

ЗІНОВІЙ ШТОКАЛКО

КОБЗА

ЕДМОНТОН - КИЇВ

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
University of Alberta Libraries

<https://archive.org/details/kobza00shto>

Зіновій Штокалко
Фотографія з ранніх 1940-их рр.

Зіновій Штокалко

КОБЗА

Збірка п'єс для бандури

Зредагував і підготував до друку
Андрій Горняткевич

КАНАДСЬКИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ
ВИДАВНИЦТВО «ТАКСОН»

КИЇВ — ТОРОНТО — ЕДМОНТОН

1997

ВИДАВНИЦТВО КАНАДСЬКОГО ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ

Canadian Institute of Ukrainian Studies Press

University of Toronto

Toronto, Ontario

M5S 1A1 CANADA

Copyright © 1996 Canadian Institute of Ukrainian Studies

ISBN 1-895571-08-1

Introduction Copyright © 1996 Andrij Hornjatkevyč

Canadian Cataloguing in Publication Data

Main entry under title:

Kobza: zbirka p'ies dlja bandury

For voice and bandura.

ISBN 1-895571-08-1

1. Folk-songs, Ukrainian. 2. Songs with kobza.

I. Shtokalko, Zinovii, 1920-1968.

II. Hornjatkevych, Andrii.

M1764.K63 1995

783.2'4216291791

C95-931687-6

All rights reserved.
Всі права застережені.

Жодної частини цього видання не дозволяється видавати, зберігати в системі інформатики чи передавати в будь-якій формі чи будь-яким способом – електронним, механічним, фотокопійним, записним тощо без попереднього дозволу власника авторських прав.

Printed in Ukraine
Друковано в Україні

ВІД УПОРЯДНИКА

За кілька днів після появи «Кобзарського підручника» Зіновія Штокалка¹ при принагідній зустрічі на Майдані Незалежності в Києві бандурист А.М. Бобир сказав нам, що хоч та праця має багатющий педагогічний матеріал, виконавського репертуару в ній обмаль. Його зауваження спонукали нас видати нотні рукописи Штокалка, що зберігаються в архіві Альбертського університету. Як і «Кобзарський підручник», ці рукописи також передавалися з рук до рук бандуристів, спершу як відписи, а тоді як ксерокопії, але вони не завжди були найкращої якості і, а це головне, ніяк не могли задовольнити вимог широкого кола виконавців.

Нотні фонди Штокалка складаються з двох рукописних збірників. Перший, у якому знаходяться тільки обробки самого Штокалка, носить назву «Кобза». Другий не має якоїсь окремої назви, і в ньому Штокалко записав різні твори, в т.ч. власні обробки, твори для бандури інших авторів та вокальні твори а cappella.

Коли Штокалко почав записувати пісні до збірки «Кобза», йому було двадцять років. Може виринути слушне питання, яку вартість для сучасного виконавця буде мати збірка нот такого молодого бандуриста, який, до речі, щойно закінчив тоді перший курс медицини. Застереження, здавалося б, на перший погляд, оправдане, але не цілком.

При одній зустрічі з нами П.І. Китастих згадував про приїзд Капелі бандуристів ім. Т. Шевченка під проводом Г.Т. Китастого до Львова в ранніх 1940-их рр. Тут з капелянами познайомився молодий Штокалко і продемонстрував свій спосіб гри. Досвідчені бандуристи були просто вражені технікою цього молодого козарлюги. Значить, ще в своїх ранніх двадцятих роках Штокалко грав на бандурі, як мало хто з його сучасників.

«Кобза» насправді мала куди важніше призначення. За першої радянської окупації Галичини (1939-41 рр.), розказував Штокалко своєму учневі М. Дяковському, він готував цей рукопис до друку за дорученням НКОсвіти. Він казав, що його збиралися призначити викладачем гри на бандурі, і книжка правдоподібно мала служити репертуарним збірником для того. Та якщо дивитися на дати, коли записано пісні, то за радянської окупації їх записано відносно мало, а більшість щойно за німецької (1941-44 рр.).

Вистачає придивитися до цих нот, щоб переконатися, що й по п'ятдесятьох роках від часу написання вони не втратили актуальності, і сьогодні навіть досвідчений бандурист може багато чого з них навчитися.

Рукописи

Збірка, яку Штокалко назвав «Кобза», зберігається у формі повздовжної нотної книжки, зі сторінками формату 17 × 25,5 см. Шість нотних станів надруковано на обидвох сторонах кожної картки. Усі ноти й тексти написані рукою Штокалка. На форзаці написано:

Кобза
збірка п'єс для бандури
укладу З. Штокалка

Частина перша - голос у супроводі бандури

¹ Зіновій Штокалко, «Кобзарський підручник». (Едмонтон - Київ: Видавництво Канадського інституту українських студій, 1992).

Усі записи зроблено синьо-чорним чорнилом, хоч бувають позначки олівцем. Деякі пісні датовані, з трьома винятками, всі в хронологічному порядку. Найраніший датований запис з 16.VIII. 1940, найпізніший – з 29.I.1942 р.

На першій сторінці книжки поданий «Зміст», а на останній – «Строї, уживані у цій збірці».

Перед піснею № 1 («Про Козака Мамає») та між піснею № 39 («Ой наступила та чорна хмара») та 40 («Про смерть козака») вирізано картку, але видно, що це зробив імовірно сам Штокалко, бо ні в змісті, ні в нотах на тих місцях пробілів не виявлено.

У рукописі пісні подані, з малими винятками, в тому порядку, в якому їх Штокалко уклав. Нам видається доцільніше зібрати пісні тематично, як це традиційно робиться в таких збірниках. Для зацікавлених подаємо тут їхню черговість у рукописі. У такий спосіб бажаючи можуть прослідити еволюцію стилю Штокалка.

дата (де подано)

1	Про Козака Мамає	
2	Ой учора орав	
3	Ой у полі вишня	
4	Ой що ж бо та й за ворон	
5	Добрий вечір тобі, зелена діброво	16. VIII. 1940
6	Гомін, гомін по діброві	
7	Приїхали три козаки	
8	Ой поки я Василина любила	
9	Ой пила, пила	
10	Ой кряче, кряче	20. XI. 1941
11	Ой колись була	
12	Яром, хлопці, яром	
13	Ой умер та козаченько	
14	Ой і не стелися	
15	Ой під гасм зелененьким	
16	Байда	
17	Ой у полі вогонь горить	
18	Ой у Києві та на городищі	
19	Ой на горі жито	
20	Татарський напад	
21	Про Саву Чалого	28. XI. 1941
22	Сирітка	
23	Не жур мене, мати	
24	В місяці липні	
25	Чи я, мамцю, не доріс	
26	Ох, у неділеньку рано-пораненько	29. XI. 1941
27	Ой у полі, край дороги	
28	Ти сказала «Прийди...»	
29	У Києві на базарі	
30	Була в багача	
31	Воркувала горличка	
32	Йшли корови із діброви	7. XII. 1941
33	Хата моя рубленая	
34	Дженьджура	

- 35 Ой запив козак
36 Повій, вітре, на Україну
37 Ой не шуми, луже
38 Про Максима Залізняка
39 Ой наступила та чорна хмара
40 Про смерть козака 10. XII. 1941
41 Ой у полі тихий вітер віс 11. XII. 1941
42 Ой ти дівчино, заручена
43 Ой у полі та й у Баришполі 12. XII. [1941]
44 Ой і зійди, зійди, ти зіронько та вечірняя
45 Та болять ручки
46 Ой у полі жито
47 А вже три дні, три неділі 1940
48 Про Лебеденка 13. XII. 1941
49 Є у мене мужичок
50 Ой вийду я на гору
51 Ой і зрада, карі очі
52 Ой грай та й до ладу
53 Ой дивися, дядьку
54 Казав мені батько
55 Чоботи
56 Про Бондарівну 22. XII. 1941
57 У Києві на ринку
58 Ой бре-море-бре
59 По дорозі жук, жук
60 Ой лопнув обруч коло барила
61 Кришталева чара
62 Та нема гірш нікому
63 Ой вирву я з рожі квітку
64 Час додому, час
65 Щиглик оженився 25. XII. 1941
66 Та спасибі, Боже
67 Та щука-риба в морі 26. XII. 1941
68 Козаченько впився
69 Ой не спав я нічку
70 Ревуть води
71 Ой спав пугач
72 Ой не гаразд, запорожці
73 Ой красно, ясно
74 Ой не пугай, пугаченьку 31. XII. 1941
75 Ой ти, гарний Семене
76 Ой кум до куми залицявся
77 Ой гай, мати, гай 31. XII. 1941
78 Про Гонту
79 Козаченьку, куди йдеш?
80 Ой продала дівчинонька серце
81 Чи ти, ненько, чула
82 Ой піду я лугом
83 Гей, у мене був коняка

84	Ой на горі сосна	
85	Біду собі купила	
86	Про Нечая	
87	Птичка невеличка по полю літає	
88	Шумить, гуде та дібровонька	
89	Тече річка невеличка	10. I. 1942
90	Грицю, Грицю, до роботи	12. I. 1942
91	На смерть Тараса Шевченка	
92	Про Данилишина і Біласа	11 I. 1942
93	Дівча в сінях стояло	
94	Ой гей! Та ой	
95	Дівка бранка	
96	Про правду	
97	Кисіль	
98	Про Хому та Ярему	24 I. 1942
99	Про Страшний суд	
100	Дворянка	
101	Попада	
102	Гей, хлопці-молодці	25. XII. 1941
103	Баркароля	
104	Ой не спиться й не лежиться	28. I. 1942
105	Летів орел	

Після заголовку деяких пісень (№ 11, 32, 35, 41-45, 47-49, 63) пізніше дописно знак питання олівцем. Перед деякими числами дописано олівцем «х» (№ 1, 3-5, 14, 20, 35, 37, 41, 55-56, 58, 62-63, 67-72, 74, 76, 82, 90, 94-95), а в деяких випадках під числом поставлено «галку» (✓) (№ 1, 7, 25, 37, 40-43, 46, 48, 58-59, 62-63, 66, 71, 74, 77-78, 82-84, 90-92, 94-95, 97-99, 101, 104-105). Не відомо, чи ці знаки мають якесь особливе значення.

Три пісні в збірці «Кобза», а саме «Байда», «Не жур мене» і «Гей, хлопці-молодці», Штокалко перекреслив олівцем. Чому – неясно, але їх таки включено до нашого видання.

У збірці «Кобза» на окремій картці нотного паперу Штокалко записав пісню «Ой пише москаль» (ноти й слова) та слова до пісні «В славнім місті Заліщиках».

Друге джерело цього видання можемо умовно назвати великою книжкою. Вона не має заголовка, лише на першій сторінці внизу справа знаходиться каліграфічний підпис «Зиновій Штокалко». Це оправлена збірка нот формату 35,3 × 26,2 см. На кожній сторінці шістнадцять нотних станів. Деякі твори записали в книжку інші особи, як Штокалко.

Зміст цієї збірки різноманітніший, бо, крім творів для бандури, тут записано й ноти до різних хорових творів а capella та вокальні твори при супроводі фортепіано. Оскільки останні не викликають більшого зацікавлення в сучасного бандуриста, їх вилучено з цієї збірки. Пісні записано протягом кількох років, починаючи з 1.V.1939 р., а остання (передостання в збірці) датована 30.VIII.1943 р. З тої збірки використано такі твори для бандури з авторським підписом Штокалка:

	дата (де подано)
Дума про Олексія Поповича	1939
Імпromptю на українські теми	1939
Ляшок	

Соловейко (пародія)

Про Нечая (пор. «Кобза» №86)

Дума про Козака Голоту

Три діди

серпень 1940

Ой у лузі та ще й при березі

Коло млина, коло броду

Стоїть дуб зелений

Там на ставі

Ой повіяв буйний вітер

Вийди, Грицю, на вулицю

Чимало пісень зі Штокалковим підписом виступають і у великій книжці, і в «Кобзі». Між обидвома записами бувають незначні відмінності, але і за характером письма (менш старанне у великій книжці, каліграфічне в «Кобзі»), і за рівнем обробки можна твердити, що записи у великій книжці ще грубі, не цілком опрацьовані, а в «Кобзі» вже маємо до діла з піснею в тій формі, яку Штокалко вважав остаточною. Тому, навіть якщо є малі розбіжності між обидвома версіями, подаємо тільки ту, що в «Кобзі».

Репертуар, як видно, досить обширний і охоплює такі категорії пісень: історичні, козацькі, гайдамацькі, бурлацькі, чумацькі, кріпацькі, побутові, любовні, жартивліві, застільні, танцювальні. Ці пісні – із фонду загального фолкльору, тобто пісні, які хто-небудь міг виконувати.

Та молодий Штокалко уже зацікавився традиційним кобзарським, чи, як він його називав, лебійським² репертуаром. Це передусім такі пісні, які виконували майже виключно кобзарі або лірники, а крім того, думи й канти.

На цьому етапі він ще розглядав думу як твір, який можна точно записати нотами і потім відтворювати за ними. Згодом він зрозумів, що дума – імпровізаційний жанр, який не мусить підлягати точним записам, і виконував усяку думу по-інакшому кожен раз. Все ж таки, його записи неоціненні для бандуриста, який щойно знайомиться з цим жанром, і можуть служити прикладом, як до нього підходити.

Твори для бандури, автор яких не названий, також включено окремо до цієї збірки, щоб не пропустити ніякого твору, що міг би належати Штокалковому перу.

Джерела

Матеріал для своїх обробок Штокалко черпав з різних джерел, але деякі він використав більше, ніж інші. Це, в першу чергу, збірник за редакцією Дмитра Ревуцького «Золоті ключі»³. Цю збірку перевидало в 1964 р. київське видавництво «Мистецтво», і її можна ще іноді знайти по кращих музичних та фолклорних бібліотеках. Оскільки перше видання стало великою бібліографічною рідкістю, сторінки джерела в «Золотих ключах» подаються за другим виданням.

Оригінальні видання інших джерел також стали бібліографічними раритетами, але їх передруковано, і ці передруки ще доступні, принаймні в діяспорі. Це збірка за редакцією Андрія Хвилі «Українська народна пісня», що появилася кількома виданнями в 1930-их рр.⁴ У 1945 р. Б. Тищенко передрукував її під заголовком «Ліра»⁵, а в

² В аргі музичних цехів слово «лебій/либій» означає майстер-музикант. Пор. Олекса Горбач, «Аргі українських лірників». Відбитка з «Наукових записок Українського вільного університету» в Мюнхені, № 1, 1957: 7.

³ Дмитро Ревуцький, «Золоті ключі». ([Київ?]: Книгоспілка, 1926-9).

⁴ Андрій Хвиля (ред.), «Українська народна пісня». (Київ: Державне літературне видавництво, 1931).

⁵ Андрій Хвиля (ред.), «Ліра». (Відень: Українське музичне видавництво Бориса Тищенка, 1945).

1956 р. в Нью-Йорку її знов видав Мирон Сурмач ст. як «Ліра - Сурма»⁶. Хоч існують відмінності між вітчизняними й діаспорними виданнями цього збірника (радянські пісні замінені відповідними патріотичними), коли йде мова про народний матеріал, їх можна вважати тотожними і пагінація в них однакова.

Третє важливе джерело – хрестоматія за редакцією Філярета Колесси «Українська усна словесність». У Канаді появився факсимільний передрук цієї важливої праці, і тепер його можна ще легко придбати⁷.

Останнє джерело викликає певні труднощі: Штокалко покликається на збірник за редакцією М.К. «Укр[аїнська] пісня». Оскільки ніяке радянське джерело не згадує цієї збірки, можна здогадатися, що вона появилася в Західній Україні між війнами. Нам не вдалося знайти якихнебудь бібліографічних даних про неї. З цієї збірки Штокалко використав виключно народний матеріал.

Декілька пісень Штокалко взяв із збірки Арсена Півня «Весела бандура»⁸, що появилася в Москві. У Джерзі-Сіті «Свобода» надрукувала збірку текстів пісень з тою самою назвою⁹. Оскільки числа пісень з цього збірника в Штокалко вповні збігаються з числами американського видання, останнє правдоподібно є передруком московського.

Іноді, з невідомих нам причин, Штокалко не подавав слів до тої чи іншої пісні. В таких випадках ми відшукували ці слова за різними джерелами, і відповідно паспортизували їх при кінці пісні після слова «текст». Отже, віримо, що не відбираємо нічого від автентичности рукопису, а натомість полегшуємо бандуристові засвоєння цілої пісні. Де наше джерело подає більше стрічок, ніж Штокалко, то зазначаємо, котрі стрічки записані в рукописі. Якщо Штокалків текст (під нотами) у дечому відрізняється від тексту в нашому джерелі, ми лишили такі розбіжності без змін.

Едмонтон, 1997

Андрій Горняткевич

⁶ Андрій Хвиля (ред.), «Ліра - Сурма». (Нью-Йорк: Сурма, 1956).

⁷ Філярет Колесса, «Українська усна словесність». (Едмонтон: Видавництво Канадського інституту українських студій, 1983).

⁸ Арсен Півень, «Весела Бандура». (Москва, 1907).

⁹ «Весела бандура». Повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців. (Джерзі-Сіті: «Свобода», б.р.)

ДУМИ

Зіновій Штокалко
Фотографія з 1939 р.

ДУМА ПРО КОЗАКА ГОЛОТУ

ЗШ

осн. мелодія Хоткевича

Ой полем, по-
лем ки-ли- їм- ським

The first system of the musical score. It features a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one sharp (F#). The vocal line begins with a rest, followed by eighth notes. There is a triplet of eighth notes marked with a '3' above them. The piano accompaniment consists of chords and single notes.

Тай то шляхом би- тим гор- дин- ським там гу- ляв

The second system of the musical score. The vocal line continues with eighth notes and a half note. The piano accompaniment features a more active melody in the right hand, marked with an '8va' (octave) sign, while the left hand plays a steady bass line.

Ко- зак Го- ло- та, не бо- їться він

The third system of the musical score. The vocal line has a long note for 'не' followed by eighth notes. The piano accompaniment continues with chords and single notes, supporting the vocal melody.

ні ме- ча, ні ог- ня, ні то- го чорта з боло- та.

The fourth system of the musical score. The vocal line concludes with eighth notes. The piano accompaniment features a more active melody in the right hand, marked with an '8va' (octave) sign, while the left hand plays a steady bass line.

Правда, на ко-за-ко-ві ша-ти доро-гі-і.

Три серм'язі ли-хі-ї, що од-на не-добра, дру-га не-го-жа,

а тре-тя і на хлів не-зго-жа.

- 1 Ой полем, полем килиїмським,
 То шляхом битим ординським,
 Ой там гуляв козак Голота,
 Не боїться ні огня, ні меча, ні третього болота.
- 5 Правда, на козакові шати дорогії –
 Три семирязі лихії:
 Одна недобра, друга негожа,
 А третя й на хлів незгожа.
- А ще, правда, на козакові постолі в'язові,
 10 А унучі китайчані –
 Щирі жіноцькі рядняні;
 Волоки шовкові –
 Удвоє жіноцькі щирі валові.

- Правда, на козакові шапка-бирка –
15 Зверху дірка,
Травою пошита,
Вітром підбита,
Куди віє, туди й повіває,
Козака молодого прохолоджає.
20 То гуляє козак Голота, погуляє,
Ні города, ні села не займає, –
На город Килию поглядає.
У городі Килиї татарин сидить бородатий,
По гірницях походжає,
25 До татарки словами промовляє:
«Татарко, татарко!
Ой чи ти думаєш те, що я думаю?
Ой чи ти бачиш те, що я бачу?»
Каже: «Татарине, ой, сидий, бородатий!»
30 Я тільки бачу, що ти передо мною по гірницях походжаєш,
А не знаю, що ти думаєш да гадаєш».
Каже: «Татарко!
Я те бачу: в чистім полі не орел літає –
То козак Голота добрим конем гуляє.
35 Я його хочу живцем у руки взяти
Да в город Килию запродаати,
Іще ж ним перед великими панамі-башами вихваляти,
За його много червоних, не лічачи, брати,
Дорогий сукна, не мірячи, пощитати».
40 То теє промовляв, – дороге плаття надіває,
Чоботи обуває,
Шлик бархатний на свою голову надіває,
На коня сідає,
Безпечно за козаком Голотою ганяє.
45 То козак Голота добре козацький звичай знає, –
Ой на татарина скрива, як вовк, поглядає.
Каже: «Татарине, татарине!
На віщо ж ти важиш:
Чи на мою ясненькую зброю,
50 Чи на мого коня вороного,
Чи на мене, козака молодого?»
«Я, – каже, – важу на твою ясненькую зброю,
А ще лучче на твого коня вороного,
А ще лучче на тебе, козака молодого.
55 Я тебе хочу живцем у руки взяти
В город Килию запродаати,
Перед великими панамі-башами вихваляти
І много червоних, не лічачи, набирати,
Дорогий сукна, не мірячи, пощитати».
60 То козак Голота добре звичай козацький знає,
Ой на татарина скрива, як вовк, поглядає.
«Ой, – каже, – татарине, ой, сидий же ти, бородатий!

- Либонь же ти на розум небагатий:
Ще ти козака у руки не взяв,
65 А вже за його й гроші почитав.
А ще ж ти між козаками не бував,
Козацької каші не їдав
І козацьких звичаїв не знаєш».
То теє промовляв,
70 На присішках став,
Без міри пороху підсипає,
Татарину гостинця в груди посилає.
Ой іще козак не примірівся,
А татарин ік лихий матері з коня покотився!
75 Він йому віри не донімає,
До його прибуває,
Келепом межі плечі гримає,
Коли ж огледиться, аж у його й духу немає.
Він тоді добре дбав,
80 Чоботи татарські істягав,
На свої козацькі ноги обував;
Одежу істягав,
На свої козацькі плечі надівав;
Бархатний шлик іздіймає,
85 На свою козацькую голову надіває;
Коня татарського за поводи взяв,
У город Січі припав,
Там собі п'є-гуляє,
Поле килиїмське хвалить-вихваляє:
90 «Ой, поле килиїмське!
Бодай же ти літо й зиму зеленіло,
Як ти мене при нещасливій годині сподобило!
Дай же, Боже, щоб козаки пили да гуляли,
Хороші мислі мали,
95 Од мене більшу добич брали
І неприятеля під нозі топтали!»
Слава не вмере, не поляже
Однині до віка!
Даруй, Боже, на многі літа!

[текст: Б. Кирдан (ред.) *Украинские народные думы*: 74-6.]

ДУМА ПРО ОЛЕКСІЯ ПОПОВИЧА

♩ = 72 MM

The first system of musical notation consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in treble clef and contains a whole rest. The piano accompaniment is in grand staff (treble and bass clefs). The right hand features a series of chords in the first measure, followed by a melodic line starting with an 8va marking. The left hand plays a steady eighth-note bass line.

The second system continues the piano accompaniment. The vocal line remains empty. The piano right hand has a melodic line with a 'rall' (rallentando) marking and a 'p' (piano) dynamic marking. The left hand continues with eighth notes.

The third system continues the piano accompaniment. The vocal line remains empty. The piano right hand features a melodic line with 'rall' and 'ten' (ritardando) markings. The left hand continues with eighth notes.

The fourth system includes the vocal line with lyrics. The lyrics are: "Ой по Чорному мо-рю." The vocal line has a triplet of eighth notes marked with an accent (>) and a '3' above it. The piano accompaniment continues with chords in the right hand and eighth notes in the left hand, ending with a 'p' (piano) dynamic marking.

ой на камені біленькому, [recitat.] Там си- дів со- кіл яс- ненький

rall.

жалібнень- ко кви- лить прокви- ля- є

a tempo

І на Чорное море спільна споглядає

The first system of the musical score. The vocal line (treble clef) begins with a rest, followed by a melodic phrase starting on a half note G4, moving through A4, B4, and C5, with eighth-note runs and accents. The piano accompaniment (grand staff) features a rhythmic pattern of eighth-note chords in the right hand and a bass line in the left hand.

The second system of the musical score. The vocal line continues with a melodic phrase starting on a half note G4, moving through A4, B4, and C5, with eighth-note runs and accents. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth-note chords in the right hand and a bass line in the left hand.

Що на Чор- ному мо- рі все недобре по- чи- на- є, rit.

The third system of the musical score. The vocal line begins with a rest, followed by a melodic phrase starting on a half note G4, moving through A4, B4, and C5, with eighth-note runs and accents. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth-note chords in the right hand and a bass line in the left hand. The system ends with a 'rit.' (ritardando) marking.

The fourth system of the musical score. The vocal line continues with a melodic phrase starting on a half note G4, moving through A4, B4, and C5, with eighth-note runs and accents. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth-note chords in the right hand and a bass line in the left hand.

First system of the musical score. It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part begins with a series of eighth-note chords in the right hand and single notes in the left hand. The tempo markings "rall." and "a tempo" are placed above the piano part. The system concludes with a vocal line marked "л р" (leggero) and a piano accompaniment consisting of a few chords.

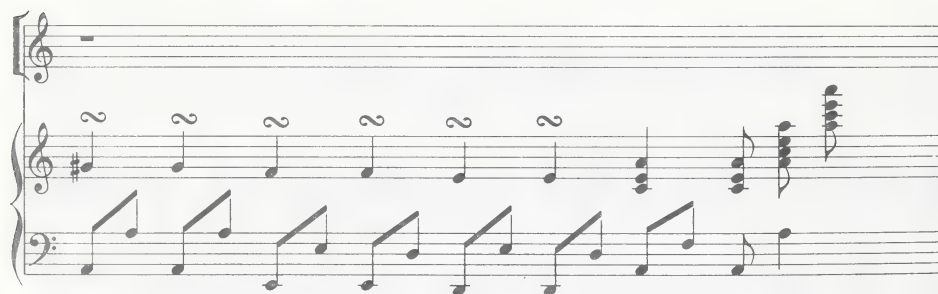
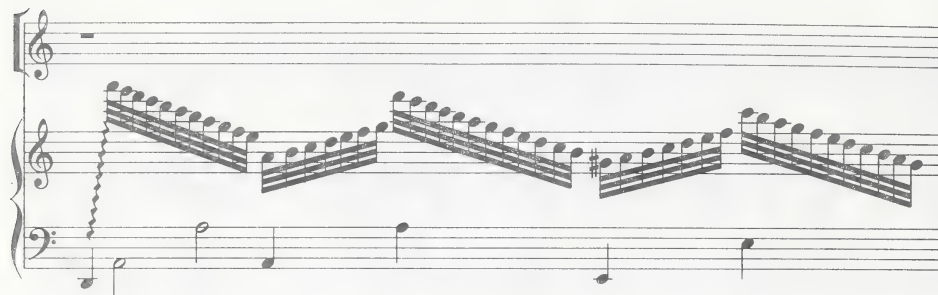
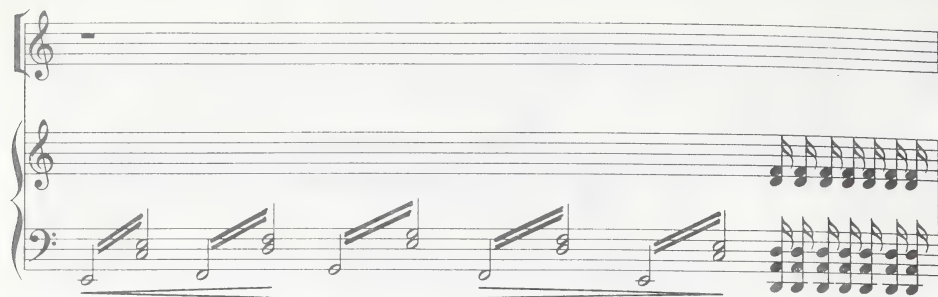
Second system of the musical score. It continues the piano accompaniment from the first system. The right hand plays a series of chords, while the left hand plays a steady eighth-note bass line. The system ends with a vocal line marked "л р" (leggero) and a piano accompaniment of chords.

Third system of the musical score, featuring vocal lines with lyrics. The lyrics are: "Зла су- про- тив- на хви- леш- на хви- ля уста- ва- є". The vocal lines are accompanied by a piano accompaniment. The system includes dynamic markings like accents (>) and a triplet of eighth notes marked with a "3".

Fourth system of the musical score. It features a piano accompaniment consisting of a rapid, ascending and then descending scale-like figure in the right hand, with a steady eighth-note bass line in the left hand. The system ends with a few chords in the right hand.

rall. a tempo

Суд- на козацькіі молодецькі- і на три час- ти розбива- є.

В турецьку землю занесло.

Дру-гу часть ух-пило В Дунайське гир-ло за-би-ло.

8^{та}

А тре-тя часть тут ма-є, по середині Чорного Мо-ря,

На високій хви-лі,

На лихій хур-то-вині потопа-є...

- 1 Ой по Чорному морю,
 Ой на камені біленькому,
 Там сидів сокіл ясенський;
 Жалібненько квилить-проквіляє,
 5 І на Чорное море спільна споглядає,
 Що на Чорному морі все не добре починає.
 Зла супротивна хвилясна хвиля уставає,
 Судна козацькії, молодецькії
 На три части розбиває.
 10 Перву часть ухопило,
 В турецьку землю занесло;
 Другу часть ухопило,
 В дунайське гирло забило,
 А третя часть тут має,
 15 По середині Чорного моря,
 На бистрій хвилі,
 На лихій хуртовині потопає...

Ой при той часті
Було війська много;
20 А був старшиною
Грицько Коломийчин,
По всьому війську ізбарзе й окличен.
То до козаків словами промовляє,
Сльозами обливає:
25 «Ой, козаки, панове-молодці!
Добре ви дбайте,
Гріхов не тайте,
Сповідайтесь ви
Наперед милосердному Богу
30 І Чорному морю,
Ой, отаману кошовому».
Ті ж козаки те зачували,
Та всі замовчали;
Тільки обізветься
35 Олексій Попович,
Пирятинський родич:
«Ей, козаки, панове-молодці!
Добре ви вчиніте,
Мене ж, Олексія Поповича,
40 Самого возьміте,
До моєї шиї біленький камінь прив'яжіте,
Очі мої козацькії, молодецькії
Червоною китайкою запніте,
Ой самого мене в Чорне море іспустіте!
45 Нехай же я буду сам своєю головою
Чорне море дарувати,
Ніжли я маю много душ, вір християнських,
По Чорному морю
Безвинно погубляти».
50 Ті козаки те зачували,
До Олексія Поповича
Словами промовляли,
Сльозами обливали:
«Ей, Олексію Поповичу,
55 Славний лицарю, писарю!
Ти ж святе письмо
По тричі на день читаєш
І нас, простих козаків,
На все добре навчаєш,
60 То чому ж ти від нас гріхів більше маєш?»
Ой Олексій Попович те зачуває,
Словами промовляє,
Сльозами обливає:
«Ой, козаки, панове-молодці!
65 Я вже святе письмо
По тричі на день читаю

- І вас, простих козаків,
На все добре навчаю,
Від вас таки гріхів більше маю.
70 Що я в охотне військо од'їжджав,
Не добре починав,
З отцем і з матірєю
Прощенія не мав,
Старшого брата за брата не мав,
75 Старшую сестру збарзе зневажав,
Ой у груди стременом одпихав...
Либонь мене, козаки, панове-молодці,
Найбільше той гріх спіткав.
Ой іще з гборода вибігав,
80 Триста душ маленьких дітей
Конем розбував,
Кров християнську
Безневинно проливав.
Ой то молодії жени за ворота вибігали,
85 Маленькі дітки на руки хватали,
Мене ж, Олексія Поповича,
Кляли проклинали.
Ой іще ж я поз сорок церков пробігав,
За своєю гордістю шапки не скидав,
90 На себе хреста не складав
І отцівської й материнської молитви не споминав...
Либонь, мене, козаки, панове-молодці,
Найбільше той гріх спіткав.
Ой іще ж мимо царську громаду пробігав,
95 За своєю гордістю шапки не скидав,
Мужикам, козакам
На день добрий не давав,
З празником не поздоровляв...
Либонь, мене, козаки, панове-молодці,
100 Найбільше той гріх спіткав...
Ой, не єсть се мене Чорне море потопляє,
Єсть се мене отцівська-материна молитва карає.
Ой як би мене отцівська-материна молитва
Од смерти вборонила,
105 На Чорному морі не втопила,
Як буду я до отця, до матері,
До роду прибувати,
І буду отця та й матір
Штити, шанувати й поважати,
110 І старшого брата буду я
За рідного отця почитати,
А близьких сусід за рідну браттю в себе мати».
Скоро став Олексій Попович
По істинні-правді
115 Гріхи Богу сповідати,

- Зараз стала зло-супротивна,
Хвилешна хвиля
На Чорному морі притихати.
Притихала і впадала,
120 Мов на Чорному морі не бувала,
Ой усіх козаків
До Тендри-острова живцем прибивала.
То козаки на острів виходили,
Великим дивом дивували,
125 Словами промовляли,
Сльозами обливали:
«Що на якому Чорному морю,
На бистрій хвилі,
На лихій хуртовині потопали,
130 Ані одного через Олексія Поповича козака
Зміждо війська ми не втерiali».
Олексій Попович
На чердак вихождає,
Бере в руки святе письмо,
135 По тричі на на день читає,
Ой усіх козаків на все добре навчає:
«Слухайте, козаки, панове-молодці,
Як се святе письмо висвічує,
На все моленіє укажує:
140 Ей, которий чоловік отцівську-материну молитву
Штить, шанує, поважає,
То отцівська-материна молитва
У купецтві і в реместві
І на полі, і на морі
145 Ой на поміщ спомагає.
То отцівська-материна молитва
Зо дна моря винімає,
Од великих гріхів душу відкупляє,
До царствія небесного приводжає.
150 Нам годиться тее спом'ятати,
За которими молитвами
Стали ми хліба-соли поживати».
Дай же, Боже, миру царському
І народу християнському
155 Од сьогодні всім на здоров'я,
На многая літа,
Многая літа!

[текст: Починаючи від 18 рядка, текст доповнено за Колессою («Українська усна словесність»: 303–8), з тим, що помилковий 84 рядок виправлено на підставі текстів Колесси («Мелодії українських народних дум»: 448). Коли Штокалко виконував цю думу, він використовував текст, ближчий до варіанту, поданого у Грушевської («Українські народні думи», 1: 155–6).]

КАНТИ

ПРО ПРАВДУ

Стрій: лебійське G

мел. Вересая, обр. ЗШ.

Нема в світі прав-ди, правди не ззі-ська-ти, що тепер не-прав-да

The first system of the musical score for 'ПРО ПРАВДУ'. It features a vocal melody in G major (one sharp) and a piano accompaniment. The lyrics are: 'Нема в світі прав-ди, правди не ззі-ська-ти, що тепер не-прав-да'.

стала правду-ва-ти Що вже тепер прав-да у панів у темни-ці,

The second system of the musical score. The lyrics are: 'стала правду-ва-ти Що вже тепер прав-да у панів у темни-ці,'.

а щи-ра не-прав-да з пана-ми в світли-ці

The third system of the musical score. The lyrics are: 'а щи-ра не-прав-да з пана-ми в світли-ці'.

Нема в світі прав-ди, правди не ззі-ська-ти, що тепер неправ-да

The fourth system of the musical score. The lyrics are: 'Нема в світі прав-ди, правди не ззі-ська-ти, що тепер неправ-да'.

стала прав- ду- ва- ти. Що вже тепер правда

у панів у тем- ни- ці, а щи- ра неправ- да

з пана- ми в світ- ли- ці.

- 1 Нема в світі правди, правди не зіскати,
Що тепер неправда стала правдувати.
- 2 Що вже тепер правда у панів в темниці,
А щира неправда з панами в світлиці!
- 3 Що вже тепер правда стоїть у порога,
А щира неправда сидить кінець стола.
- 4 Уже тепер правду ногами топтають,
А тую неправду медом напувають.
- 5 Уже тепер правда, правда помірає,
А тая неправда все п'є та гуляє.
- 6 Уже тепер правда, правда вже померла,
А щира неправда увесь світ зажерла.
- 7 Нема в світі правди, правди не зіскати,
Тільки в світі правди, що рідная мати...
- 8 Ой орлице мати, де ж нам тебе взяти,
Тебе не купити, ані заслужити.

- 9 Були ж колись дітки, та стали сирітки,
Не мають вони собі помочі нівідки.
10 Плачуть вони, плачуть, не можуть пробути,
Свої рідної матері забути.
11 Коли б тебе, мати, в світі звидіти,
Орловими крильми раді б ми злетіти.
12 Ох, як же тим діткам без матері бути,
Да щодня заплачуть, не можуть забути.
13 Вже бо кінець віку оце приблизився;
Хоть рідного брата тепер стережися.
14 Із ним на суд стати, правди не зіскати,
Тільки сріблом-злотом панів напувати.
15 Хто по правді судить, то того карають,
А хто не по правді, того поважають.
16 Ой хто буде в світі правду ісполняти,
Тому зошлеть Господь щодня благодаті.
17 Бо сам Господь – правда, і смирить гординю,
Сокрушить неправду, вознесе святиню.

З репертуару О. Вересая, запис: Чубинський, Русов, Лисенко.

Записки Юго-западнаго Отдѣла императорскаго Русскаго географическаго общества. 1:23.

Текст взято із Вересасового варіанту та з варіанту Драгоманова *Політичні пісні українського народу.* 2:213

(Ф. Колесса, *Українська усна словесність*: 527-8.)

СИРІТКА

Помалу ЗШ.

Ой умер же

о- тець тай умер- ла ма- ти. Ой пі- шли си-

ріт- ки службоньки шу- ка- ти.

- 1 Ой умер же отець тай умерла мати,
- Ой пішли сирітки службоньки шукати.
- 2 Летіли голуби, на море линучи,
- Плакали сирітки, на службоньку йдучи.
- 3 «Службо ж наша, службо, гирка нещаслива!
- Бодай сі сирота на світ не родила!»
- 4 Ой пішли ж бо они горами-долами,
- Здибав їх Син Божий з трома ангелами.
- 5 «Де йдете, сирітки?» – «Матінки шукати,
- Ой уже три роки, як і не видати».
- 6 «Ой не йди, сирітко, бо далеко зайдеш,
- Ти свої матінки вже ніде не знайдеш.

- 7 Ой вломи, сирітко, три пруди лозові,
Та удар, сирітко, три рази по гробі».
- 8 «Ой, а хто ж там, хто ж там на моім гробі?»
«То я, мамунцю, озміт мене д' собі!»
- 9 «Ту нема що, сину, ні їсти, ні пити,
Приказав Син Божий в сирій землі гнити».
- 10 «Не хочу, мамуню, ні їсти, ні пити,
Лише я сі хочу на вас подивити».
- 11 «Іди си, сирітко, іди си додому,
Ней тобі мачуха й а змиє голову».
- 12 «Як головку мие, тяжко проклинає,
А як заплітає, з тілом виринає,
За кождим волоском кровцю випускає.
- 13 Як сорочку крає, тежко проклинає:
Аби-с не сходила, бо-с не заробила.
- 14 А як хліба крає, як кленовий листок,
Та ще сі питає: ци ззіш ти го вшисток?»
- 15 Ой ззіслав же Господь два ангели з неба
Та взели сирітку до ясного неба.
- 16 Ой струтив же злий дух два д'яволи з пекла
Та взели мачуху гаками до пекла.
- 17 «Плавай ту, мачухо, маєш ту широко,
Поглядай на небо, як небо високо».
- 18 Взела сі мачуха й а вгору дивити,
Взели тяжкі враги в очи смолу лети.
- 19 «Ой дай ми сі, Боже, на той світ дістати,
Та буду я знати сиріт шанувати».

Ф. Колесса, *Українська усна словесність*: 526-7

Іван Колесса, *Етнографічний збірник* 11:245 (Стрийщина, Ходовичі)

ПРО СТРАШНИЙ СУД

Стрій лебійське g: b₁, b₂, cis₂, fis₁.

Когда час при-хо-дить, треба поми-ра-ти, хоч я-ке є ба-гатство

тре-ба по-ки-да-ти час го-ди-на³ упи-ва-є

Страшний суд при-ближа-є го-туй-мо-ся всі. Хрест не-бо по-каже

бла-го-вірним яс-но, всім нам хрис-ті-я-нам, всім нам буде страш-но,

Когда час приходить, треба помирати,
Хоть яке багатство, треба покидати.
Час, година упливає, Страшний Суд приближає,
Готуйтеся всі.

Хрест небо покаже благовірним ясно,
Всім нам, християнам, всім нам буде страшно,
Очі будем закривати, побольший будем страх знати,
Як зійде Господь.

Огненні ріки будуть клекотати,
І всякую скверность стануть на землі очищати,
Піднесеться під небеса, разом стануть усі желощі,
Як зійде Христос.

На чотири часті ангели вострублять,
Усіх живих і мертвих од гроба ізбудять;
«Ви, мертві, уставайте
Богу своєму».

А хто на долині – усе грішні люде.
Ой там нам приятельство всім не буде.
Крикнули усі святії: «Отступіться, прокляті,
У пропасть вічну!»

А хто ж нас там буде рятувати?
Що в той час не допоможе ні отець, ні мати.
Лучче б вже не родитися, ніж у пеклі все смажитися,
У пеклі на віки.

Тепер ми, християне, гріхами покаймося,
Перед 'Сусом Христом крижем упадаймо!
Та най рече дарувати
Христа в небі сохваляти.

З репертуару кобзаря Остапа Вересая.
Записки Юго-западного отдѣла императорскаго Русскаго географическаго общества.
Запис Чубинського, Русова.

Тут я не старався вигладжувати ритміки і залишив її, як в оригіналі. Тому особливо баци подекуди не годяться точно щодо ритміки з мелодією. Але це при бандурній техніці зовсім не шкодить, тим більше, що ця мелодія дуже плинна та нестійка. В оригіналі, в дострою Вересаєвої кобзи не знаходимо сіс, яке іноді виступає в мелодії. Вересай оминає все той півтон, граючи зате с, яке в тій обробці ми мусимо оминати. Окрім цього, у Вересая не подибуємо взагалі (принайменше) у згаданих записах акордів. У нього переважно двозвук (приструнок + бас). Оригінал у лебійському с (нетранспоноване).

КОБЗАРСЬКІ ПІСНІ

КИСІЛЬ

Стрій: лебійське g: b₁, b₂, cis₂, cis₃, fis₁, fis₂.

Тут вільна обробка його [О. Вересаєвої] мелодії.

Andantino

Ой мій милий за- бо- лів, ки- се- лечку за- хо- тів Ой і ра- но,

1. Кобза [п.р.] октаву вище!

ра- несенько ки- се- лечку за- хо- тів. ки- се- леч- ку за- хо- тів.

Перегри

1 2 3 4 3 2

- 1 Ой мій милий заболів
Киселечку захотів.

Приспів:

*Ой рано-ранесенько
Киселечку захотів.

- 2 А як я то молода,
Не лінива була,
О, як пішла по селу
Добувати кисілю.
3 Не добула кисілю,
Да купила овса:

Приспів:

*«Цить, милий, не вмірай,
Киселичку дожидай!
Не вмірай, не вмірай,
Ти надьожа моя!
Дожидай, дожидай,
Радость дорога моя!»

- 4 І забула овес
У запаску увесь.
*«Цить, милий» і т.д.
5 Та принесла той овес
Та додому увесь
*«Цить, милий» і т.д.
6 Ой посипала овес
На холодній печі.
*«Цить, милий» і т.д.
7 Ох, і сох той овес
Руський місяць увесь.
*«Цить, милий» і т.д.

- 8 І забрала той овес
У запаску увесь.
*«Цить, милий» і т.д.
- 9 Та пішла по селу
Добувати жорнів.
*«Цить, милий» і т.д.
- 10 Ізмолола той овес
На мучицю увесь.
*Ой рано-ранесенько,
На мучицю увесь.
*«Цить, милий» і т.д.
- 11 Учинила кисіль
На шіснадцять неділь.
*Ой рано-ранесенько,
На шіснадцять неділь.
*«Цить, милий» і т.д.
- 12 Учинила кисіль
У безодній діжі.
*Ой рано-ранесенько
У безодній діжі.
*«Цить, милий» і т.д.
- 13 Уже кисіль кисне,
А з милого дух тисне.
*«Цить, милий» і т.д.
- 14 Ой як пішла по селу
Добувати сита.
*Ой рано-ранесенько
Добувати сита.
*«Цить, милий» і т.д.
- 15 Не добула сита,
Та добула борони.
*Ой рано-ранесенько
Та добула борони.
*«Цить, милий» і т.д.
- 16 Процідила вранці
На чотири пальці.
*Ой рано ранесенько
На чотири пальці.
*«Цить, милий» і т.д.
- 17 Приставила до печі,
Уже милий без речі...
*Ой рано-ранесенько,
Уже милий без речі.
*«Цить, милий» і т.д.
- 18 А вже кисіль клекотить,
З милого дух виходить.
*«Цить, милий» і т.д.

- 19 Поки кисіль ізкипів,
Уже милий одубів.
Як би дома була,
То б я вмерти не дала.
- 20 Я казала зранку:
«Бери милий дранку!»
Тебе чорт же напер
Та й у добрі – умер;
Як би була знала,
То б я й тую зняла.

З репертуару кобзаря О. Вересая, запис Чубинського, Русова і Лисенка.

«Думы и пѣсни исполняемыя и записанныя гг. Чубинскимъ и Русовымъ». *Записки Юго-западнаго отдѣла императорскаго Русскаго географическаго общества. Матеріалы.* (1873)

1: 45-9

ПРО ХОМУ ТА ЯРЕМУ

стрій: лебійське g (без cis) b1, b2, fis1, fis2.

1 241.1942

Ой послухай- те ми- ряне, православні христі- я- не, ой що я вам

2

зго- во-рю про Я-ре-му й про Хо-му. Я-ре-мушка брат рідной

11

тільки матки не одной; не так, брате, наше діло оттак прожи-

16

вать. Нумо так прожи- вать, та-ким торгом торгу- вать.

Meno mosso

a tempo

Му-мо сі-ти плес-ти, ну-мо риб-ку ловить, сво-ю душ-

21

ку живить! Ой тож то вони тай посер-ди-ли-ся.

26

Тай зішлись до ку-почки тай розпла-ка-ли-ся і оп'ять же вони

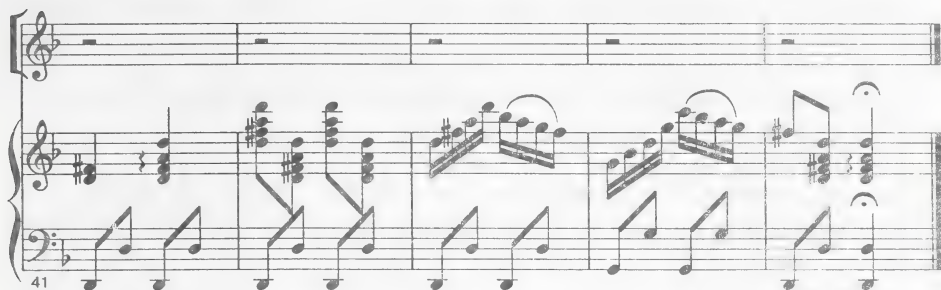
31

Перегра № 1

тай по-ра-ди-ли-ся.

36

Перегра № 2

- 1 Ой послухайте, миряни, православні християни,
Ой що я вам зговорю про Ярему й про Хому.
- 2 Що Хома та Ярема – та ріднії браття,
Що на Хомі й на Яремі однакові плаття,
Що на Хомі – жупанок, на Яремі – каптанок,
Що Хома обідрався, а Ярема обшарпався.
- 3 Що Хома і Ярема – вони були, як у Бога,
Вони були, як у Бога та ласо вживали.
Вживав Хома редьку, а Ярема часничок,
Взяло Хому зверху, а Ярему за висок.
- 4 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло – отак проживать!
Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
Нумо соли набирать та бариша принімать».
- 5 Набрав Хома соли віз, а Ярема бочку,
Став Хома у ряду, Ярема в куточку.
А у Хоми не купують, а в Яреми не торгують,
Що у Хоми розікрали, а в Яреми так забрали.
- 6 Ох, то ж то вони та й посердилися (розпозернилися)
Та зійшлися до купи, розплакалися (розкузьомилися)
І оп'ять же вони да й порадилися:
- 7 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло – отак проживать!
Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
Нумо лапті плести та на місто нести».
- 8 Наплів Хома лаптів, а Ярема корзунів;
Став Хома у краму, а Ярема в лавці,
А у Хоми не купують, а в Яреми не торгують,
А у Хоми розікрали, а в Яреми так забрали.
- 9 Ото ж вони вийшли та й посердилися,
І зійшлися до купочки та й розплакалися
І оп'ять же вони да й порадилися:
- 10 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло – отак проживать!
Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
Нумо горшків набирать да бариша принімать».

- 11 Набрав Хома горшків, а Ярема макітер,
 Став Хома нагорі, а Ярема назад,
 А у Хоми не купують, а в Яреми не торгують,
 А у Хоми розікрали, а в Яреми й так забрали.
 Хома з серця покотив та й останні побив.
- 12 Ото ж вони вийшли та й посердилися,
 І зійшлися до купочки та й розплакалися,
 І оп'ять же вони да й порадилися:
- 13 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
 Не то, брате, наше діло – отак проживать!
 Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
 Нумо ще воли справлять, да на хлібушку пахнуть».
- 14 Купив Хома п'ятака, а Ярема третяка,
 Дав Хома п'ять кіп, а Ярема дев'ять;
 Купив Хома глухого, а Ярема кривого.
- 15 Запряг Хома в борозну, а Ярема в підруку,
 Аж Хома гейкнув, а Ярема собкнув.
 Коли ж Хомин не везе, а Яремин так не йде.
 Хома свого там убив, а Ярема облупив.
- 16 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
 Не то, брате, наше діло – отак проживать!
 Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
 Нумо хорти ізправлять да зайонка ловить, білі шубки шить».
- 17 Купив Хома шашку, а Ярема сучку;
 Аж Хома тюкнув, а Ярема люкнув;
 Аж Хомина не бере, а Яремина так не йде;
 Хома свою розстріляв, а Ярема розцькував.
 Поймав Хома хорта, а Ярема чорта.
- 18 Ото ж вони вийшли та й посердилися,
 І зійшлися до купочки та й розплакалися
 І оп'ять же вони да й порадилися:
- 19 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
 Не то, брате, наше діло – отак проживать!
 Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
 Нумо людей розбивать та бариша приношать».
- 20 Зрубав Хома дубину, а Ярема свидину.
 Сів Хома за кущем, а Ярема під кущем.
- 21 Десь узявся на їх боярський син,
 Вдарив Хому дубиною, а Ярему свидиною,
 Вдарив Хому кулаком, а Ярему вдовжки;
 Побіг Хома кричачи, а Ярема мовчки.
- 22 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
 Не то, брате, наше діло – отак проживать!
 Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
 Нумо в церкву ходить, нумо Богу молитися».
- 23 Пішов Хома у вівтар, а Ярема в крилас;
 Узяв Хома книги, а Ярема ризи;
 Став Хома читати, а Ярема плясати.

- 24 Десь узявся на їх паламар,
Вдарив Хому носакон, а Ярему сторчки.
Побіг Хома кричачи, а Ярема мовчки,
Побіг Хома у вікно, а Ярема в двері.
- 25 Ото ж вони вийшли та й посердилися,
І зійшлися до купочки та й розплакалися,
І оп'ять же вони да й порадилися:
- 26 «Яремушка, брат рідной, тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло – отак проживать!
Нумо так проживать, таким торгом торгувать:
Нумо сіти плести, нумо рибку ловить, свою душку живить».
- 27 Сів Хома у човен, а Ярема в лодку;
Піймав Хома окуня, а Ярема плотку.
- 28 Ой то вони вже зрадувалися!
Ось оп'ять же вони да й вивернулись:
Пішов Хома аж на дно, а Яреми не видно!
Тягнуть Хому, як сому, а Ярему, як бочку:
Яким торгом торгували,
Такою смертю пропадали!

З репертуару О. Вересая. *Записки Юго-западнаго отдѣла императорскаго Русскаго географическаго общества* (1873) 1, 3.

Мелодія 1 за Вересаєм, 2 і 3 мої дочіпки.

В тексті пороблено малі пропуски.

Стрічки 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 26 співати, як 2,

стрічки 6, 9, 12, 18, 25 співати, як 3,

решту співати, як 1.

ДВОРЯНКА

(ГУСАРЕЦЬКА ЖОНА)

Стрій: лебійське g (b1, cis2, fis1)

Ой гу- са- рець- ка- я жо- на, во- на із ро- зу- му зжила, із ро- зу- му

по- сту- па- ла, ме- дом-вином шин- ку- ва- ла.

Ой гусарецька жона,
Вона розуму зжила,
Із розуму поступала,
Медом-вином шинкувала.
Медом-вином шинкувала
І горілочку держала,
Кумпанію зазивала,
Свого мужа покликала,
Голубоньком називала:
«Ой мій милий, милесенький,
Голубоньку сивесенький,
Продай воли чабанії,
Купи боти червонії,
Охварботи зеленії!
Продай, милий, бички невеличкі,
Купи мені черевички,
Щоб я боса не ходила,
Щоб я ніжок не колола,
Бо я панського роду,
Не ходила боса зроду.

Продай, милий, лоша і кобилу,
Купи білило і красило,
Щоб я од пилу не впилилася,
Од сонечка не згоріла,
А од вітру не вчорніла.
Продай, милий, іще і телиці
Та купи мені дві спідниці,
Продай, милий, ще й корову
Та купи мені плахту шовкову:
То я буду панувати,
Медом-вином шинкувати
І горілочку держати,
Кумпанію зазивати,
Тобі порцію давати».
Стала мила панувати,
Медом-вином шинкувати
І горілочку держати,
Кумпанію зазивати,
Стала і милого частувати,
Під ніс дулями совати.
«Ой милая, милесенька,
Голубонько сивесенька!
Помаленьку, мила, совай,
Щоб ти носа не розбила,
Мені сміху не зробила:
Бо ти панського роду,
Не ходила так ізроду!»
Сидить мила запаніла,
Чортма дров, ні поліна,
Нічим хати протопити,
Борщу, каші ізварити,
Свого мужа покормити.
Загадує жона мужу
Превеликую нужду –
Із віжками в ліс по дрова.
Та се милий зачуває,
Бере віжки та й ступає,
Та й до лісу приходжає,
Сухі дрова ізбирає
Та й на віжки іскладає,
Та й на плечі підіймає,
Та й додому приношає;
Сів на лавці й оддыхає
Та й на милу поглядає,
Що хороша походжає:
Хорошая, упавая,
Чорнобрива, білявая.

Ото мила думає-гадає
Та вже дугу загинає,
Дубові кліщі ісправляє
Та вже хомут ісправляє,
Ремінні гужі ісплітає
Та вже і віз ісправляє,
Голобельки приправляє,
Голобельки грабовії,
А полудрабки в'язовії,
А щабельки ясеновії.
Ото мила виходжає,
Обідати покликає.
Та він теє поховає,
Щоб милої не спужати,
Як до милої б пристати,
Як би у віз запрягати,
У ліс по дрова поїхати.
Він у хату уходжає
Та й обідати сідає,
Й до милої промовляє:
«Ой милая, милесенька,
Голубонько сивесенька!
Ось ну скоріш, мила, не барися,
Та підемо на бал, приберися!»
А се мила зачуває –
Та скоро Богу благодарить,
Черевички обуває,
І спідниці надіває,
І білило, і красило накладає,
І в дзеркало поглядає,
Чи хороша походжає?
Скоро милий Богу благодарить
Та взяв милую за коси,
Та й на двір тахтарить,
Та по пиці затинає,
Та вже хомут накладає,
У голобельки запрягає:
«Тпру, стій, мила, не панися
Та в голобельки становися,
Щоб ти мені воза не побила,
Бо ти панського роду,
Не ходила у возі зроду!»
Приїхав милий до ліса,
Зробив милу гірше біса.
Та вже з воза випрягає,
Та й до дуба припинає:

«Пасись, пасись, моя мила,
Щоб ти дуба не зломила,
Бо ти панського роду,
Не стояла у дуба зроду!»
Ото милий січе і рубає,
На милую поглядає,
До милої промовляє:
«Ой стій, мила, не гнися,
Бо ще в лісі дров до біса;
А вже, милая, і не рано,
А у нас іще дров мало!»
Як вирубає дубину –
Та на милої спину.
І під гору під'їжджає,
Скоро на віз і сідає
І дубиною потягає:
«Ой ну, мила, поспішайся,
Щоб я людей не остався,
У полі звіра не злякався,
Бо вже, мила, не раненько,
І вже сонечко низенько,
Нам додому не близенько!»
А із гори із'їжджає
Та й по пиці затинає;
До царини доїжджає
Та до діда промовляє:
«Помаленьку, діду, бохай,
Щоб милої не сполохав:
Вона в мене полохлива,
Зроду в возі не ходила;
Та щоб воза не побила,
Мені шкоди не зробила».
Додому приїжджає
Та й милую випрягає.
Приїхав милий додому,
Скинув дрова додолу.
Мила у хату уходжає,
Сіла на лавці, оддыхає,
Та вже думає, гадає,
Як милого називати,
Як милого шанувати,
Як би віку доживати.
«Ой мій милий чорнобривий,
Продай боти червоні
Та купи воли чабанії,
Продай милий, черевички,
Купи бички невеличкі,
Щоб я воза не возила,
Щоб я людей не смішила,

Бо як буду віз возити,
То не буду довго жити.
Продай, милий, і білило, і красило
Та купи лоша і кобилу:
Без білила біла буду,
Без красила красна буду,
Тебе, серце, довіку не забуду,
Поки жива у світі буду;
І далебі не забуду,
І їй-Богу не забуду!
Продай, милий, і спідниці
Та купи мені дві телиці,
Продай і плахту шовкову
Та купи мені вже корову:
Буду рано уставати,
До череди проганяти,
Щоб по дворах не ходила,
Сироватки не просила,
Чужих людей не смішила.
Годі, бачу, панувати,
Медом-вином шинкувати:
Буду рано уставати
Та святий хліб зажинати,
Тебе буду годувати,
Тебе буду шанувати,
Голубоньком називати,
Білу постіль буду слати
Та й близенько буду лягати,
І хорошенько обіймати,
Сім раз на ніч цілувати!...»

З репертуару О. Вересая

Записки Юго-западнаго отдѣла императорскаго Русскаго географическаго общества.

1, №2

Оригінал в лебійському «с» (h)

Ця обробка майже вповні відповідає оригіналові.

[текст: Лисенко, *Характеристика...*: 70-7]

ІСТОРИЧНІ ПІСНІ

ТАТАРСЬКИЙ НАПАД

Andante

ЗШ.

mf Зажу-ри-лась Укра-ї-на,

що ніде про-жи-ти. *f* Гей, витопта-ла орда кінь-ми

dimin.

маленькі-ї ді-ти.

- 1 Зажурилась Україна,
Що ніде прожити.
Гей, витоптала орда кіньми
Маленькі діти.
- 2 Ой маленьких витоптала,
Великих забрала,
Гей, назад руки постягала,
Під хана послала.

- 3 Хто візьме її під руку
 При лихій годині?
 Розшарпали її землю
 На дві половини.
- 4 Розсварили її діток,
 На чотири части,
 Почорніла, помарніла
 З чужої напасти.

Варіант:

- 2 Що малії витоптала,
 Старих порубала,
 Середущих постягала,
 У полон загнала.

ДІВКА-БРАНКА

Стрій: лебійське g

Lento ♩ = приблизно 70 М.М.

3 ritardando

1. В Ца-рі-гра-ді на база-рі,

3 3 3

В Царігра-ді на ба-за-рі, 2. Де брат сес-тру

3 3 3

запро-да-є, де брат сестру за-прода-є.

rallentando

- 1 В Царіграді на базарі,
В Царіграді на базарі.
- 2 Де брат сестру запродає,
Де брат сестру запродає.
- 3 Та не знає, що взять має;
Вона сама собі ціну знає:
- 4 «Бери гроші, не лічачи,
Сребро-злато, не важачи,
5 Сребро-злато, не важачи,
Китасчку не мірячи».
- 6 Десь узявся злий татарин,
Десь узявся презлий панич.
- 7 Дає гроші, не лічачи,
Китасчку не мірячи.
- 8 Став брат сестру з рук здавати,
Татарина найучати:
- 9 «Татарине, презлий пане,
Не дай дівці заплакати!
- 10 Не дай дівці заплакати,
Отця-неньку спом'янути.
- 11 Отця-неньку спом'янути,
В свою землю поглянути».
- 12 Дівка-бранка не втерпіла,
В свою землю поглянула.
- 13 В свою землю поглянула,
Отця й неньку спом'янула.
- 14 Як углядив злий татарин,
Як углядив презлий панич.
- 15 Да вдарився об білу грудь,
Да вдарився об білу грудь.
- 16 Десь узялась на морі хвиля,
Всі кораблики побила.
- 17 Всі кораблики побила,
Татарина затопила.
- 18 Татарина затопила,
Невольничку залишила.
- 19 Невольничку залишила,
В свою землю викинула.
- 20 Отця-неньку спом'янула,
В свою землю жить попала.

Співав кобзар М. Кравченко

Матеріали до української етнології 13

Філярет Колесса, Мельодії українських народних дум. Додаток

ТЕЩА В ПОЛОНІ ЗЯТЯ

- Що сі в поли забіліло?
Ой чи гуси, чи лебеді?
Тепер гуси не літають,
А лебеді не плавають –
- 5 Татарове полон женут:
Один полон з жіночками,
Другий полон з дівочками,
Третий полон з діточками.
Стали кошом під Яришом,
- 10 Та взели сі паювати:
Дівка впала паробкови,
А тещенька зятенькови.
Взяв він єю попри коні;
Ой кінь біжит дорогою,
- 15 А тещенька терниною.
Назад себе поглядає,
Кровця сліди заливає,
Чорний ворон залітає,
Тоту кровцю ізпиває.
- 20 Приїжджає він до двору,
«Вийди, вийди, татарочко!
Привів-єм ти невільницю,
А до смерти робітницю».
А вона і тай завела,
- 25 Три роботи загадала:
Оченьками стадо пасти,
Рученьками кужіль прясти,
Ноженьками колисати.
Теща дитя колисала,
- 30 І дитині приспівала:
«Люлю, люлю, татарчатко,
По доненьці унучатко!
Бодай стадо виздыхало,
Бодай кужіль попеліла,
- 35 Бодай дитя скаменіло!»
Учув того вірний слуга;
«Чи чули ви, паненонько,
Як вам кляла робітниця:
Бодай стадо виздыхало,
- 40 Бодай кужіль попеліла,
Бодай дитя скаменіло!»
Ой побігла татарочка,
Бігла боса без пояса
Та вдарила по личеньку
- 45 Свою рідну матіноньку.

«Ой ти, доню моя, доню!
Не тільки-м тя годувала,
По личеньку тя не била».

50 «Мамко ж моя старенькая!
По чім же-сь м'я іспознала,
Що-сь мя доненьков назвала?»

«В неділю-сь барвінок різала,
Тай-с пальчик відрізала,
І по тому-м тя пізнала.

55 «Мати моя, мила мати!
Скидай з себе тії лати,
Возьми дорогії шати,
Будеш з нами панувати».

60 «Ліпші мої вбогі лати,
Ніж дорогі твої шати.
Я не хочу панувати,
Піду в свій край загинати».

«Слуги ж мої тай вірнії!
Впряжіт коні воронії,
Везіт мамку в єї краї!»

Ignacy Pauli Żegota, *Pieśni ludu ruskiego w Galicyi*. (Львів, 1839) 1:166
Філярет Колесса, *Українська усна словесність*: 478.

Ця пісня підходить під мелодію «Дівки-бранки».

ОХ, У НЕДІЛЕНЬКУ РАНО ПОРАНЕНЬКО

Лебійський стрій: fis, dis, gis
h-бас
(с бас опуст.)

Поволі

ЗШ. 29.XI.1941

Ох, у не-ді-лень-ку

ра-но по-ра-нень-ку, ох, і зі-брав жен-ців

а той Ко-ва-лен-ко.

- 1 Ох, у неділеньку рано пораненько,
Ох, і зібрав женців а той Коваленко.
- 2 Да й усі женці да й одбірнії,
Поробив ім серпи да все золотії.
- 3 Ой повів женців на ярі долини,
На ярі долини, на яру пшеницю.

- 4 «Ой жніте, женчики, обжинайтеся
І на чорную хмару озирайтеся,
- 5 А я піду додому, пообідаю,
Жінку та діточок да одвідаю».
6. Ох, і жнуть женці, розжинаються,
На чорную хмару озираються.
- 7 Ой то ж не хмара, то орда іде,
А Коваленко та передок веде.
- 8 В'язали руки да сирицею,
А залили очі да живицею.
- 9 А залили очі да живицею,
А скували ніжки да скрипицею.
- 10 «Ой повій, вітроньку, да з-під ночі,
Да розкуй мої да руки-ніженьки,
- 11 Ох, повій, вітроньку, з-під темної ночі
Да на мої ж на карії очі!»

Пісня з доби татарських наскоків.

Текст із рукописної збірки Я. Новицького

(В. Антонович і М. Драгоманов, *Историческія пѣсни малорусскаго народа...* 1:71)

Мелодія з Будищ на Черкащині (Лисенко, *Збірник українських пісень*. VI, № 17)

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. 3:20

[пор.: З. Василенко та М. Гордійчук, *Українські народні пісні* 1:25-6.]

Варіант кінцевих строф:

«Десь же мене Господь покарав,
Що я в неділю женців позбирав,
Ой дай, Боже, такую годину,
Щоб зобачити світ на часину,
То буду вже знати,
Як неділеньку святкувати.»

М. Пачовський, *Народні думи*. 1:8.

БАЙДА

ЗШ.

В Ца-рі-гра-ді на ри-

1 3

ноч-ку там п'є Бай-да мед го-рі-

5

лоч-ку та не день не ніч-ку та не го-ди-

9

ноч- ку.

13

- 10 Прийшов до його цар турецький:
 «Ой що ти бачиш,
 Байдо молодецький?»
- 11 «Бачу, царю, два дубочки,
 А на тих дубочках
 Сидять голубочки.
- 12 Дозволь, царю, лучка взяти,
 Тобі на вечерю
 Голубочка зняти!»
- 13 Ой як стрельнув Байда з лука
 Та попав царя
 Поміж самі вуха.
- 14 А царицю в потилицю,
 А цареву дочку
 В саму головочку.

[Текст: *Ліра - Сурма*: 36

Починаючи з другої стрічки, останні два рядки співають двічі].

ПРО САВУ ЧАЛОГО

Поволі 3Ш 28 XI.1941

Ой був в Сі- ці

старий ко- зак на прозви- ще Ча- лий, ви- году- вав

сина Са- ву ко- закам на сла- ву

Ой був в Сі- ці

Ой був в Січі старий козак на прозвіще Чалий,
Вигодував сина Саву козакам на славу.

Не схотів же та той Сава козакам служити,
Відклонився до ляшеньків в Польщі паном жити.

Та схотів же та той Сава слави залучити,
Став козаків-запорожців по степах ловити.

Ой наш батько, пан кошовий, по козаках тужить:
Ой хто б піймав пана Саву, – сам йому послужить...

Каже Чалий: «Мого сина ніхто з нас не вловить,
Хіба Гнатко та Кравчина до себе підмовить.

Ой ти, Гнатку, ти, Кравчино, ти всі шляхи знаєш,
А чом же ти мого сина в руки не піймаєш?»

Пан полковник каже: «Гнатку! як Саву не вловиш,
То сам же ти за його голову положиш!»

Пішов Гнатко з Кравчиною Саву підмовляти,
Як не схоче з Польщі іти, то й смерті предати.

У дорозі зустрівсь литвин, став їх наставляти,
А як того пана Саву та у руки взяти.

«Візьмемо своєї землі в чоботи під ноги,
А щоб не знав та пан Сава нашої підмови».

Сидить Сава кінець столу та листочки пише,
А Савчиха молодая дитину колише.

Ой як скінче дрібних листів та й спатоньки ляже,
А щось йому під віконцем «Добрий вечір» каже.

«Піди, хлопку, до пивниці та вточи горілки,
Нехай же ми та вип'ємо за здоров'я жінки,

Піди, хлопку, піди, малий, та уточи пива,
Нехай же ми та вип'ємо та за мого сина.

Піди, хлопку, піди, малий, та уточи меду,
Ой щось мені трудно-нудно – голови не звезду!..»

Пішов хлопець до пивниці замків відмикати,
Став той Гнатко з Кравчиною у двір відступати...

Не вспів хлопець, не вспів малий відчинить пивниці,—
Ускочили гайдамаки у саму світлицю...

Ой як скочив та пан Сава із-за свого столу,—
Ухопили пана Саву за правую полу.

Ой кинеться та пан Сава до ясного меча,—
Ухопили пана Саву з-під лівого плеча...

Ухопиться та пан Сава за ясну зброю,—
Ой підняли пана Саву на три списи вгору...

Не досягнув та пан Сава до своєї булави,—
Положили пана Саву на дубовій лаві.

Оце тобі, пане Саво, сукні-одамашки,
Що ти нажив, вражий сину, з козацької ласки!..

[Текст: І.П. Березовський та ін., *Історичні пісні*: 467-8
Під нотами Штокалко подав другу, а не першу стрічку.]

НЕ ЖУР МЕНЕ, МАТИ

Повільно

ЗШ.

First system of the musical score. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line starts with a whole rest for two measures, then has a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The piano accompaniment features a 3/4 time signature and a key signature of one sharp (F#). The right hand plays chords and moving lines, while the left hand plays a steady bass line. There are first endings marked with '1' and dashed lines.

Не жур ме- не,

Second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'ма- ти, бо я й сам жу-рю-ся, вийду за во-'. The piano accompaniment continues with chords and moving lines. The system ends with a measure number '5' at the beginning of the piano part.

ма- ти, бо я й сам жу-рю-ся, вийду за во-

Third system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'ро-та, од ві-тру хи-лю-ся. Вийду за во-'. The piano accompaniment continues with chords and moving lines. The system ends with a measure number '9' at the beginning of the piano part.

ро-та, од ві-тру хи-лю-ся. Вийду за во-

Fourth system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'ро-та, од вітру хи-лю-ся'. The piano accompaniment continues with chords and moving lines. The system ends with a measure number '13' at the beginning of the piano part.

ро-та, од вітру хи-лю-ся

- 1 Не жур мене, мати,
Бо я сам журюся.
Вийду за ворота,
Од вітру хилюся.
- 2 Осідлаю кониченька,
Коня вороного,
Нехай несе в чисте поле
Мене молодого.
- 3 В чистім полі тирса шумить,
Катран зеленіє.
В чистім полі своя воля,
Що й серце німіє.
- 4 Ой зйду я на могилу,
Гляну, подивлюся...
Як згадаю про ту волю,
То й знов зажурюся.
- 5 Про ту волю козацькую,
Що була – минула.
Тепер вона, як дитина,
В повитку заснула.
- 6 Чи довго ще буде спати?
Нема тих, що будять.
Зісталися на сім світі
Ті, що світом нудять.

ОЙ ПИШЕ МОСКАЛЬ

Стрій: cis2, b2.

Alta marcia

З.Ш. 27.III.1943

Ой пише мос- каль лист до кошо- во- го: Та й ідіть

1

до нас жи- ти. Ой оддам зем- лю та й по през-

7

ньо- му, та по гра- ни- цю Дні- стер.

13

Ой пише москаль лист до кошового:

«Та й ідіть до нас жити.

Ой оддам землю та й по прежнему,

Та по границю Дністер».

«Ой брешеш, брешеш, превражий москалю!
Це ж ти хочеш обманити.
Ой як підемо та й у твою землю,
То будем лоби голити».

А вражії пани, руські генерали
Та єретичні сини!
Ой край веселий, степ широкий
Та й занапастили.

Ой летить бомба з московського поля
Та й серед Січі упала.
Ой хоч пропало славне Запоріжжя,
Та не пропала слава.

НА СМЕРТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Помірно

Слова і мелодія кобзаря Павла Носача (Київ).
Тут свобідна обробка його мелодії.

Ой плака- ла Укра- і на тя- женько ри-

да- ла, як в мо- ги- лу сво- го си-

на Та- ра- са хо- ва- ла.

- 1 Ой плакала Україна,
Тяженько ридала,
Як в могилу свого сина
Тараса ховала.
- 2 Довго, довго сумувала
Сирота-вдовиця,
Як погасла на Вкраїні
Велика зірниця.

- 3 Тихо, сумно всюди стало.
Де шуміли й хвилі,
Тільки пташки щебетали
В гаю на могилі.
- 4 А могила та велика
На горі Чернечій,
Де могутні ревуть хвилі
Дніпра віковічні.
- 5 Відкіль видно степ і гори,
Всі луки з гаями,
Туди й будуть линуть думи
На спомин віками.
- 6 Поховала Україна
Борця за свободу,
Що оспівав гірку долю
Рідного народу.
- 7 Ой на кручі, над водою
Висока могила;
Там Вкраїна поховала
Великого сина.
- 8 Умер Тарас, умер батько,
Змучений катами,
Та в народі буде жити,
Як сонце, віками.

КОЗАЦЬКІ ПІСНІ

КОЗАЧЕНЬКО ВПИВСЯ

Не швидко

Ко- за- ченько впив- ся, на гри- ву схи- лив- ся,

на гри- ву схи- лив- ся, тяж- ко за- жу- рив- ся.

- 1 Козаченько впився, на гриву схилився,
На гриву схилився, тяжко зажурився.
- 2 «Ой коню мій, коню, заграй підо мною!
Заграй підо мною, говори зі мною!
- 3 Як не будеш грати, буду продавати;
Та продам я тебе далеко від себе,
- 4 В неділеньку вранці молодій шинкарці,
За мед, за горілку, за хорошу жінку!»
- 5 «Ой пане, мій пане, пане рейментарю,
Не продавай мене, подумай про мене!
- 6 Як ми утікали та все чистим полем,
Та все чистим полем, понад синім морем!»

вар.: Козаченько збився... і т.д.

ОЙ КОЛИСЬ БУЛА

Мірно ЗШ.

Ой колись бу-ла в сте-пу во-ля,
а тепе-речка не-во-лечка.

- 1 Ой колись була в степу воля,
А теперечка неволечка.
- 2 Дробен дощик накрапає,
Мати сина навчає.
- 3 «Та слухай, сину, мого слова,
Не йди ніде, ночуй дома».
- 4 Син матері не послухав,
Сідлав коня та поїхав.
- 5 Менша сестра коня веде,
Середуща сідло несе.
- 6 А старша з братом іде,
«А коли, братку, в гості прийдеш?»
- 7 «Візьми, сестро, піску жменю
Посій його на каменю.
- 8 Коли, сестро, пісок зійде,
Тоді брат твій в гості прийде».

9 Нема піску, нема сходу,
 Нема брата із походу.

М.К. Українська пісня.

ОЙ КРЯЧЕ, КРЯЧЕ

Lento 3Ш 29 XI.1941

Ой кряче, кряче та чорненький ворон та у лузі над во- до- ю

Ой плаче, плаче молодий коза- че на конику во- ро- но- му.

1 1 1

- 1 Ой кряче, кряче да чорненький ворон
Да у лузі над водою;
Ой плаче, плаче молодий козаче
На конику вороному
- 2 «Вороний коню! Грай ти підо мною,
Да розбий ти тугу мою!
Розбий, розбий тугу по темному лугу
Козакові да молодому».

- 3 Ой їде козак да доріженькою,
Слізоньками умивається:
«Десь моя ненька, десь моя старенька
Да за мною убивається!»
- 4 Да в неділоньку рано-пораненьку,
Да як сонце не сходило,
Да з'їжджалася вся моя родина,
Вона мене випроводила.
- 5 «Випроводжаєш, моя родинонько!
Да чи не жаль тобі буде,
Як я поїду на ту Україну
Да між чужії люде?
- 6 Ой згадай мене, моя стара нене,
Сідаючи да обідати:
«Десь моя дитина на чужій стороні,
Да нікому да одвідати!»
- 7 Ой згадай мене, моя стара нене,
Як сядеш увечері їсти:
«Десь моя дитина на чужій стороні,
Да не має од неї вісти».

[Текст: *Українські народні пісні. Пісні суспільно-побутові.* (Київ, 1967): 70]

У цьому джерелі пісня починається такою стрічкою:

Ой кряче, кряче чорненький ворон
Да на глибокій долині.
Ой плаче, плаче молодий козаче
По нещасливій годині.

ОЙ ГАЙ, МАТИ

Andante sostenuto

31.XII.1941

Ой гай ма-ти, гай ма-ти

ой гай зе-ле-нень-кий. Ой по-ї-хав з Укра-ї-ни

козак мо-ло-день-кий.

- 1 Ой гай, мати, ой гай, мати,
Ой гай зелененький...
Ой поїхав з України
Козак молоденький.
- 2 Виїжджавши, шапку знявши,
Низько вклонився.
«Прощавайте, слобожане,
Може, з ким сварився.

- 3 Приливайте білі шляхи,
Щоб не курилися,
Розважайте отця, неньку,
Щоб не журилися».
- 4 Приливали биті шляхи,
Вони все куряться,
Розважали отця, неньку,
Вони все жуляться.
- 5 «Не жаль мені доріженьки,
Що пиллю припала,
А жаль мені дівчиноньки,
Що дармо пропала».

РЕВУТЬ ВОДИ

Andante

Ре- вуть во- ди, шум- лять ло- зи ко- за- ко- ві
при до- ро- зі, гей, ко- за- ко- ві при до- ро- зі.

- 1 Ревуть води, шумлять лози
Козакові при дорозі,
Гей, козакові при дорозі.*
- 2 Козак їде, козак блудить,
Під собою кониченька нудить.
- 3 Як приїхав він до гаю
Та до тихого Дунаю,
- 4 Як став (же він) коня напувати,
Стала зозуля кувати.
- 5 «Зозуленько, моя ненько
Закуй мені жалібненько.
- 6 Скажи мені ту дорогу,
Куди їхати до роду.
- 7 Що до роду, до родини,
Та до вірної дружини».
- 8 «Не питайся зозуленьки,
Поспитайся соловейка».
- 9 «Соловесчку, мій брате,
Зупинися щебетати,
- 10 Скажи мені путь-дорогу,
Куди їхати додому.
- 11 І до дому, до родини,
І до вірної дівчини».

- 12 «Не питайся соловейка,
Поспитайся соколонька:
13 Сокіл високо літає,
Він доріженьки всі знає».
14 «Скажи мені, соколоньку,
Додомоньку доріженьку.
15 І до дому, до родини,
І до вірної дівчини».
16 Ой на дубі в темнім лузі
Кричить пугач: «Пугу! пугу!
17 Вертай коня, козаченьку,
Вже на знайдеш домівоньку.
18 Ні домівки, ні родини,
Ані вірної дружини».

З Чернігівщини

М. Лисенко, *Збірник українських пісень*. 4:38

Ф. Колесса, *Українська усна словесність*: 346-7.

* У кожній строфі другий вірш повторюється із приспівкою «Гей».

ЛЕТІВ ОРЕЛ

слова: за Кашенком. «Оповідання»
музика: ЗШ. 29.І.1942 (народний мотив)

Летів о- рел понад мо- рем,

та й став го- ло- си- ти, Ой як тяж- ко ко- за- ко- ві

на чужи- ні жи- ти. жи- ти.

rall. pp

- 1 Летів орел понад морем,
Та й став голосити.
Ой як тяжко козакові
На чужині жити.

- 2 Летів орел понад морем,
Та летівши крикнув.
Ой як тяжко нещасному
Жить, де не привикнув.

- 3 На чужині самотою
Козак помірає.
Із вірлоньком сизокрилим
Стиха розмовляє.

- 4 Орле сизий, брате милий,
Лети понад хмару,
Поспішайся в Україну
У город Полтаву.

- 5 Там десь мила чорнобрива
На шлях поглядає,
Із далекої чужини
Мене виглядає.

- 6 Скажи їй, сизокрилий,
Хай дармо не плаче,
Вона свого миленького
Більше не побаче.

- 7 Скажи їй, сизокрилий,
Хай дармо не тужить,
Нехай мене позабуде,
Другого полюбить.

слова: А. Кащенко, *Оповідання про славне військо запорозьське низове*: 344.

ГОМІН, ГОМІН ПО ДІБРОВІ

Andante sostenuto

Гомін, гомін по діброві

ві, туман по-ле по-кри-ва-є.

Ма-ти си-на про-ганя-є. Ма-ти си-на

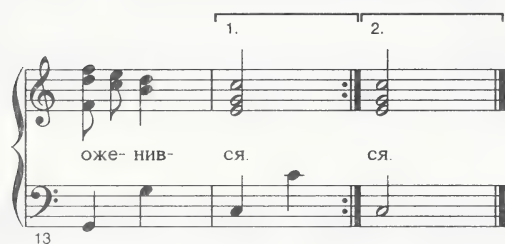
про-ганя-є

Гомін, гомін по діброві,
Туман поле покриває,
Мати сина проганяє.
«Іди, синку, пріч од мене,
Нехай тебе турки уб'ють,
Нехай тебе огні спалять,
Нехай тебе звірі з'їдять,
Нехай тебе води втоплять».
«Мене, мати, турки знають,
Вони мене не займають,
Вони мені коня дадуть;
Мене, мати, огні знають,-
Як я іду - потухають;
Мене, мати, звірі знають,-
Як я іду - убігають;
Мене, мати, води знають,-
Як я іду - то втихають».
Гомін, гомін по діброві,
Туман поле покриває,
Мати сина завертає:
«Вернись, синку, додомоньку,
Змию, зчешу головоньку
Та постелю постеленьку».
«Змиють, мати, дрібні дощі,
А розчесуть густі терни;
В чистім полі травиченька -
То то ж моя й постіленька».

[Текст: О. Хмилевська, *Українські народні пісні. Пісні суспільно-побутові*: 67-8.]

ОЙ У ПОЛІ ВИШНЯ

за Ю. Сінгалевичем

- 1 Ой у полі вишня
З-під коріння вийшла.
Зажурився козаченько,
Що не оженився.
- 2 Продай, мати, коня,
Коня вороного,
Та й ожени мене, мати,
Парня молодого.
- 3 Як я маю, сину,
Коня продавати,
Пишуть чорним по білому,
Підеш воювати.
- 4 А я, моя мати,
Того не боюся,
Кінь вороний, я молодий,
Скоро вислужуся.

КОЗАЧЕНЬКУ, КУДИ ЙДЕШ?

Andante

«Ко- за-

чень- ку, ку- ди йдеш? Не- вже жа- лю

не ма- єш? «Ой не плач же, дів- чи- но, не жу- рись,

та до мо- го сер- деңька при- гор- нись!»

- 1 «Козаченьку, куди йдеш?
Невже жалю не маєш?»
«Ой не плач же, дівчино, не журись,
Та до мого серденька пригорнись!»
- 2 «Я без тебе загину,
Як ти підеш у чужину!»
«Ой не плач же, дівчино, не журись,
Та до мого серденька пригорнись!»
- 3 «Чи тебе лихо жене?
Бачу, зрадиш ти мене!...»
«Я вернуся, серденько, восени,
Як упаде листячко з калини!»
- 4 Ждала дівка навісна,
Мина осінь і весна:
Нема, нема козаченька, та й не чуть,
Злії люди-воріженьки вже кують.
- 5 А як жито зацвіло,
Прийшла вістка у село:
Не вертатись вже до тебе козаку –
Заснув в степу він, сердега, довіку!

ОЙ У ЛУЗІ ТА ЩЕ Й ПРИ БЕРЕЗІ

Maestoso Соло ЗШ

Ой у лу-зі

та ще при бе-ре-зі роз-цві ла ка-ли-на

Хор

По-ро-ди-ла та у-ді-вонь-ка хо-ро-шо-го

13

1. 2.

си-на си-на

19

- 1 Ой у лузі та ще й при березі
Червона калина...
Породила молода дівчина
Хорошого сина.
- 2 Ой де ж вона його породила?
В зеленій діброві!
Та й не дала тому козакові
Ні щастя, ні долі.
- 3 Та й не дала тому козакові
Ні щастя, ні долі,
Тільки дала тому козакові
Та чорнії брови.
- 4 «Було б тобі, моя рідна мати,
Цих брів не давати,
Було б тобі, моя рідна мати,
Щастя й долю дати!»
- 5 Розвивайся а ти, сухий дубе...
Завтра мороз буде!..
Убирайся, молодий козаچه,
Завтра похід буде!
- 6 «Я морозу та ще й не боюся,
Зараз розів'юся!..»
«Я походу та ще й не боюся,
Зараз уберуся!..»
- 7 Ой розвився в полі при дорозі
Та дуб зелененький...
Ой од'їхав, гей, та з України
Козак молоденький.
- 8 Виїжджавши та й шапочку знявши,
Низенько вклонився:
«Прощай, прощай, громадонько,
Може, з ким сварився!»

[текст: Ліра - Сурма: 138-9]

ОЙ СПАВ ПУГАЧ

Протяжно

Ой спав пугач на моги-лі та й крик-
 нув він «пу-гу!» чи не дасть Біг ко-за-
 чень-кам хоч те-пер по-ту-гу

1 Ой спав пугач на могилі
 Та й крикнув він: «Пугу!»
 Чи не дасть Біг козаченькам
 Хоч тепер потугу!...

2 І день, і ніч війни ждемо,
 Поживи немає.
 Давно була Хмельниччина,
 Що вже й не згадаєм.

- 3 Ой колись ми воювали,
Та більше не будем!...
Того щастя й тої долі
Повік не забудем!
- 4 Та вже шаблі заржавіли,
Мушкети – без курків,
А ще серце козацьке
Не боїться турків.

ОЙ НЕ ГАРАЗД ЗАПОРОЖЦІ

Andante grave

Ой і не гаразд за-по-рож-ці, не гаразд вчи-ни-ли,

Степ широ-кий, край весе-лий та й зана-па-сти-ли.

Степ широ-кий, край весе-лий та й зана-па-сти-ли.

- 1 Ой не гаразд запорожці, не гаразд вчинили –
Степ широкий, край веселий та й занапали.
- 2 Наступає чорна хмара і дощик із неба –
Зруйнували Запорожжя, буде колись треба.
- 3 Ой хоч і гаразд, хоч не гаразд, нічого робити,
Буде добре запорожцям і під турком жити.

ГЕЙ, У МЕНЕ БУВ КОНЯКА

Гей у ме- не був коня- ка, був коня- ка

розбиша- ка і рушни- ця га- ків- ни- ця шей дів- чи- на

ча- рівни- ця.

- 1 Ой як був у мене коняка,
Був коняка-розбишака,
Була шабля і рушниця
Щей дівчина чарівниця!
- 2 Ой коняку турки взяли,
Ляхи шаблю пощерили;
І рушниця поламалась,
Щей дівчина відцуралась!
- 3 Між Буджацькими степами
Ідуть наші з бунчуками,
А я з плугом та з сохою
Понад нивою сухою!

Мелодія від С[емена Ластовича-]Чулівського

Текст з А. Кашенка, *Оповідання про славне військо запорозьське низове*: 306.

Цю пісню чув Кашенко в свої дитячі роки в Олександрівському повіті на Катерино-славщині раніше, ніж вона з'явилася у збірнику віршів Щоголева *Ворскло*.

Варіант від С. Чулівського

- 1 Гей, у мене був коняка,
 Був коняка розбишака.
 Була шабля і рушниця
 Ще й дівчина чарівниця.
- 2 Що коня москалі вбили,
 Ляхи шаблю пощербили,
 І рушниця поламалась,
 Ще й дівчина відцуралась.
- 3 Над Кубанськими степами
 Літа думка із вітрами.
 Я сам молод в чужім краю
 Бурлакую-походжаю.
- 4 Гей, хто в лісі озовися,
 Гей, хто в лузі одкликнися;
 Скоро все засне під млою,
 Йди гуляти із мною!
- 5 Гей, гей, гей, бурлацька доле,
 Стільки долі, що на полі;
 Вітер віс-повіває,
 Із кобзою розмовляє.

- 6 Світить місяць із-за хмари,
 В лузі розсипає чари.
 Вітер віє-повіває,
 Із кобзою розмовляє.

ПРО НЕЧАЯ

Поволі

Ой з-за лі-су, із-за тем-но-го, із-під Чорно-го га-ю,

Як крикну-ли та коза-чень-ки. «У-тікай-мо, Не-ча-ю!»

утікай-мо, Не-ча-ю!»

Ой із-за го-ри, ой із-за лі-ма-ну.

із- за зе- ле- но- го га- ю.

5

Гей! Крик- ну- ли сла- ні ко- за- чень-

9

ки: У- ті- кай- мо, Не- ча- ю.

13

- 1 Ой з-за лісу, із-за темного, із-під Чорного гаю,
Як крикнули та козаченьки: «Утікаймо, Нечаю!»
- 2 А Нечай же того не думас, та Нечай не гадає:
Із кумасею, із Хмельницькою, мед-вино кружляє.
- 3 Ой поставив та козак Нечай та сторожу на місті,
А сам пішов до кумасеньки шуки-риби їсти.
- 4 Не вспів козак, не вспів Нечай кінець стола сісти,
Подивився в віконечко – аж нема сторожі на місті.
- 5 Не вспів козак, не вспів Нечай шуки-риби їсти,
Ой як гляне в віконечко, – аж ляшеньки в місті.

- 6 Ой як крикне козак Нечай на джуру малого:
«Сідлай, хлопче, сідлай коня вороного,
А під мене та другого, гнідого!
- 7 Ой підтягай, малий хлопче, попруги ізтуга,
Буде на ляхів, на тих панів, велика потуга.
- 8 Не вспів козак, не вспів Нечай на коника сісти,
Як взяв ляшків, як став панків, як капусту, сікти.
- 9 Обернувся козак Нечай од брами до брами –
Виклав ляшків, виклав панків у чотири лави.
- 10 Ой як глянув козак Нечай на джуру малого, –
Кладе джура, кладе малий ще лучче од його!
- 11 Ой як гляне козак Нечай на правую руку, –
Не вискочить кінь козацький із лядського трупу.
- 12 Ой як гляне козак Нечай та на лівес плече, –
За ним річка кривавая, що й конем не втече!
- 13 Ой кинувся та козак Нечай з містечка втікати,
А за ним же пан Потоцький та й став здоганяти.
- 14 Наздогнав же пан Нечая в полі на долині.
Та й ухопив козака Нечая ззаду за чуприну.
- 15 Ой чи це ж той хміль, що по тину в'ється,
Ой чи це ж той козак Нечай, що з ляхами б'ється?
- 16 Не за великий час, та за малую годину
Покотилась Нечаєва голівонька в долину.
- 17 Ой збіглися та козаченьки – стали сумувати:
«Ой де б же нам Нечаєве тіло поховати?
- 18 Поховаймо його тіло, а де церква Варвара,
Ой щоб розійшлася та по всьому світу Нечаєва слава!»

Співав кобзар Братиця (запис Лисенка)

Слова: синтеза варіантів А. Коціпінського, Лисенка, Павловського і інших.

[У рукописі Штокалко слів не записав, тому взято їх з видання, на яке він покликують: Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. 1: 38-40. Друга мелодія взята з «Великої книжки».]

А ВЖЕ ТРИ ДНІ, ТРИ НЕДІЛІ

(ВБИТИЙ КОЗАК І КІНЬ)

Andante sostenuto

1940

А вже три дні, три неділі, як коза-ка тур-ки вбили.

Над ним ко-ник за-жу-рив-ся, Ко-пита-ми в зем-лю вбився,

ко-пита-ми в зем-лю вбився.

1 А вже три дні, три неділі,
Як козака турки вбили.
Над ним коник зажурился, зажурился,
Копитами в землю вбився. (2)

2 Не стій, коню, наді мною,
Бо я виджу вірність твою.
Біжи, коню, дорогою, дорогою,
Зеленою дібровою. (2)

- 3 Вийде отець, зажуриться,
Вийде мати, засмутиться...
«Де ж ти, коню, дів Івана, дів Івана,
Мого сина, твого пана?» (2)
- 4 «А ти, мати, не журися,
Бо вже твій син оженився.
Взяв він собі дружиноньку, дружиноньку,
Високою могилоньку». (2)

М.К. Українська пісня. 42.

ОЙ У ПОЛІ ВОГОНЬ ГОРИТЬ

Andante

Ой у по- лі во гонь го- рить. Ой у по- лі вогонь го- рить,

ко- ло вогню ко- зак ле- жить.

1 Ой у полі вогонь горить,
Ой у полі вогонь горить,
Коло вогню козак лежить.

2 Шабелькою вогонь креше,
Терниною розпалює,
Рани свої засипає.

3 «Рани ж мої стрелянії,
Ой які ж ви болячії,
Ой які ж ви болячії».

4 Над ним коник зажурився,
По коліна в землю вбився,
По коліна в землю вбився.

М.К. Українська пісня.

ПРО СМЕРТЬ КОЗАКА

Ой на горі во- гонь го- рить

ой на горі во- гонь го- рить, на долині ко- зак ле- жить.

на долині ко- зак ле- жить.

- 1 Ой на горі вогонь горить,
Під горою козак лежить.
- 2 Порубаний, постріляний,
Китайкою покриваний.
- 3 Накрив очі осокою,
А ніженьки китайкою.
- 4 А в головах ворон кряче,
А в ніженьках коник плаче.

- 5 Ой коню мій вороненький,
Товаришу мій вірненький!
- 6 Не плач, коню, надо мною,
Не бий землі під собою.
- 7 Біжи, коню, дорогою
Степовою, широкою.
- 8 Щоб татари не впіймали,
Сіделечка не здіймали,
- 9 Сіделечка золотого
З тебе, коня вороного.
- 10 Як прибіжиш під ворота,
Стукни, грюкни коло плота;
- 11 Як прибіжиш ти в батьків двір,
Заржи, коню, на вєсь подвір.
- 12 Вийде сестра – розгнуздає,
Вийде мати – розпитає:
- 13 «Ой коню мій вороненький!
А де ж мій син молоденький?»
- 14 «Не плач, мати, не журися:
Та вже ж твій син оженився,
- 15 Узяв собі паняночку –
В чистім полі земляночку».

[Перший рядок у кожній стрічці співають двічі.

Текст: О. Хмилевська, *Українські народні пісні. Пісні суспільно-побутові*. 145-6.]

ТА ЩУКА-РИБА В МОРІ

Стрій b2

Стиха, помалу

26 XII. 1941

First system of the musical score. It features a vocal line in 4/4 time and a piano accompaniment. The vocal line starts with a rest, then enters with the lyrics 'Та щука-риба в мо-рі гуля-є дово-лі,'. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a moving bass line in the left hand. There are dynamic markings 'ten.' and '3'.

Second system of the musical score. The vocal line continues with 'фа у-до-вин син хо-ро-ший, та нема йому во-лі.' The piano accompaniment continues with similar textures. Dynamic markings include 'f' and '3'.

Third system of the musical score. The vocal line concludes with 'А у-до-вин син хо-ро-ший, та нема йому во-лі.' The piano accompaniment ends with a final chord. Dynamic markings include 'f' and '3'.

- 1 Та щука-риба в морі гуляє доволі,
А удовин син хороший, та нема йому волі.
- 2 Та тільки ж йому волі, що в чистому полі –
Кінь вороний, сам молодий, він гуляє доволі.
- 3 Ой вийшла стара мати на рундук гуляти,
Летить орел сизокрилий, сталася питати:

- 4 «Ой і ти орле сизий, високо літаєш,
Чи не бачив мого сина, як в полі гуляє?»
- 5 «Ой твій син молоденький в полі не гуляє,
Лежить же він край доріжки, лежить спочиває.
- 6 Ой лежить він край доріжки, лежить спочиває,
Чорний ворон, найчорніший, в головоньці ськає».

Лисенко

Варіант:

- 3 Гуляє, гуляє, ніхто не спиняє,
Тільки сивий соколенько високо літає.
- 4 «Сивий соколеньку, високо літаєш,
Чи далеко мого сина у ватазі видаєш?»
- 5 «Твій син на могилі коня попасає,
Тільки йому соколенько у головці ськає».

Чикаленко, 300 найкращих українських пісень. ч. 59

ОЙ НА ГОРІ ЖИТО

Andante

ЗШ

Ой у полі жито, на до-ли-ні жито В чистім по-лі край доро-ги

ко-за-чень ка вби-то.

- 1 Ой на горі жито, на долині жито,
В чистім полі край дороги козака забито.
- 2 Вбито його, вбито, затягнуто в жито,
Червоною китайкою оченька закрито.
- 3 «Ой устань, козаче, устань молоденький,
Ходить, блудить коло тебе твій кінь вороненький».
- 4 «Та най же він ходить, най же він блукає,
Він до мої матусеньки дороги питає».

[У рукописі під нотами в другому такті першої стрічки було написано «копитами збито», але це перекреслено й на тому місці подано «на долині жито».]

ШУМИТЬ, ГУДЕ ТА ДІБРІВОНЬКА

Moderato

Шумить, гу- де та дібрі-

вонь- ка, шумить, гу- де та дібрі- вонь- ка,

у три ря- ди тай поса- дже- на...

- 1 Шумить, гуде та дібрівонька, (2)
У три ряди та й посажена.
- 2 Туди бита та доріженька, (2)
Там стояла та стороженька.
- 3 Край дороги та козак лежить, (2)
В правій руці та коня держить.
- 4 А лівою та росу бере, (2)
Та до свого серця та кладе.

- 5 «Серце ж моє та живучеє, (2)
Тіло ж моє та трудящеє!
- 6 Пора тілу та помирати, (2)
Та нікому та поховати!
- 7 Поховають та добрі люди, (2)
А як в мене та за що буде!
- 8 Поховають та пом'януть, (2)
Да що буде, та і заберуть.
- 9 Поховають та мене дяки, (2)
Як у мене будуть п'ятаки!»

Андрій Хвиля, *Українська народна пісня*: 44
[пор. *Ліра-сурма*: 44]

ОЙ УМЕР ТА КОЗАЧЕНЬКО

Andante non troppo

ЗШ. 1939

Ой у- мер, у- мер та коза- ченько, вмер- ла його ти- ха мо- ва

вмер- ла його ти- ха мо- ва. Ой у- мер, у- мер

перший такт

- 1 Ой умер, умер та козаченько,
Вмерла його тиха мова. (2)
- 2 Ой зостається кінь вороненький
І вся козацькая зброя. (2)
- 3 Та ще й скрипочка із барвіночка,
Струни з зеленої рути. (2)
- 4 Як заграє він та у Києві,
В Батурині голос чути. (2)

М.К. Українська пісня.

ОЙ НЕ ПУГАЙ, ПУГАЧЕНЬКУ

Вельми поважно

p Ой не пу- гай, пу- га- чень- ку,

Ой не пу- гай, пу- гаченьку, в зе- ле- но- му бай- *mf* ра- чень- ку. *p*

Ой не пугай, пугаченьку, в зеленому байраченьку.
 «Ой як мені не пугати, що все гори та байраки.
 Що все гори та байраки, нігде мені гнізда звити.
 Нігди мені гнізда звити і діточок розплодити».
 Ішла вдова долиною з маленькою дитиною.
 Сіла вона спочивати, з своїм сином розмовляти.
 «Ой сину ж мій малесенький, де ж твій батько ріднесенький?»
 Сидить орел над водою, розмовляє з удовою:
 «Не плач, не плач, молода й удово, бо я твого мужа знаю.
 Бо я твого мужа знаю, тричі на день одвідаю,
 І снідаю, й обідаю, а в третій раз вечеряю,
 Та на лоба наступаю, з лоба очі винимаю».

Лисенко.

ГАЙДАМАЦЬКІ ПІСНІ

ДОБРИЙ ВЕЧІР ТОБІ, ЗЕЛЕНА ДІБРОВО

Перестроїти g на gis.

Adagio

16.VIII.1940 ЗШ.

1

8va

rall.

a tempo

p

5

До- бриве- чір то- бі,

9

зе- ле- на ді- бро- во! Пе- ре- но- чуй хоч ніченьку...

13

мене мо- ло- до- го.

- 1 «Добрий вечір тобі, зелена діброво!
Переночуй хоч ніченьку мене молодого».
- 2 «Не переночую, бо славоньку чую,
А про твою, козаченьку, головку буйную».
- 3 «Добрий вечір тобі, зелений байраче!
Переночуй хоч ніченьку ти волю козачу».
- 4 «Не переночую, бо жаль мені буде,
Щось у лузі сизий голуб жалібненько гуде.
- 5 Вже ж про тебе, козаченьку, й вороги питають,
Що дня й ночі в темнім лузі все тебе шукають».
- 6 Гей, як крикне козаченько: «До гаю, до гаю,
Наїжджайте, воріженьки, сам вас накликаю!»

М. Лисенко. *Збірка українських пісень*. 3: 12

Бобинець на Херсонщині

Ф. Колесса. *Українська усна словесність*: 362.

ПРО ЛЕБЕДЕНКА

13.XII.1941

5

Andante

Ой як по-ї-хав та пан Ле-бе-ден-ко у Польщу за му-

ко-ю. Гей та пе-ре-стрі-ли його гай-да-ма-ки

в темнім лу-зі над рі-ко-ю

- 1 Ой як поїхав та пан Лебеденко
Досвіта за мукою.
Гей, зустрічають його гайдамаки
В темнім лузі над рікою.
- 2 «Ой здоров, здоров, пане Лебеденку,
Як ми тебе довго ждали!
Через тебе, пане Лебеденку,
Ми три ніченьки не спали.

- 3 Через тебе, пане Лебеденку,
Ми три ніченьки не спали.
Та все тебе, пане Лебеденку,
Тебе ожидали.
- 4 Ой випряж, випряж, пане Лебеденку,
А коня вороного!»
«Не випряжу, вражі гайдамаки,
А хоч вас тут і много».
- 5 «Ой випряж, випряж, пане Лебеденку,
Хоч пристяжну кобилу!»
«Не випряжу, не випряжу, вражі гайдамаки,
Хоч я й сам тут загину!»
- 6 Ой взяли пана Лебеденка,
На три штихи вгору.
Та вдарили пана Лебеденка
Об сухий пень головою.
- 7 «Ох, оце тобі, пане Лебеденку,
Та за твою вроду,
Ой щоб не топив та нас, гайдамаків,
У холодную воду».

М.К. Українська пісня. 49

Варіант 6 стрічки:

Гей, як підняли пана Лебеденка,
На три списи угору,
Ой та ударили пана Лебеденка
Об сухий пень головою.

ЯРОМ, ХЛОПЦІ, ЯРОМ

Lento

ЗШ. 1939

Яром, хлопці,

я- ром пше- ни- чень- ка ла- ном, тем- ни- ми лу-

га- ми шовко- ва тра- ви- ця.

- 1 Яром, хлопці, яром
Пшениченька ланом.
Темними лугами
Шовкова травиця.

- 2 Темними лугами
Шовкова травиця...
Козаки гуляли,
Пана виглядали.

- 3 «Марусенько пані,
Чи є пан удома?
А як нема пана,
Вийди до нас сама».
- 4 Марусенька пишна
В черевичках вийшла,
На поріг ступає,
Згорда промовляє.
- 5 Згорда промовляє:
«Здрастуйте, козаки,
Не єсть ви козаки,
Єсть ви гайдамаки.
- 6 Не єсть ви козаки,
Єсть ви гайдамаки,
Бо я свого пана
Коника спізнала.
- 7 А один кінь карий,
А другий буланій,
А третій вороний -
То панів верховий.
- 8 А третій вороний -
То панів верховий.
Той, що під тобою,
Той був під слугою!»
- 9 «Марусенько наша,
Неправдонька ваша,
Бо ми усі коні
В пана покупили.
- 10 Бо ми усі коні
В пана покупили,
На гнилій колоді
Гроші полічили.
- 11 На гнилій колоді
Гроші полічили,
В глибокій криниці
Могорич запили.

- 12 В глибокій криниці
 Могорич запивали,
 В широкій долині
 Пана поховали».

М.К. Українська пісня.

ПРО ГОНТУ

5 ten.

Ой на-ва-ри-ли, а ля-хи пи-ва,

5

та й ні-ко-му пи-ти. Взя-ли со-бі

9

У-краї-ну, та й нігде про-жи-ти.

ten.

ten.

13

- 1 Ой наварили а ляхи пива,
 Та нікому пити.
 Взяли собі Україну,
 Та нігде прожити.
- 2 Ой наварили та ляхи пива,
 Та не шумували.
 Взяли собі Україну
 Та й запанували.
- 3 Ой годі, ляшки, та годі панки,
 Годі панувати.
 Недалеко їде Гонта,
 Дасться він вам знати!

Мій варіант за Лисенковим.

МАКСИМ КОЗАК ЗАЛІЗНЯК

Кінним бігцем

ЗШ.

1

5

9

13

- 1 Максим козак Залізняк,
Козак з Запорожжя,
Як поїхав на Україну –
Як повная рожа!
- 2 Зібрав війська сорок тисяч
В місті Жаботині,
Обступили город Умань
У одній годині.
- 3 Обступили город Умань,
Покопали шанці
Як вдарили з семи гармат
У середу вранці.
- 4 Як вдарили з семи гармат
У середу вранці,
Накидали за годину
Ляхів повні шанці...
- 5 Як зїхали запорожці
З крутої могили,
Утікали ляшки-панки,
Штани погубили.
- 6 А уманський сотник Гонта
Поміж військом ходить,
До Максима Залізняка
Ізтиха говорить.
- 7 «Гей, Максиме полковнику,
Гей, батьку козацький,
Ой не втікне із Уманя
Навіть і дух ляцький».
- 8 В понеділок до обіду
З гармати загули,
А в вівторок ще раніше
Уманя здобули.
- 9 Не одна ляцька вдова
З города втікала,
Не одна вража мати
З дітьми прощавалась.
- 10 Отак козак Залізняк
За вітчизну бився,
І за тее вічної слави
В внуків дослужився.

Лисенко.

В [дев'ятім такті] мелодії є відкличник [бекар]. При нехроматичній бандурі можна або співати цей тон (h) й опустити його у грі на бандурі, або співати й грати так, неначе б відкличника не було. Мелодія від цього терпить дуже непомітно.

[Пор. І.П. Березовський та ін. *Історичні пісні*: 514]

ПІСНЯ ПРО ПАНЩИНУ

ПРО БОНДАРІВНУ

Стрій g-dur: fis1, fis2

Poco Adagio

22 XII 1941

У містеч- ку Богуславку Каньовсько- го па- на, там гуля- ла

Бондарів- на, як пишна я па- ва

1. Повторяє сама бандура!

2.

- 1 У містечку Богуславку Каньовського пана,
Там гуляла Бондарівна, як пишня пава.
- 2 Ой в містечку Богуславку сидить дівок купка,
Межи ними Бондарівна, як сива голубка.
- 3 Прийшов до них пан Каньовський тай шапочку ізняв,
Обійняв він Бондарівну тай поцілував.
- 4 «Ой не годен пан Каньовський мене цілувати,
Тільки годен пан Каньовський мене роззувати!»
- 5 Ой шепнули люди добрі Бондарівні тихо:
«Тікай, тікай, Бондарівно, буде тобі лихо!»
- 6 Ой тікала Бондарівна з високого мосту,
Сама вона хорошая, хорошего зросту.
- 7 Ой тікала Бондарівна помежи домами,
А за нею два жовніри з голими шаблями,

- 8 А на тій [на] Бондарівні червонії стрічки –
Куди вели Бондарівну, скрізь криваві річки.
- 9 А на тії Бондарівні червона спідниця –
Де стояла Бондарівна, – крівава криниця.
- 10 Ой повели Бондарівну, помежи крамниці,
Прицілився пан Каньовський з срібної рушниці.
- 11 «Ой чи хочеш, Бондарівно, ізо мною жити,
А чи волиш, Бондарівно, в сирій землі гнити?»
- 12 «Ой волю я, пан Каньовський, в сирій землі гнити,
Ніж з тобою поневолі на цім світі жити!»
- 13 Ой як тільки Бондарівна та цеє сказала,
Ой вистрелив пан Каньовський – Бондарівна впала.
- 14 «Ой ідіте до Бондаря, дайте батьку знати,
Нехай іде свою дочку на смерть наряджати».
- 15 Ой посунув пан Каньовський по столу таляри:
«Оце тобі, старий Бондар, за личко рум'яне.
- 16 Ой на ж тобі, старий Бондар, таляриків бочку,
Оце тобі, старий Бондар, за хорошу дочку».
- 17 Ой вдарився старий Бондар в стіну головою:
«Дочко ж моя, Бондарівно, пропав я з тобою!»
- 18 Ой поклали Бондарівну на тисову лавку,
Доки сказав пан Каньовський викопати ямку.
- 19 Лежить, лежить Бондарівна сутки, ще й годину,
Поки сказав пан Каньовський зробить домовину.
- 20 Ой вдарили в усі дзвони, музики заграли,
А вже ж дівку Бондарівну навіки сховали.

З Київщини.

М. Лисенко, *Збірник українських народних пісень*. VI десяток, V, ч. 2
Ф. Колесса, *Українська усна словесність*: 365-6.

ПОЛІТИЧНІ ПІСНІ

Зіновій Штокалко
Фотографія з ранніх 1940-их рр.

ПРО ДАНИЛИШИНА І БІЛАСА

Поважно

мел.: ЗШ. 11.І 1942

Понад Львовом чорна хма-ра

все не-бо у-кри-ла, Зажу-рилась Укра-ї-на,

варіант 5 і 6 такту:

Тяжко за-жу-ри-лась все не-бо у-кри-ла

1 Понад Львовом чорна хмара
 Все небо укрила.
 Зажурилась Україна,
 Тяжко зажурилась.

2 Заплакала Україна,
 Безталанна вдова,
 Як синів її найкращих
 Судили у Львові.

- 3 Що перший син Василь Білас,
Славний син вкраїнський,
Що другий син Данилишин,
Герой оунівський.
- 4 Закрякало гайвороння
По борах, по полях,
Коли ляхи присудили
Смерть обом героям.
- 5 Та підвівся Данилишин,
Задрижали ляхи.
Він до друзів своїх вірних
Та й став промовляти.
- 6 «Не сумуйте, друзі мої,
Не плач, Україно!
Нехай нарід йде до бою
За свободу сміло!
- 7 А ви, ляхи недоїдки,
Щоб ви не раділи,
Незабаром суд настане,
Ми будем судили!»
- 8 Не журися, Україно,
Ми тебе не лишим;
Згинули за тебе славно
Білас й Данилишин.

[У цьому тексті Штокалко згодом зробив такі зміни:]

- 1 Понад Львовом чорні хмари
Все небо укрили.
*Ой там ляхи наших хлопців
На розправу вели.*
- 2 Заплакала Україна,
Безталанна вдова,
*Як бойовиків за волю
Судили у Львові.*
- 3 Що перший син Василь Білас,
Підпільник відважний,
Що другий син Данилишин,
Провідник безстрашний.

- 4 Закрякало гайвороння
 По борах, по полях,
 Коли ляхи присудили
 Смерть обом героям.
- 5 Та *встав з лави* Данилишин,
 Задрижали *кати*,
 Він до друзів своїх вірних
 Та й став промовляти.
- 6 «Не сумуйте, друзі мої,
 Не плач, Україно!
 Хай народ іде до бою
 За свободу сміло!
- 7 А ви, ляхи *недолюдки*,
 Не в час вам *радіти*,
 Незабаром суд настане,
 Вас будуть судити!»
- 8 Не журися, Україно,
 Ми тебе не лишим;
 Бо життя за тебе дали
 Білас й Данилишин.

ОЙ ПОВІЯВ БУЙНИЙ ВІТЕР

Andante

ЗШ

Ой по-ві-яв буйний ві-тер, з де-рев листя позду-

вав, що най-кращі сво-ї лі-та я в кай-

1. данах змарну- вав 2. данах змарну- вав

Ой повіяв буйний вітер,
З дерев листя поздував.
Що найкращі свої літа
Я в кайднах змарнував.

ЧУМАЦЬКІ ПІСНІ

ТА БОЛЯТЬ РУЧКИ

Andantino

Та бо- лять руч- ки, та болять ніж- ки, гей, та пшени-
 чень- ку жну- чи.

- 1 Та болять ручки, та болять ніжки,
Гей, та пшениченьку жнучи.
- 2 Та й уже ж мені та й надокучило,
Гей, та миленького ждучи.
- 3 Та й нема мого миленького,
Гей, та нема мого Йвана.
- 4 Та уже ж моя постіль біла,
Гей, та й пилочком припала.
- 5 Ой з-за гори, та й із-за кручі,
Гей, та риплять вози йдучи.
- 6 А вози риплять, а ярма бряжчать,
Гей, а воли ремигають.
- 7 А попереду йде та чумаченько,
Гей, на сопілочку грас.

- 8 Та нехай грає, та вигравас,
Гей, він пригодоньку має.
- 9 Ой стала ж йому та й пригодонька,
Гей, на поморському полі.
- 10 Перевернули та й сірі воли,
Гей, три паровиці соли.
- 11 Ой прийшла ж к йому та й дівчинонька,
Гей, та й соли купувати.
- 12 Ой вона ж соли та не купила,
Гей, а жалю наробила.
- 13 «Ой чого ж в тебе, та й чумаченьку,
Гей, та й сорочка не біла?»
- 14 «Ой чого ж вона та буде біла,
Гей, як вже ж третя неділя?»
- 15 «Ой годі ж тобі, та й чумаченьку,
Гей, та й під возом лежати.
- 16 Та бери косу, та й іди в росу,
Гей, та й травиці рубати!»
- 17 «Ой бодай же ти, та й дівчинонько,
Гей, а цього не діждала.
- 18 Щоб моя ручка та й смоляная,
Гей, та й пшениченьку жала!»

М.К. Українська пісня. 175

[У Штокалковому рукописі подані тільки перші чотири стрічки.
Текст: *Ліра - Сурма*: 50-1].

ОЙ ГЕЙ

лебійський стрій «А» (без fis2)

Lento

Ой гей! Та ой, хто го-ря

не зна-є, не-хай ме-не спи-та-є, та

гей!

- 1 Ой гей! Та ой, хто горя не знає,
Нехай мене спитає, та гей!
- 2 Ой гей! Та ріс я в наймах, в неволі,
Та не знав я щастя ні долі, та гей!
- 3 Ой гей! Та по дорогах ходячи,
Та чужії воли пасучи, та гей!
- 4 Ой гей! Та воли мої недужі,
Та вивезіть мене з калюжі, та гей!

- 5 Ой гей! Та поставте мене на суші,
Та біля шинкарки Настусі, та гей!
- 6 Ой гей! Та шинкарочко Настусю,
Та дай мені меду, нап'юся, та гей!
- 7 Ой гей! Та дай меду-вина нап'юся,
Та в жупан свій вряжуся, та гей!
- 8 Ой гей! Та дивіться вороги,
Що в чумака жупан дорогий, та гей!
- 9 Ой гей! Та залищайтесь, дівчата,
Що сирота-чумак багатий, та гей!

М.К. *Українська пісня.*

[Стрічки 7-9 доповнено з кн. Д. Ревуцького, *Золоті ключі*. 2: 21-2.]

БУРЛАЦЬКІ ПІСНІ

ОЙ ЩО Ж БО ТО ТА Й ЗА ВОРОН

Стрій gis

Поважно

обр. ЗШ

Ой що ж бо то

та й за ворон, що по мо-рю кря-ка-є. Ой що ж бо то

за бурла-ка, що всіх бур-лак зби-ра-є?

- 1 Ой що ж бо то та й за ворон,
Що по морі крякає?...
Ой що ж бо то за бурлака,
Що всіх бурлак збирає?

- 2 «Збирайтеся, хлопці-молодці,
Та все народ молодий,
Та й поїдем, хлопці-молодці,
У той лісок Лебедин!

3 Ой, що ж бо то, хлопці-молодці,
Щось у хмарі гуде,
Ой, щось бо нам, хлопці-молодці,
За пригодонька буде!»

4 Рости, рости, а клен-древо,
Рости вгору високо!..
Поховали отамана
В сиру землю глибоко.

5 Рости, рости, а клен-древо,
Рости вгору ще вище!
Поховали отамана
В сиру землю ще глибше!

[Текст: Ліра - Сурма: 78]

ОЙ НЕ СПАВ Я НІЧКУ

Поважно

Ой не спав я ніч- ку тем- неньку- ю, та не буду спа- ти

ще й дру- гу- ю, ой чогось мені нуд- но і на сер- день- ку

труд- но, що я молод за- жу- рив- ся

1 Ой не спав я нічку темненькую,
Та не буду спати ще й другу,
Ой чогось мені нудно і на серденьку трудно,
Що я молод, зажурился.

2 Ой Самара річка неглибока
І на перевозі не широка –
Ой луги з лугами, береги з берегами –
Там ходили з поромами.

3 А тепер пороми вже й не ходять
 І бурлаченьків не перевозять,
 Ой пороми не ходять і бурлаків не привозять
 За превражими панами.

4 Гей, хорват листи розсилає,
 На нову Україну жити закликає,
 Гей, дарує степами і рибними плесами,
 Ще й до того вільготами.

З Херсонщини.

Пісня з доби руїни XVII в. від П.К. Саксаганського.

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. 1: 36-7

ОЙ НАСТУПИЛА ТА ЧОРНА ХМАРА

Жваво

Ой на- сту- пи- ла та чор- на хма- ра, став дощ

1

на- кра- пать Ой там зби- ра- лась бід- на го-

6

1.

ло- та у корч- мі гу- лять.

11

2. Увага, за першим разом співати

лять Ой там зби- ра- лась

16

- 1 Ой наступила та чорна хмара,
 Став дощ накрапать.
 Ой там збиралась бідна голота
 У корчмі гулять.

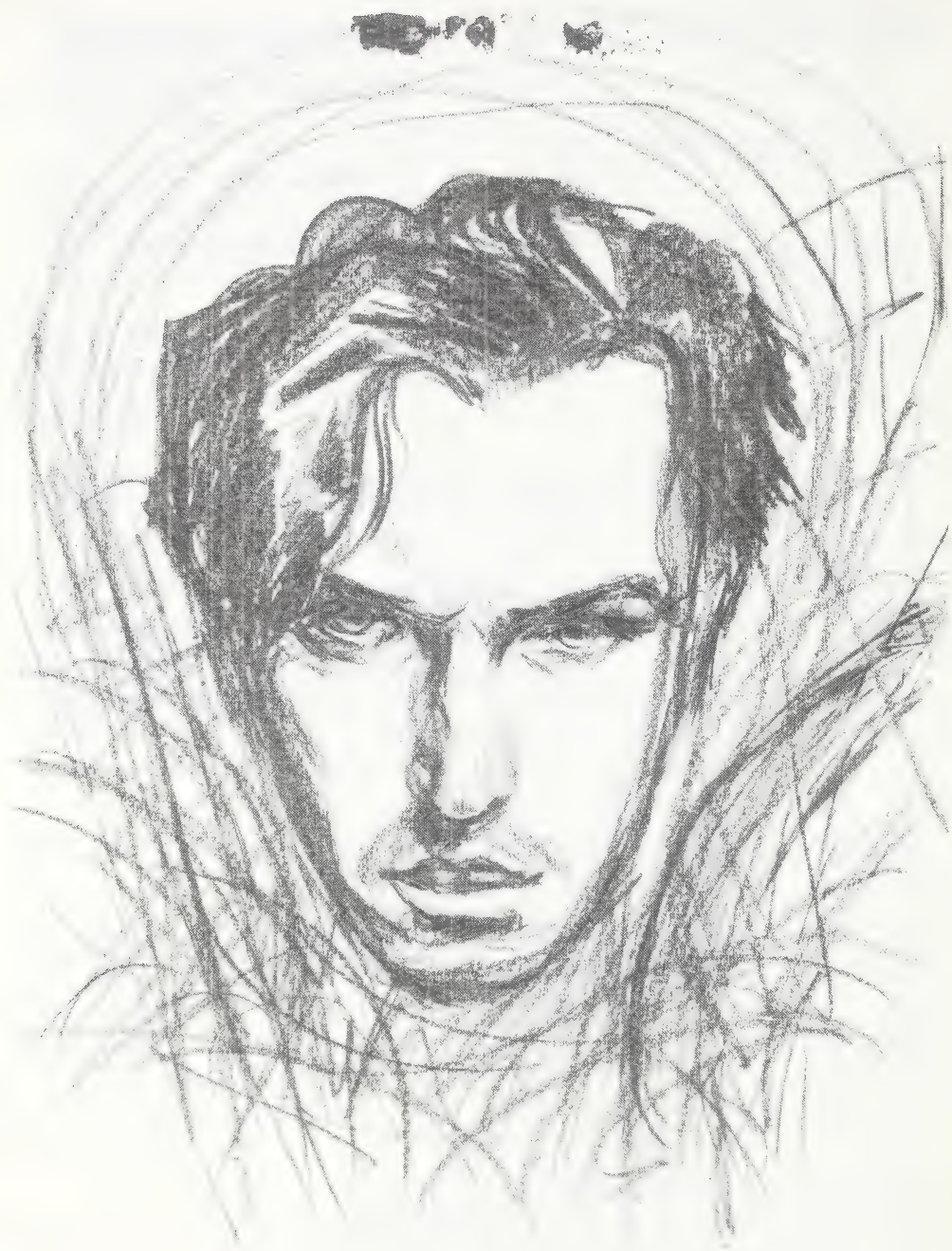
- 2 Пили горівку, пили наливку,
 І ще будем пить!
 А хто з нас, браття, буде сміятися,
 Того будем бить.

- 3 Ой іде багач, та іде дукач,
 Насміхається:
 «Ой защо, защо бідна голота
 Напивається?»

- 4 Ой беруть дуку за чуб, за руку,
 Третій в шию б'є:
 «Ой не йди туди, превражий сину,
 Де голота п'є».

- 5 Ой пішов багач, та пішов дукач,
 Не оглядався;
 Та десятому заказував,
 Щоб не сміявся.

БАЛЯДИ

Зіновій Штокалко
Автопортрет олівцем з пізніх 1930-их рр.

ОЙ НА ГОРІ СОСНА

Andante

Ой на го-рі сос-на, на до-ли-ні корш-ма, а в ті-ї корш-

Варіант 3 і 4 тактів

мон-ці п'є три чужо-зем-ці.

- 1 Ой на горі сосна, на долині коршма,
А в тії коршмонці п'є три чужоземці.
- 2 Іден чужоземец, ой п'є та гуляє,
Другий чужоземец на скрипочку грає.
- 3 Другий чужоземец на скрипочку грає,
Третій чужоземец Гандзю підмовляє:
- 4 «Ходи, Гандзю, з нами, з нами чужинцями,
Буде тобі лучче, як у твої мами.
- 5 Ой ти в мами ходиш в чорній сардачині,
В нас будеш ходити в срібнім кармазині.
- 6 Ой ти в мами ходиш боса по морозі,
В нас будеш ходити взута по підлозі!»
- 7 Ой повезли Гандзю до білого жита –
«Вернися, Ганнусю, бігме, будеш бита!»
- 8 «Ой я не вернуся, батечка боюся;
Кого вірно люблю, того тримаюся».
- 9 Ой привезли Гандзю к Дунаю до кладки –
«Ой вернися, Гандзю, до рідної матки!»
- 10 «Ой я не вернуся, матінки боюся;
Кого сподобала, того тримаюся».

- 11 Ой привезли Гандзю 'д зеленого дуба, –
«Вернися, Ганнусю, ти наша нелюба!»
12 «Ой я не вернуся, бо роду боюся,
Кого сподобала, того тримаюся».
13 Прив'язали Гандзю до сосни плечима,
До сосни плечима, в темний ліс очима.
14 Вискресали вогню з чорного креміня,
Підпалили сосну зверха до коріння.
15 Як сосонька тліє, Ганнусенька мліє,
Як сосна палає, Ганнуся вмирає...
16 Ой як сосна горит, Ганнуся говорить:
«Хто в поли ночує, най мій голос чує!
17 Ой хто діти має, то най навчає,
Най по захід сонця в коршму не пускає.
18 Мене мати мала, та в коршму пускала,
Тепер через неї дарма пропадаю».

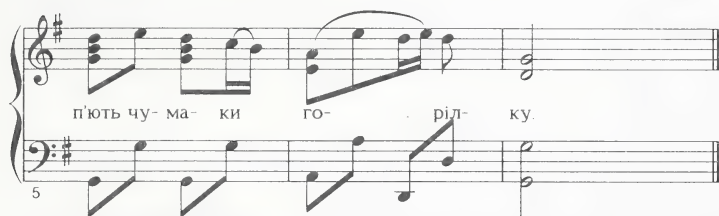
Кам'яниччина.

Климент Квітка, «Українські пісні про дівчину, що помандрувала з зводителем».
Етнографічний вісник. 2 (Київ) 1926: 86.

Філярет Колесса, *Українська усна словесність*: 491-2.

У КИЄВІ НА РИНКУ

Allegretto

- 1 У Києві на ринку
П'ють чумаки горілку.
- 2 Ой п'ють вони, гуляють,
На шинкарку гукають.
- 3 «Да шинкарко молода,
Повір меду і вина!»
- 4 «Не повірю, не продам,
Бо ж тобі даром дам».
- 5 «Хоч на мені жупан дран,
Дак у мене грошей жбан».
- 6 «Як у тебе грошей жбан,
Я за тебе дочку дам».
- 7 У суботу змовлялись,
А в неділю вінчались.
- 8 Та до Києва вертались,
Свого роду питались.
- 9 «Скажи мені, серденько,
Якого ти родоньку?»

- 10 «Я з роду Іванівна,
А по батьку Карпівна.
- 11 Скажи ж серце правдоньку,
Якого ти родоньку?»
- 12 «Я із роду Іваненко,
А по батькові Карпенко».
- 13 «Да бодай попи пропали,
Брата й сестру звінчали».
- 14 «Ходім, сестро, ярами,
Розсіємось цвітами.
- 15 Ой ти будеш синій цвіт,
А я буду жовтий цвіт.
- 16 Будуть люди цвіти рвать,
Із нас гріхи ізбирають.
- 17 Ходім, сестро, горою,
Розсіємось травною.
- 18 Будуть люди косити,
За нас Бога просити.
- 19 Да чи се ж тая травиця,
Що з братіком сестриця?»

М. Лисенко. *Збірник народних українських пісень*. II, ч. 18.

Запис цієї пісні від Є.П. Красківської, що переняла ту пісню від Т. Шевченка.

ПІСНІ ПРО КОХАННЯ

ОЙ НЕ СПИТЬСЯ Й НЕ ЛЕЖИТЬСЯ

Andante 28.I.1942

f

Ой не спиться й не лежить-ся

p *mf*

і сон ме-не не бе-ре, пішов би я до дів-чи-ни,

p *mf*

1.

та не зна-ю, де живе

f D.C. al segno

2. Для закінчення !

13

л.р.

п.р.

pp

п. р.

л. р.

Ой не спиться й не лежиться
 І сон мене не бере,
 Пішов би я до дівчини,
 Та не знаю, де живе.

Попросив би товариша,
 Нехай мене одведе,
 Та товариш кращий мене,
 Він дівчину відіб'є.

Світи, світи, місяченьку,
 І ти, ясна зоре,
 Та й присвіти доріженьку
 Аж до милої двору!

Борис Лятошинський, *П'ять обробок українських народних пісень*. (Київ: Мистецтво)

Тут перепрацювання на кобзу, його обробка на голос з фортепіаном (Тільки з першої стрічки).

ПТИЧКА НЕВЕЛИЧКА ПО ПОЛЮ ЛІТАЄ

Не швидко

Птичка не-велич-ка по полю лі-та-є, да птичка невелич-ка

по полю лі-та-є, по по-лю лі-та-є

rit.

- 1 Птичка невеличка по полю літає,
Да птичка невеличка по полю літає,
По полю літає.
- 2 По полю літає, траву прогортає,
Траву прогортає, сокола шукає,
Сокола шукає.
- 3 «Соколоньку ясний, мій милий прекрасний, (2)
Мій милий прекрасний!
- 4 Жартуєш зо мною, як вітер з горою, (2)
Як вітер з горою.
- 5 Як вітер горою, туман долиною, (2)
Туман долиною.
- 6 А туман долиною, сонце Вкраїною, (2)
Сонце Вкраїною.

- 7 Сонце Вкраїною, козак дівчиною, (2)
Козак дівчиною».

З Полтавщини (Іржавець)

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. 2: 118.

ВИЙДИ, ГРИЦЮ, НА УЛИЦЮ

Dolente

За Телігою

(d-moll)

Вийди, Грицю, на вулицю, вийди, кова-лен-ку Заграй мені в сопілочку

1

стиха, пома-лень-ку. [Ой скрипочка з барвіночка а струни із ру-ти:

7

як заграєш на варвиці - на у-лиці чу-ти. Ой скрипочка з барвіночка,

13

орі хо-ве ден-це Як загра-єш на тім боці - болять моє сер-це.]

19

Вийди, Грицю, на улицю, і ти, коваленку,
Заграй мені у скрипочку стиха, помаленьку.
Ой скрипочка з барвіночка, а струни із рути:
Як заграєш на варвиці – на улиці чути.
Ой скрипочка з барвіночка, оріхове денце:
Як заграєш на тім боці – болить моє серце.
Ой ти вийдеш на тім боці, вийде й моя мати:
Нехай мати буде знати, кого зятем звати.

[У рукописі, починаючи від дев'ятого такту, слів не подано, а від сімнадцятого, вокальної лінії. Таким чином, слова взято з друкованого джерела, а мелодію реконструйовано на підставі бандурної партії.

Текст: *Українські народні пісні в записах Осипа та Федора Бодянських: 64]*

ХАТА МОЯ РУБЛЕНАЯ

Швиденько

- 1 Хата моя рубленая, сіни на помості!
І сам іду й коня веду до милої в гості.
- 2 А кінь не йде, води не п'є, він не буде пити -
Дере в гору голівоньку, хоче мене вбити.
- 3 Не мордуйся, коню жвавий, пий холодну воду,
Кріпи сили, коню чалий, не зраджу я роду!
- 4 У милої стайня гарна, - коню, поспішайся!
А як мила зустріч вийде, - до ніг уклоняйся!
- 5 Світі, світі, місяченьку, - до милої їду!
Тоді зайди за хмароньку, як у двір уїду!

Слова з Полтавщини.

Мелодія із запису О.М. Сєрова «Основа» 1861. IV.

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. I: 54.

СТОЇТЬ ДУБ ЗЕЛЕНИЙ

Andante

Соло

Стоїть дуб зе- ле- ний,

1

двос

хор

pp

шумить він гіл- ля- ми. Ой там два со- ко- ли, сти- ха

6

розмовля ли.

11

The musical score consists of two systems. The first system has a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in bass clef. The vocal line has the lyrics 'розмовля' and 'ли.' under it. The piano accompaniment has a melody in the bass line. The second system has a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in bass clef. The vocal line has a melody. The piano accompaniment has a melody in the bass line. The number '11' is written below the first system.

Стоїть дуб зелений,
Шумить він гіллями.
Ой там два соколи
Стиха розмовляли.

ОЙ У ПОЛІ, КРАЙ ДОРОГИ

Повагом ЗШ.

Ой у по- лі край доро- ги терен про- цві- та- є,

сидить го- луб на топо- лі, голуб- ки пи- та- є.

та- є.

- 1 Ой у полі, край дороги, терен процвітає,
Сидить голуб на тополі, голубка літає.
- 2 Сидить голуб на тополі, голубка на вишні.
«Скажи, скажи, моя мила, що маєш на мислі?»
- 3 «Хіба ж би я дурна була, розуму не мала,
Щоб я тобі, молодому, всю правду сказала?»
- 4 «Будь щаслива із ним же, котрого кохаєш,
А від мене вірнішого на світі не маєш.

- 5 Буду Бога я просити, щоб ти була щаслива,
Чи зо мною, чи із ним же, - повік мені вірна.
- 6 Як не хочеш, моя мила, дружиною бути,
То дай мені таке зілля, щоб тебе забути!»
- 7 «Єсть у мене таке зілля близько перелазу,
Як дам тобі напиться, - забудеш відразу».
- 8 «Буду пити, буду пити, краплі не відпущу,
Тоді тебе я забуду, як очі заплющу!»

[Текст: Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. 3:81-2.
Другий рядок кожної стрічки співають двічі.]

ОЙ У ПОЛІ ТИХИЙ ВІТЕР ВІЄ

Moderato con moto

11.XII.1941

The first system of the musical score is in 3/4 time. It begins with a treble clef staff containing a whole rest. Below it, the piano accompaniment starts with a forte (f) dynamic, featuring a rapid ascending and descending scale in the right hand and a steady bass line in the left hand. A repeat sign with first and second endings is present. The system concludes with a first ending marked with a '1'.

The second system continues the piano accompaniment with a melodic line in the right hand. The vocal melody enters with the lyrics "Ой у по-лі ти-хий ві-тер ві-є,". The piano accompaniment features a steady bass line and a melodic line in the right hand. A first ending marked with a '1' is shown at the end of the system.

The third system continues the piano accompaniment with a melodic line in the right hand. The vocal melody enters with the lyrics "а там ко-зак пше-ни-ченьку сі-є, а там ко-зак". The piano accompaniment features a steady bass line and a melodic line in the right hand. A first ending marked with a '1' is shown at the end of the system.

The fourth system continues the piano accompaniment with a melodic line in the right hand. The vocal melody enters with the lyrics "пше ни ченьку сі-є. ю". The piano accompaniment features a steady bass line and a melodic line in the right hand. The system concludes with a first ending marked with a '1' and the instruction "al segno для закінчення".

- 1 Ой у полі тихий вітер віє,
 А там козак пшениченьку сіє.
- 2 Ой сіє він, досіває лану,
 Аж виходить дівчинонька з гаю.
- 3 «Помагай Біг, козаче-гульцяю,
 Виведь мене на дорогу з гаю!»
- 4 «Ой коли б ти дороги не знала,
 То б ти мене гульцяюм не звала,
- 5 А сказала б: „Милий соколоньку,
 Виведь мене з гаю на стежоньку!”
- 6 Ой дівчино, надніс тебе дідько,
 Розсіяв я пшениченьку рідко!»
- 7 «Ой не думай, козаче, не думай,
 Буде твоя пшениченька, як Дунай!»
- 8 Ой там козак пшениченьку косить,
 А там дівчина дитину приносить.
- 9 «Візьми собі, козаче, дитину,
 Як не візьмеш, – на покосі кину!»
- 10 «Дам я тобі штири гарці масла –
 Годуй, годуй, дівчино напрасна!
- 11 Дам я тобі цілу фаску сиру –
 Годуй, годуй козацького сина!
- 12 Дам я тобі корову рябую –
 Годуй, годуй дитину малую!»

[Останній рядок кожної стрічки співають двічі. У Штокалковому рукописі подано тільки перших п'ять стрічок. Текст: Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. З: 97.]

ОЙ УЧОРА ОРАВ

Жваво

Ой у- чо ра о- рав і сьо- го- дні о-

рав Гей, хто то- бі, мо- є сер- день ко.

во- ли по- га- няв

1. 2. няв

- 1 Ой учора орав і сьогодні орав.
Гей, хто ж тобі, моє серце,
Воли поганяв?
- 2 Поганяла мені та дівчина моя,
Чорнявая, чорнобрива
Галочка моя.
- 3 Ой учора косив і сьогодні косив.
Гей, хто ж тобі, моє серденько,
Обідать носив?

- 4 Приносила мені та дівчина моя,
Чорнявая, чорнобрива
Галочка моя.
- 5 Що по той бік гора і по цей бік гора,
Поміж тими та гороньками
Котилась зоря.
- 6 Ой то ж не зоря, то дівчина моя,
Чорнявая, чорнобрива
По водицею йшла.
- 7 А я за нею, як за зорею,
На воронім та кониченьку
Попід горою.
- 8 «Ой дівчино моя, та напій же коня,
З рубленої та криниченьки,
З повного відра».
- 9 «Ой козаченьку мій, та коли б я твоя,
Взяла б коня за шовковий повід
Та й напоїла».
- 10 «Ой дівчино моя, та сідай на коня,
Гей, поїдем чистим полем,
До мого двора».

ТАМ НА СТАВІ

Ходою

Один {двоє} ЗШ з Нізнева

Там на ста-ві, на ста-воч-ку да на ста-ві.

1

хор

Там на ста-ві на ста-воч-ку да на ста-ві,

7

13

- 1 Там на ставі, на ставочку да на ставі,
Там пливали козаченьки да на човні.
- 2 Там дівчина ведром воду да набрала
І козака соколоньком да назвала.
- 3 «Ой козаче, козаченьку да соколю,
Візьми мене на той човен да з собою».
- 4 «Як я маю на той човен да тебе брать,
А хто ж буде лебедята да заловлять?»
- 5 Нагодився гарний хлопець да ще й стрілець,
Він застрелив щонайкращий да лебедець.
- 6 А потекла кров червона да річкою,
Посипалось біле пірячко да по саду.
- 7 А хто тее біле пірячко ізбере,
То той мене молодоньку да забере.

ДЖЕНЬДЖУРА

Швиденько ЗШ.

Ой при-ї-хав Дженьджу-ра до Ма-ру-сі зве-чо-ра.

Гей, гей, ром бом бом, до Ма-ру-сі зве-чо-ра.

- 1 Ой приїхав Дженьджура до Марусі звечора.
Гей, гей, ром бом бом, до Марусі звечора.
- 2 «Марусенько, серденько, дозволь нічку ночувать.
Гей, гей, ром бом бом, дозволь нічку ночувать».
- 3 «Не позволю ночувать, пан приїде, буде знать». і т.д.
- 4 «Марусенько, серденько, я поставлю вартоньку.
- 5 Я поставлю вартоньку, на всі штири брамоньки».
- 6 А вартонька заснула, пан приїхав, не чула.
- 7 «Марусенько, серденько, що за варта на брамі?
- 8 Що за варта на брамі, що за коник на стайні?
- 9 Що за зброя на стіні, що за хлопець в постелі?»

- 10 «Ой то той же калічок, що без ручок, без ніжок.
- 11 Треба дати п'ятачок, щоб викачавсь з подушок».
- 12 Через хату качався, через сіні валявся...
- 13 На порозі простий став, сів на коня, засвистав.

З Волині

К. Поліщук, *Збірка найкращих українських пісень*. ч. 18

Є У МЕНЕ МУЖИЧОК

Allegretto

Є у ме- не му-жичок, як

ку- ла- чок. А я та- ки му- жи- ко- ва жін- ка.

- 1 Є у мене мужичок, як кулачок,
А я таки мужикова жінка!
- 2 Я за його захилюсь, захилюсь,
Та й нікого не боюсь, не боюсь!
- 3 Ой до мене парубок підсипавсь,
І любови добивавсь, добивавсь.
- 4 Я парубка любить не стала,
Його трясця напала, напала.
- 5 «Молодице, чия ти, чия ти?
Пусти мене до хати, до хати!»
- 6 «Піди к чорту, забирайсь, убирайсь,
Коло хати не мотайсь, не мотайсь!»

ПРИЇХАЛИ ТРИ КОЗАКИ

Marziale ЗШ

При-³ха-ли три ко-за-ки та всі три од-на-кі,

пи-та-ються: «Ма-ру-сень-ка у ко-то-рій ха-ті?»

ха-ті?»

- 1 Приїхали три козаки
Та всі три однакі,
Питаються: «Марусенька
У кот-рій хаті?»
- 2 Один стоїть край віконця,
Другий коня в'яже,
Третій стоїть під дверима,
«Добрий вечір» каже.
- 3 «Добрий вечір, стара мати,
Дай води напиться,
Пусти доню на вулицю,
Ой, хоч подивиться!»
- 4 «Стоїть вода у ставочку,
Коли хоч, напийся,
Сидить дочка край віконця,
Коли хоч, дивися!»

- 5 «Не погожа в ставу вода,
Піду до криниці,
Незвичайна дочка твоя,
Піду до вдовиці!
- 6 А в вдовиці дві світлиці,
Ще й третя кімната,
А в дівчини одна хата
Та й та не прибрата.
- 7 У вдовиці дві світлиці,
Гарні вечорниці,
Стоять чари заправлені
В горшку на полиці».

Андрій Хвиля *Українська народна пісня.*
[пор. *Ліра- Сурма*: 276]

Варіанти:

- 2 Один іде, коня веде,
Другий коня в'яже,
Третій стоїть під віконцем,
«Добрий вечір» каже.
- 3 «Добрий вечір, стара мати,
Дай води напиться,
Кажуть люди, дочка гарна,
Позволь подивиться!»
- 4 «Вода в сінях у кладушці,
Візьми та й напийся,
Дівка в хаті на кроваті,
Піди подивися!»
- 5 Вода в сінях не холодна,
Піду до криниці,
Дівка ваша не хороша,
Піду до вдовиці».

ЙШЛИ КОРОВИ ІЗ ДІБРОВИ

Поважно

7.XII 1941

Йшли ко-ро-ви із ді-бро-ви, а о-веч ки

з по-ля, за пла-ка ла дів-чи нонь-ка

з ко-за-чень-ком сто-я.

- 1 Йшли корови із діброви, а овечки - з поля,
Заплакала дівчинонька, з козаченьком стоя.
- 2 «Куди їдеш-од'їжджаєш, козаче мій, орле?
Ой хто ж мене, молодую, до себе пригорне?»
- 3 «Пригортайся, дівчинонько, другому такому,
Та й не кажи теї правди, що мені самому!»
- 4 «Ой як мені не казати - він стане питати,
Вечір прийде, нудьга найде - ні з ким розмовляти.

- 5 Ой як мені не казати - він стане питати,
Він пригорне, поцілує - треба розказати.
- 6 Де ти, милий, чорнобривий, де ти, озовися,
Я ж без тебе тут горюю, приходи подивися!
- 7 Де ж ти, милий, чорнобривий, де ж ти там загинув,
Чи другу там кохаєш, а мене покинув?»

З Полтавщини

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. 1:81-2

ОЙ ЗАПИВ КОЗАК

Поволі

p

3 1 — rall. Ой за- пив

1

4 2

ten.

ко- зак, за- пив, ой та запив, за- гу- ляв- ся,

ten.

4

а йо- го кінь воро- ний та на стайні за- сто-

7

p

яв- ся.

p

10

- 1 Ой запив козак, запив, ой та запив, загулявся,
А його кінь вороний та на стайні застоявся.
- 2 «Ой та коню ж мій, коню вороненький!
Та коню вороненький, товаришу вірненький!
- 3 Ой порадь мене, коню, де ми будем ніч ночувати,
Де ми будем ніч ночувати, хто нам буде постіль слати?»
- 4 «Переночуєм нічку в вишневому садочку,
Переночуєм другу у темненькому луку.
- 5 Переночуєм другу у темненькому луку,
Переночуєм третю в чистім степу, край дороги.
- 6 Переночуєм третю в чистім степу при дорозі,
Ой в степу при дорозі та на лютomu морозі».
- 7 «Ой на лютім морозі та при білій березі,
Та при білій березі облили ж мене сльози.
- 8 Ой та біла ж береза усю нічку прошуміла,
Усю нічку прошуміла, щоб головка не боліла.
- 9 І головка не болить, а самі сльози ллються,
Од милого людей нема, а від нелюба шлються.
- 10 І головка не болить, як і перше не боліла,
Ох, та я ж, молоденька усю нічку просиділа.
- 11 Усю ніч просиділа, дрібні листи писала,
Дрібні листи писала, до милого посидала.
- 12 Ой прибудь, мій миленький, та прибувай додому,
Та прибувай додому, бо я тужу за тобою!»

З Київщини

М. Лисенко, *Збірник українських пісень*. Другий випуск. №26.

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. 2: 43-4.

ОЙ І НЕ СТЕЛИСЯ

Andante ЗШ.

Ой і не стели- ся, хрещатий барвінку, та по тій крутій го-

рі. Гей, не втішай- тесь злі- ї воріженьки та пригодонці мо-

ій

- 1 Ой і не стелися, хрещатий барвінку,
Та по тій крутій горі.
Гей, не втішайтесь, злії воріженьки,
Та пригодонці моїй.
- 2 Бо моя пригода - козацькая врода,
Як та ранняя роса.
Що сонце пригрів та вітер повіє
Та роса на землю паде.

- 3 Що сонце пригріє і вітер повіє, -
 Та роса на землю паде.
 Так моя пригода, людська поговорка
 Марно-дармо пропаде.

ОЙ І ЗІЙДИ, ЗІЙДИ

Adagio

Ой і зій-ди, зій-ди, ти зі-ронько ве-чір-

1

ня-я! Ох, і ви-йди, ви-йди,

2
1
5

Повторяє сама бандура

дів-чи-нонько мо-я вір-на-я

9

- 1 «Ой і зійди, зійди ти, зіронько вечірняя!...
Ох, і вийди, вийди, дівчинонько моя вірная».
- 2 Рада б зірка зійти, чорна хмара тай наступає,
Рада б дівка вийти, так матуся (її) не пускає.
- 3 Ой зіронька зійшла, усе поле тай освітила...
А дівчина вийшла, козаченька тай звеселила.

- 4 «Ой ти, козаче, ти хрещатий та барвінку!
Хто ж тобі постелить у дорозі та постілоньку?»
- 5 «Ой стелиться мені широкий лист та бурковина,
А під голови голубая та жупанина».
- 6 Ой і через межу зелену горошок постелився,
Козак до дівчини ворогам та поклонився.
- 7 «Ой і поклоніться ви, ой добрії люди,
Нехай моїй милій там легенько буде.
- 8 Ох, і поклоніться ви дівчині небозі,
А що мені добре в далекій дорозі».
- 9 «Ой ти, козаче, що ти думаєш-гадаєш?
Чому не женишся, собі пари не шукаєш?»
- 10 «Ой і як мені пароньки шукати,
Та не велить мати тебе, дівчино, брати».

ОЙ НЕ ШУМИ, ЛУЖЕ

Стрій: b1, b2, es3

Поважно

Увага: повторяє сама бандура без співу.

- 1 Ой не шуми, луже, зелений байраче!...
Не плач, не журися, молодий козаче!
- 2 Не сам же я плачу, – плачуть карі очі,
Що нема спокою ані вдень, ні вночі.

- 3 Сусіди близькії – вороги тяжкії:
 Не дають ходити, дівчину любити.
- 4 Я ж буду ходити і буду любити,
 Ще до себе візьму – буду з нею жити!
- 5 Ой умру я, мила, як ти будеш жива –
 Чи згадаєш, мила, де моя могила?
- 6 А моя могила край синього моря,
 Де була між нами тихая розмова.
- 7 Зійдеш на могилу, та не сумуй дуже –
 Спогадають люди, що любились дуже!
- 8 Зійдеш на могилу – не труси землею,
 Бо сама вважаєш, як тяжко під нею!
- 9 Ой тим воно тяжко – любилися важко,
 Тим воно тяженько – любились вірненько!

М. Лисенко, *Збірник українських пісень*. 1 ч. 32

Ф. Колесса, *Українська усна словесність*. 416.

Це була улюблена пісня Шевченка.

ОЙ ПІД ГАЄМ ЗЕЛЕНЕНЬКИМ

Andantino

ЗШ.

Ой під га- єм зе- ленень- ким бра- ла вдо- ва льон дрібненький.

Брала, бра- ла, ви би- ра- ла і так со- бі за спі- ва- ла.

1 Ой під гаєм зелененьким
Брала вдова льон дрібненький.
Брала, брала, вибирала
І так собі заспівала.

2 «Ой коби я мужа мала,
Я би його шанувала.
В кармазини убирала,
Медом-вином напувала!»

3 А у лузі хлопець косить,
Вітер йому слова носить.
Кинув косу у травоньку,
А сам пішов додомоньку.

4 «Позволь, мати, вдову взяти,
Вдова буде шанувати.
В кармазини убирати,
Медом-вином напувати».

5 «Не дозволю вдову взяти,
Вдова вміє чарувати.
Вчарувала мужа свого,
Вчарує тя молодого».

ОЙ ТИ, ДІВЧИНО ЗАРУЧЕНАЯ

Помалу, зі смутком

Ой ти, дів- чи- но за- ру- че- на- я, чо- го ж ти хо- диш

1 2 3 1 1 1 1 2 3

засму- че- на- я? Ой ходжу, хо- джу засму- че- на- я,

1 1 1 1 1 1

що не за те- бе за- ру- че- на- я.

1 2 3

Повторяє сама бандура

- 1 «Ой ти, дівчино зарученая,
Чого ж ти ходиш засмученая?»
«Ой ходжу, ходжу засмученая,
Що не за тебе зарученая!»
- 2 «Ой ти, дівчино, словами блудиш, —
Сама не знаєш, кого ти любиш!»
«Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тільки не знаю, з ким жити маю!»

- 3 Ой знаю, знаю, із ким кохаюсь,
Тільки не знаю, з ким ізвінчаюсь.
Вийду на поле, гляну на море,—
Сама я бачу, що мені горе.
- 4 Сама я бачу, чого я плачу —
Свого милого в вічі не бачу.
Буду стояти на тім камені,
Поки не прийде милий до мене!
- 5 Буду терпіти велику муку,
Поки не скаже: дай, серце, руку!
Вийду на поле на ту мураву,
Де я з миленьким мала забаву.
- 6 З різного цвіту вінки сплітала,
Біленьким личком всіх чарувала.
Ти присягався передо мною
Буť моїм мужем, а я — жоною.
- 7 Нешира була присяга твоя,
Тепер не мій ти, а я не твоя!
Буду казати світу цілому,
Щоб він не вірив ніде й нікому.
- 8 Бо я самая тее зазнала,
Коли невірного вірно кохала...
Кого любила, той за дверима,
Кого не знала — мужем назвала!»
- 9 «Ой ти, дівчино-чарівниченько,
Причарувала моє серденько!»
«Якби ж ти так знав з сіней до хати,
Як я умію всіх чарувати!
- 10 У мене чароньки — чорні брівоньки,
Моя принада — сама молода;
У мене чароньки завжди готові —
Білее личенько і чорні брови!»

М.К. Українська пісня: 197.

[У рукописі Штокалко подає тільки 1-4 та 9 і 10 стрічки з такими словами в 9-ій:]

Ой ти, дівчино-чарівниченько,
Причарувала моє серденько.
Причарувала тіло і душу,
Тепер тебе я любити мушу.

[Текст: *Ліра - Сурма*: 576-7.]

ТЕЧЕ РІЧКА НЕВЕЛИЧКА

Moderato

19.1.1942

- 1 Тече річка невеличка з вишневого саду...
Кличе козак дівчиноньку собі на пораду.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Кличе козак дівчиноньку собі на пораду.
- 2 «Порадь мене, дівчинонько, як рідная мати,
А чи мені женитися, а чи тебе ждати?
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
А чи мені женитися, а чи тебе ждати?»
- 3 «Ой я тебе, козаченьку, і раджу й не раджу:
Я з тобою вечір стою, на іншого важу.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Я з тобою вечір стою, на іншого важу».
- 4 «Бодай тебе, дівчинонько, з твоєю радою:
Я до тебе з щирим серцем, а ти з неправдою!
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Я до тебе з щирим серцем, а ти з неправдою!
- 5 Бодай же ти, дівчинонько, тоді заміж вийшла,
Як у млині на камені пшениченька зійшла!
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Як у млині на камені пшениченька зійшла!»
- 6 «Бодай же ти, козаченьку, тоді оженився,
Як у лісі при дорозі сухий дуб розвився!
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Як у лісі при дорозі сухий дуб розвився!»
- 7 Ой у млині на камені пшениченька зійшла...
Ще молода дівчинонька, а вже заміж вийшла.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Ще молода дівчинонька, а вже заміж вийшла.

- 8 Ой у лісі при дорозі сухий дуб розвився...
Козак старий, літа пройшли, а ще не женився.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Козак старий, літа пройшли, а ще не женився.

[текст: *Ліра - Сурма*: 274-5]

ВОРКУВАЛА ГОРЛИЧКА

Allegretto

ЗШ.

Вор- ку- ва- ла гор- лич- ка у сад- ку ти- хе- сенько

у ку- точ- ку на буз- ку, жалку- ва- ла си- зо- кри- ла,

що во- на не зчу- ла- ся, як ми- ну- ла їй вес- на

Воркувала горличка у садку
Тихесенько у куточку на бузку,
Жалувала сизокрила, що вона
Не зчулася, як минула їй весна.

Мелодія взята з пісні «Ой довго я на світі прожила».
Гл. Конощенко: «Українські пісні з нотами». Одеса, 1909.
Слова від Ю. Сінгалевича

[Штокалко в рукописі дальших слів не подав, а не зважаючи на його дані, нам ніде не вдалося знайти слів.]

ОЙ У КИЄВІ ТА НА ГОРОДИЩІ

Andante

ЗШ.

Ой у Ки-є ві та на городи-щі, та на ти-хо-му зам-ку,

Ой сидить, си-дить козак у нево-лі за Уста-сю ко-хан-ку.

- 1 Ой у Києві та на городищі,
Та на тихому замку,
Ой сидить, сидить козак у неволі
За Устасю коханку.

- 2 Ой сидить, сидить козак у неволі,
В кватирочку виглядає,
А Устася ходить по риночку
Білі руки ламає.

- 3 «Гей ти дурна, гей ти нерозумна,
Та де ж ти свій розум діла,
Що до мене, парня молодого,
У неволю не вступила?»
- 4 «Ой рада б я, рада, серце-козаче,
Та до тебе приступити,
Кругом тебе кінні караули,
Хотять мене ізловити!»
- 5 «Гей, та ще ж тебе, серце-дівчино,
Та ні разу не вловили,
А вже ж мою козацькую зброю
Та між пани розділили.
- 6 Ой оддали коня та Соколовському,
А Яснівському зброю...
Тікай, тікай, серце-дівчино,
Та на той бік зо мною!»
- 7 «Ой рада б я, рада, серце-козаче,
Та з тобою утікати,
Так у мене отець, рідна мати,
Будуть мене проклинати».
- 8 «Ой пливе шука із Кременчука,
Та підстрелена з лука...
Ой тепер же, серце-дівчино,
Нам з тобою розлука».

М.К. Українська пісня.

ОЙ У ПОЛІ ТА Й У БАРИШПОЛІ

Andante cantabile $\text{♩} = 3$

12.XII.[1941]

Ой у по-лі, ой у по-лі, тай у Ба-риш-по-лі,

там сиді-ли три ко-зачень-ки у не-во-лі.

* або b (бас).

- 1 Ой у полі, ой у полі, тай у Баришполі,
Там сиділи три козаченьки у неволі.
- 2 Один сидить, один сидить та за дівчиноньку;
Ой грає він, виграє в сопілоньку.
- 3 Другий сидить, другий сидить та за удовицю,
За хорошу, чорнявую, білолицю.
- 4 Третій сидить, третій сидить та за мужню жону,
Що не здума, не згадає об своєму дому.
- 5 Один каже, один каже: «Ой я не боюся,
А я з тою дівчиною звінчаюся!»
- 6 Другий каже, другий каже: «І я не боюся,
Бо я з тою вдовицею розплатюся!»

- 7 Третій каже, третій каже: «Я, братці, боюся,
Що сам-один у неволі застаюся!
- 8 Бодай ляхи, бодай пани та й не панували,
Що вони цю неволеньку збудували!
- 9 Бодай майстри, бодай майстри та й не майстрували,
Що такі тісні віконця попускали!»

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*. З: 38-9.

[У Штокалковому рукописі подані тільки перші чотири стрічки].

ОЙ, І ЗРАДА КАРІ ОЧІ, ЗРАДА

Мірно

Ой, і зрада карі очі, зрада

чому в тебе, милий, не вся щира правда, не вся щира прав-да?

- 1 Ой, і зрада карі очі, зрада:
«Чому в тебе, милий,
Не вся щира правда?
- 2 Ой, ти, милий, думаєш-гадаєш,
Мабуть ти мене
Покинути маєш!»
- 3 «По чім же ти та й постерегала,
Що ти мене, мила,
Зрадником назвала?
- 4 Чи по коню, чи по вороному,
Чи по мені, серце,
Та й по молодому?»
- 5 «Не по коню, не по вороному,
А по тобі, серце,
Та по молодому.
- 6 Рано встаєш, коня напуваєш,
Зеленого сіна
Та ще й підкладаєш,

- 7 І жовтого вівса підсипаєш,
 Із стайні, як ідеш,
 Нагайки шукаєш.
- 8 До столу йдеш, все листоньки пишеш,
 А як до полу йдеш,
 Дитину колишеш:
- 9 „Ой, ну, люлі, малее дитятко,
 Зостаєшся, миле,
 В світі сиротятко!”
- 10 Не їдь, милий, горою ні низом,
 Бо позакидана
 Доріженька хмизом!»
- 11 «Ой, я ту хмизину одкину,
 А таки тебе я
 Навіки покину!»
- 12 «Ой, їдь же ти, мій милий, горою,
 А я піду услід
 Та і за тобою!»

[Текст: *Українські народні ліричні пісні: 345-6.*]

ОЙ У ПОЛІ ЖИТО

Повільно

Ой у по-лі жи-то ко-пи-та-ми зби-то.

Під бі-ло-ю бе-ре-зо-ю ко-за-чень-ка вби-то.

- 1 Ой у полі жито
Копитами збито,
Під білою березою
Козаченька вбито.
- 2 Ой убито, вбито,
Затягнуто в жито,
Червоною китайкою
Личенько накрито.
- 3 Ой як вийшла мила,
Голубонька сива,
Як підняла китаєчку
Та й заголосила.
- 4 Ой вийшла другая,
Та й вже не така,
Як підняла китаєчку,
Та й поцілувала.

5 Ой як вийшла третя
З-під білої хати:
«Було ж тобі, вражий сину,
Нас трьох не кохати!»

Визволеним братам.

[Текст пор. *Ліра* - *Сурма*. 382.]

КОЛИСКОВА ПІСНЯ

КОЛИСКОВА

Повагом

Ой красно, ясно, ой красно, ясно, куди со-нінко

хо-дить Ой ще красніше, ой ще ясніше, ку-ди матін-ка

хо-дить.

1 Ой красно, ясно,
Ой красно, ясно,
Куди сонінко ходить,
Ой ще красніше,
Ой ще ясніше,
Куди матінка ходить.

2 Сонінко зайде,
Сонінко зайде
Та й назад воно зійде;
Матінка умре,
Матінка умре,
Вже іншої не буде.

ПОБУТОВІ ПІСНІ

ЧИ ТИ, НЕНЬКО, ЧУЛА

Andante

Чи ти, нень- ко, чу- ла, як я в те- бе бу- ла,

як сива- я голубонь- ка під ві- кон- цем гу- ла.

- 1 «Чи ти, ненько, чула,
Як я в тебе була,
Як сивая голубонька
Під віконцем гула?»
- 2 «Ой я, доню, чула
Й не обзивалася,
Бо я тебе, доню,
Не сподівалася».
- 3 «Згадай мене, моя ненько,
На хатнім порозі,
А я тебе ізгадаю
В далекій дорозі».

ОЙ ПІДУ Я ЛУГОМ

Повільно

Ой піду я лу-гом, лугом долино-ю, а чи не зустрі-нись

з родом з родино-ю.

- 1 Ой піду я лугом,
Лугом-долиною,
А чи не зустрінусь
З родом, з родиною.
- 2 Ой там моя сестра
Пшениченьку жала,
Сказав я їй „здраслуй”,
„Здоров” не сказала.
- 3 «Ой чого ти, сестро,
Така горда стала:
Сказав тобі „здраслуй”,
„Здоров” не сказала?»
- 4 «Тим я тобі, брате,
„Здоров” не сказала:
За дрібними слізьми
Тебе не пізнала.

- 5 На чужій роботі
 Тяжко нароблюся,
 Як прийду додому, –
 Сяду й зажурюся.
- 6 Нічим затопити,
 Нічого й зварити,
 Плачуть дрібні діти,
 Нічим накормити!»
- 7 «Ой чого ти, сестро,
 Така стара стала,
 Синів не женила,
 Дочок не давала?»
- 8 «Постарили, брате,
 Мене чужі хати,
 Чужа роботонька
 Та зла недоленька!»

ОЙ ВИРВУ Я З РОЖІ КВІТКУ

Andante cantabile

Ой вирву я з рожі квіт- ку та й пустю на во- ду:

«Пливи, пли- ви з рожі квіт- ко, аж до мо- го ро- ду»

- 1 Ой вирву я з рожі квітку
Тай пустю на воду:
«Пливи, пливи, з рожі квітко,
Аж до мого роду».
- 2 Плила, плила з рожі квітка
Та й зупинилася,
Вийшла мати воду брати
Та й зажурилася.
- 3 «Ой десь тая з рожі квітка
На воді зів'яла.
Ой десь моя бідна доня
Щастя не зазнала...»

ТА НЕМА ГІРШ НІКОМУ

Andante poco moderato

First system of the musical score. It features a vocal line in 4/4 time and a piano accompaniment. The piano part begins with a forte (*f*) dynamic. The vocal line is marked with a *p* (piano) dynamic. The system ends with a fermata over the final note.

Second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "Та нема гірш ні- ко- му, як тій си- ро- ти- ні." The piano accompaniment continues with a *p* dynamic. The system ends with a fermata over the final note.

Third system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "Ні- хто не при- гор- не при ли- хій го- ди- ні." The piano accompaniment continues with a *f* dynamic. The system ends with a fermata over the final note.

Fourth system of the musical score, labeled "2." at the beginning. It shows the final measures of the piece, with the vocal line ending on a whole note and the piano accompaniment ending on a whole note. The system ends with a fermata over the final note.

- 1 Та нема гірш нікому, як тій сиротині;
 Ніхто не пригорне при лихій годині.
- 2 Та не пригорне батько, не пригорне мати,
 Хіба той пригорне, що думає взяти.
- 3 Та налетіли гуси з далекого краю,
 Замутили воду в тихому Дунаю.
- 4 Та бодай сірі гуси з пір'ячком пропали,
 Що нас розлучили, як голубів пару.
- 5 Як ми кохалися, як зерно в горісі,
 Тепер розійшлися, як туман по лісі.
- 6 Як ми кохалися, як голубів пара,
 Тепер розійшлися, як чорная хмара.

ОЙ ВИЙДУ Я НА ГОРУ

Поволі, повним голосом

mf Ой вийду я на го-ру Ой вийду я на го-ру.

на висо-ку ка-м'я-ну, на висо-ку кру-ту-ю.

- 1 Ой вийду я на гору,
На високу кам'яну.
- 2 Та гляну я в долину
На червону калину.
- 3 На червоній калині
Соловейко рябенький.
- 4 Соловейку рябенький,
В тебе голос тоненький.
- 5 Защебечи ти мені,
Та в чужій стороні.
- 6 Бо я в чужій стороні,
Нема роду при мені.
- 7 Я одбилась од роду,
Так як камінь у воду.

- 8 Упав камінь та й лежить,
 На чужині горе жить.
- 9 Ні матінки, ні отця,
 Тільки одна сестриця.
- 10 Тільки одна сестриця,
 Та й та плаче, журиться.

ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ

Зіновій Штокалко
Фотографія з 1939 р.

ОЙ КУМ ДО КУМИ ЗАЛИЦЯВСЯ

First system of the musical score. The vocal line begins with a whole rest, followed by a half note G4 and a quarter note A4. The piano accompaniment consists of a steady eighth-note bass line in the left hand and chords in the right hand. The lyrics "Ой кум" are written above the vocal line.

Second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "до куми залицявся, на коноплі виорати". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern.

Third system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "обіцявся. Він орав, виорав, виорав". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern.

Fourth system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "чи казав. «Ти кума, ти душа, ти кругом, кумцю»". The piano accompaniment includes tempo markings: "rall." and "ad libitum" for the first part, and "a tempo" for the second part.

- 1 Ой кум до куми залицявся,
На коноплі виорати обіцявся.
Він орав, виорав,
Виораючи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, хороша!»
- 2 Ой кум до куми залицявся,
Конопельки засівати обіцявся.
Він сіяв, засівав,
Засіваючи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, хороша!»
- 3 Ой кум до куми залицявся,
Конопельки вибирати обіцявся.
Він брав, вибирав,
Вибираючи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, хороша!»
- 4 Ой кум до куми залицявся,
Конопельки пов'язати обіцявся.
Він в'язав, пов'язав,
Пов'язуючи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, хороша!»
- 5 Ой кум до куми залицявся,
Конопельки повозити обіцявся.
Він возив, повозив,
Привозячи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, хороша!»

- 6 Ой кум до куми залицявся,
Куделицю прясти обіцявся.
Він пряв, випряжав,
Випряжуючи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, хороша!»
- 7 Ой кум до куми залицявся,
Сорочку пошити обіцявся.
Він шив, вишивав,
Вишиваючи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, хороша!»
- 8 Ой кум до куми залицявся,
Сорочечку приміряти обіцявся.
Він міряв, приміряв,
Приміряючи казав:
«Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кумцю, ух і хороша!»

ЧИ Я, МАМЦЮ, НЕ ДОРІС

Allegro

ЗШ.

1

Meno mosso

ten

5

a tempo

1.

9

2.

13

- 1 «Чи я, мамцю, не доріс,
 Чи я, мамцю, переріс,
 Чи не білена хата,
 Що не люблять дівчата?»
- 2 «Ні ти, синку, переріс,
 Ні ти, синку, не доріс.
 В тебе й білена хата,
 Та не люблять дівчата.
- 3 А ти, синку, кострубатий,
 Ще й носатий і зубатий
 І без верхньої губи,
 Як цілуєш, видно зуби.
- 4 В тебе стан, як у баби,
 В тебе очі, як у жаби,
 Руки, ноги, як у рака,
 А сам рудий, як собака!»

БУЛА В БАГАЧА

Allegretto

3ш.

Була в бага- ча одна дочеч- ка — бро- ви. як

во- ло- ки, п'я- ти, як під- то- ки, сама, як змі- я,

rall.

са- ма, як змі- я,

- 1 Була в багача
Одна дочечка —
Брови, як волоки,
П'яти, як підтоки,
Сама, як змія. (2)
- 2 Батько її бив,
Розуму учив:
В'язав її ниткою,
Бив її соломкою,
Та й ще не навчив. (2)

- 3 Вона з того зла
 Спатоньки лягла...
 Устала раненько,
 Вмилася гарненько,
 Ще й поснідала. (2)
- 4 Ой з'їла вона
 Вола, барана,
 Три горшки кашечки,
 Чотири качечки,
 Та й ще голодна. (2)
- 5 Випила вона
 Сім відер вина,
 Сім відер горілки,
 Ще й перцю півмірки, –
 Неп'яна була. (2)
- 6 Сідлала вона
 Та ворон-коня,
 На коня сідала,
 На хлопців моргала:
 «Уха, уха-ха!» (2)

Андрій Хвиля, *Українська народна пісня.*

[пор. *Ліра* - Сурма: 424]

ДІВКА В СІНЯХ СТОЯЛА

Alla marcia

Дів-ка в сі-нях сто-я ла, на ко-за-ка

мор-га-ла: Ти коза-че, ходи, мене вір-но люби,

сер-це мо-є, сер-це мо-є.

- 1 Дівка в сінях стояла,
На козака моргала:
«Ти, козаче, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 2 «Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе батько лихий,
В тебе батько лихий,
Серце моє, серце моє!»

- 3 «Батька вдома немає,
Батько в корчмі гуляє,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 4 «Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе мати лиха,
В тебе мати лиха,
Серце моє, серце моє!»
- 5 «Матір дома немає,
На хрестинах гуляє,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 6 «Та як мені ходити,
Тебе вірно любити,
В тебе браття лихі,
В тебе браття лихі,
Серце моє, серце моє!»
- 7 «Братів дома немає,
В лісу дрова рубають,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 8 «Та як мені ходити,
Тебе вірно любити,
В тебе сестри лихі,
В тебе сестри лихі,
Серце моє, серце моє!»
- 9 «Сестер дома немає,
На вулиці гуляють,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 10 «Та як мені ходити,
Тебе вірно любити,
І собаки лихі,
І собаки лихі,
Серце моє, серце моє!»

- 11 «Я собакам угоджу,
Я їм хліба положу,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 12 «Та як мені ходити,
Тебе вірно любити,
І ворота скриплять,
І ворота скриплять,
Серце моє, серце моє!»
- 13 «Я ворота поряджу,
Я їм сала помажу,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 14 «Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити,
В тебе кішки лихі,
В тебе кішки лихі,
Серце моє, серце моє!»
- 15 «А я кішки угоджу,
Кусок сала положу,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє, серце моє!»
- 16 «А як мені ходити,
Тебе вірно любити,
В тебе миші лихі,
В тебе миші лихі,
Серце моє, серце моє!»
- 17 «Як ти мишей боїшся,
На воротах повісься,
Ізгинь, пропади,
А до мене не ходи,
Трясця тобі, трясця тобі!»

варіант приспіву:

Цур тобі пек, цур тобі пек!»

Слова: А. Півень, *Весела бандура*. № 149.

КАЗАВ МЕНІ БАТЬКО

Allegretto

Ка- зав ме- ні

бать- ко, щоб я о- же- нив- ся, по досвіт- ках не хо- див

1. 2.

та й не во- ло- чив- ся. чив- ся.

1. 2.

1 Казав мені батько,
Щоб я оженився,
По досвітках не ходив
Та й не волочився.

2 А я козак добрий
Та й не волоцюга.
Де дівчину чую
Там нічку ночую.

- 3 Поки не женився,
 Поти не журився.
 Ні ложкою, ні мискою,
 Ні третьою колискою.
- 4 А як оженився,
 Таки зажурився
 І ложкою, і мискою,
 Ще й третьою колискою.
- 5 Як прийшов у хату,
 Одне каже «тату!»
 Друге каже «папи!»
 Третє каже «спати!»
 Жінка каже «бери шапку,
 Тікай к чорту з хати!
- 6 Та такій із хати,
 У поле орати.
 А я собі молоденька
 Піду погуляти!»
- 7 Гуляли, гуляли,
 Поки нагулялись.
 Насипала борщу в глечик,
 У поле собралась.
- 8 Ходила, ходила,
 Світоньком нудила.
 Та не найшла орача,
 Додому прибігла.
- 9 Як прийшла додому,
 Лягла серед долу.
 Лягла, лягла, лягла, лягла
 Лягла серед долу.
- 10 Лягла серед долу,
 Дригає ногою.
 Дрига, дрига, дрига, дрига,
 Дригає ногою.

(Кінчати після п'ятої стрічки!)

Слова: Арсен Півень. *Весела бандура* №57

ОЙ ТИ, ГАРНИЙ СЕМЕНЕ

Швиденько

Ой ти, гар- ний Се- ме- не, прийди, сядь ко- ло ме- не; і ко- ро- ва

в ме- не є, сва- тай ме- не, Се- ме- не!

- 1 «Ой ти, гарний Семене, прийди, сядь коло мене;
І корова в мене є, сватай мене, Семене!»
- 2 «Нащо мені та корова, що ти сама, як ворона,
А я візьму в одній льолі, аби була до любові!»
- 3 «Ой ти, гарний Семене, прийди, сядь коло мене;
І курочка в мене є, сватай мене, Семене!»
- 4 «Нащо мені тая курка, що ти сама, як та дурка,
А я візьму в одній льолі, аби була до любові!»
- 5 «Ой ти, гарний Семене, прийди, сядь коло мене;
І ягниця в мене є, сватай мене, Семене!»
- 6 «Нащо мені тая ягниця, що ти сама, як мазниця,
А я візьму в одній льолі, аби була до любові!»

ОЙ ЛОПНУВ ОБРУЧ

Allegro

Ой лоп- нув обруч коло ба- ри- ла, дів чина коза- ка

Приспів

та й оду- ри- ла Ой ду- мала я, пере- ду- мала я

одур голо- ву бере, чи далеко він живе.

- 1 Ой лопнув обруч коло барила,
Дівчина козака та й одурила.

Приспів...

Ой думала я,
Передумала я,
Одур голову бере,
Чи далеко він живе.

- 2 Ой чия ж це хата незаметаная,
Ой чия ж це дівчина незаплетаная?

Приспів...

3 Ой чия ж це хата незарублена,
Ой чия ж це дівчина незаручена?
Приспів...

4 Ой лопнув обруч біля діжечки,
Дівчата мої, сиріжечки!
Приспів...

5 Ой лопнув обруч біля мазниці,
Дівчина козака вдарила по пиці.
Приспів...

А. Хвиля, *Українська народна пісня.*

[пор.: *Ліра - Сурма*: 483]

ГРИЦЮ, ГРИЦЮ, ДО РОБОТИ

Allegro 12.1. 1942

mf Грицю, Грицю,

до ро-бо-ти! В Гриця порва- ні чо-бо-ти. Грицю, Грицю, до те-лят!

meno mosso Allegro

В Гриця ні-жень-ки болять...

1 2 3 4

§

mf Грицю, Грицю, мо-ло-ги-ти! Гриць нездужа- є ро-би-ти...

meno mosso

Грицю, Грицю, врубай дров! Кахи, кахи! Нездоров...

D.C.

- 1 Грицю, Грицю, до роботи!
В Гриця порвані чоботи...
Грицю, Грицю, до телят!
В Гриця ніженьки болять...
- 2 Грицю, Грицю, молотити!
Гриць нездужає робити...
Грицю, Грицю, врубай дров!
Кахи-кахи! нездоров...
- 3 Грицю, Грицю, роби хліб!
Кахи-кахи! щось охрип...
Грицю, Грицю, до Марусі!
«Зараз, зараз уберуся!»
- 4 Грицю, Грицю, хоч жениться?
«Не можу одговориться!»
Грицю, Грицю, кого взяти?
«Краще Галі не зіскати!»
- 5 Галю, серденько моє,
Чи підеш ти за мене?»
«Стидкий, бридкий, не люблю,
І за тебе не піду!»

[текст: Ліра - Сурма: 457]

БІДУ СОБІ КУПИЛА

Allegro moderato

Бі- ду со- бі ку- пи- ла. та за сво- і гро- ші, кажуть бі- ду

1

лю- би- ти, бі- да не- хо- ро- ший. І кривий, і сліпий,

6

ще до то- го горба- тий, як ся стане трі- по- та- ти, тре- ба з хати

11

у- ті- ка- ти

16

- 1 Біду собі купила та за свої гроші,
Кажуть біду любити, біда нехороший:
І кривий, і сліпий, ще до того горбатий,
Як ся стане тріпотати, треба з хати утікати.
- 2 Я в неділю п'яна була, в понеділок спала.
А в вівторок снопів сорок пшениченьки жала.
В середу сушила, в четвер молотила,
А в п'ятницю продавала, в суботу пропила.
- 3 За що мене, мужу, б'єш, за які вчинки?
Чи я тобі не напряла за рік два починки?
Не сама я пряла, пряли помічниці,
То за муку, то за тісто, то за паляниці.
- 4 Чи тобі не жінка, чи не господиня?
Три дні хати не мела, сміття по колінка.
Хоть буду я мести, то не буду нести,
Купи, мужу, візочок, будем сміття везти.
- 5 Купи, мужу, візочок і сиву кобилу,
Вивеземо сміттячко на попову ниву.
А попова тая нива сім літ не родила,
Як вивезли хвуру сміття – пшениця вродила.

ТА СПАСИБІ

Allegro

Та спасибі, Бо-же,

1

та за дар Бо-жий, що й у ме-не чо-ловік го-жий,

7

го-жий, го-жий, не п'я ни-ця, за-губив шта-ни

13

та й ще хва-лить ся

19

- 1 Та спасибі, Боже, та за дар Божий,
Що й у мене чоловік гожий, гожий,
Гожий, не п'яниця,
Загубив штани та й ще хвалиться.
- 2 Ой як прийду та додомоньку,
Змию жінці та головоньку,
«Йди, жінко, штанів шукати,
Як не знайдеш штанів, то не йди до хати!»
- 3 Ой пішла я селом-вулицею,
Лежать штани за скопицею.
«Грайте, музики, од хати до хати,
Найшла штани, буду танцювати».

В МІСЯЦІ ЛИПНІ

Легенько, жартівливо

ЗШ.

В мі- ся- ці ли- пні ви- па- ла по- ро- ша.

Тим дід ба- бу по- лю- бив, що ба- ба хо- ро- ша.

ро ша

- 1 В місяці липні випала пороша,
Тим дід бабу полюбив, що баба хороша.
- 2 Нема очей, нема зубів, ще й руки одної.
Він до неї припадає, як до молодії.
- 3 Взяв він бабу за рученьку, повів у світлицю
Та й шанує, поважає, мов ту молодицю.
- 4 Посадив її на лавці, став пильно дивиться,
Оглядівся - бабусенька й чорту не годиться!
- 5 І сліпая, і кривая, ще й до того злая,
І сокоче, і буркоче та все діда лає!
- 6 Ой повів дід бабусеньку в вишневий садочок:
«Ой ти ж, моя бабусенько, рожевий квіточок!»
- 7 Як повів дід бабусеньку із саду до броду;
Роздивився, що погана, та й кинув у воду.
- 8 Що бабуса вирне, а дід києм тирне;
Доти баба булькотіла, поки на дно не сіла.
- 9 Ой пішов дід та по мосту та в долоні ріже,
Оглянувся дід назад - баба з води лізе.
- 10 «Ох, ти ж моя бабусенько, ох, ти ж моя мати!
Бери діда за бороду та й веди до хати!»

Д. Ревуцький *Золоті ключі*. 1: 88 (6 стрічку співали після першої, згідно другої)

В скобках мої зміни:

- 2 Рекомендується цю стрічку опустити.
- 7 Взяв дід бабу за рученьку тай повів до броду.
- 9 Ой іде дід та додому...
- 10 Рекомендується пропустити.

ТРИ ДІДИ

обр. ЗШ. серпень 1940

Giocoso

The first system of the musical score for 'Три діди' is written for a four-part ensemble. It begins with two empty staves for a vocal or flute part and a bass part. The main ensemble consists of three treble staves (labeled 1, 2, 3) and a bass staff (labeled Б). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Giocoso'. The first two measures feature chords in the treble parts with accents (>) and a steady eighth-note bass line. The third measure introduces a melodic line in the first treble part, marked with a piano-piano (*pp*) dynamic and an 8va (octave) marking. The fourth measure continues this melodic line with more complex rhythmic patterns.

The second system of the musical score continues the four-part ensemble. It starts with two empty staves for a vocal or flute part and a bass part. The main ensemble (treble staves 1, 2, 3 and bass staff Б) begins with a forte (*f*) dynamic. The first measure shows a complex chordal texture. The subsequent measures feature a rhythmic pattern of eighth notes in the treble parts, with the bass part maintaining a steady eighth-note line. The system concludes with a final measure showing a continuation of the rhythmic motif.

2a vol. 8va

9

This musical score consists of two systems. The first system has two staves, both of which are empty. The second system has four staves. The top staff contains a vocal melody with eighth and sixteenth notes. The second staff contains piano accompaniment with chords and moving lines. The third staff contains a vocal part with eighth notes and rests. The bottom staff contains piano accompaniment with eighth notes. A rehearsal mark with the number 9 is at the beginning of the second system.

1. 2. Поволі

Три ді-ди, три ді-ди

13

This musical score consists of two systems. The first system has two staves. The top staff has a vocal melody with the lyrics "Три ді-ди, три ді-ди" and "Поволі". The bottom staff contains piano accompaniment. A first ending bracket labeled "1." and a second ending bracket labeled "2." are above the first staff. The second system has four staves. The top staff contains piano accompaniment with chords. The second staff contains piano accompaniment with chords. The third staff contains a vocal part with eighth notes and rests. The bottom staff contains piano accompaniment with eighth notes. A rehearsal mark with the number 13 is at the beginning of the second system.

по-лю-би-ли ба-бу, *скорше*
а чет-вер-тий ма-лю-сень-кий

p

17

при-че-пив-ся зза-ду.

8^{та}

21

25

2 Трьом ді- дам, трьом ді- дам

2 - 3 -

29

ба- ба ду- лі ти- че, чет- вер- то- го ма- ленько- го

p

8va

1. 2. **Allegro**

за чуп-ри-ну смй че.

33

2 - 3 -

37

3 Три ді-ди,
4 О-дин б'є

8va

41

три ді-ди ба-бу по-лю-би-ли, дер-ка-ча-ми,
дру-гий б'є, тре-тій по-ма-га-є, а чет-вер-тий

2 3 -

2 3 -

8va

3 3

45

дер-ка-ча-ми ста-реньку лу-пи-ли
ма-лю-сенький на бан-дур-щ гра-

л.р. п.р.

49

Giocoso

8va

дер-ка-ча-ми ста-реньку лу-пи-ли
ма-лю-сенький на бан-дур-щ гра-

53

Fine

57

пасаж в долину

Поволі

61

Ой цить, ба- бо, ой цить, ба- бо, більш не бу- дем би- ти,

a tempo

бу- дем те- бе, ба- бу- сенько, вір- ненько лю- би- ти.

65

Dal segno al fine

69

- 1 Три діди, три діди полюбили бабу,
А четвертий малюсенький причепився ззаду.
- 2 Трьом дідам, трьом дідам баба дулі тиче,
Четвертого маленького за чуприну смиче.
- 3 Три діди, три діди бабу полюбили,
Деркачами, деркачами стареньку лупили.
- 4 Один б'є, другий б'є, третій помагас,
А четвертий малюсенький на бандурці грає.
- 5 Ой цить, бабо, ой цить, бабо, більш не будем бити,
Будем тебе, бабусенько, вірненько любити.

ТИ СКАЗАЛА: «ПРИЙДИ»

Не за швидко

ЗШ.

Ти ска- за- ла: «Прийди, прийди», не ска- за- ла ку- ди, ку- ди...

Ти ж ме- не під- ма- ну- ла, ти ж ме- не під- ве- ла,

Ти ж ме- не мо- ло- до- го із ро- зу- му із ве- ла.

- 1 Ти сказала: «Прийди, прийди»,
 Не сказала куду, куди.
 Ти ж мене підманула,
 Ти ж мене підвела,
 Ти ж мене молодого
 Із розуму ізвела.
- 2 Ти сказала під комору,
 Не сказала під котору.
 Ти ж мене ...
- 3 Ти сказала: «У вівторок
 Поцілую разів сорок».
 Ти ж мене ...

ПО ДОРОЗІ ЖУК

Allegro moderato

1. 2.

По до-ро-зі жук, жук, по до-ро-зі чор-ний... По-ди-ви-ся,

дів-чинонько, я-кий я мо-тор-ний! По-ди-ви-ся, дівчинонько,

я-кий я мо-тор-ний

- 1 «По дорозі жук, жук,
По дорозі чорний...
Подивися, дівчинонько,
Який я моторний!
- 2 Який я моторний,
І в кого ж я вдався,—
Хіба ж даси копу грошей,
Щоб по женихався!»
- 3 «По дорозі галка,
По дорозі чорна...
Подивися, козяченьку,
Яка я моторна!
- 4 Яка я моторна,
Гнучка, чорнобрива,—
Як побачиш, так заплачеш,
Що я вередлива!»

ОЙ ПИЛА, ПИЛА

Ой пи- ла, пи- ла, чеп- ця згу- би- ла. Прийшла до

до- му, ще й му- жа би- ла. би- ла.

- 1 Ой пила, пила,
 Чепця згубила.
 Прийшла додому,
 Ще й мужа била.
- 2 Ой іди, мужу,
 Хата від хати,
 Хата від хати,
 Чепця шукати.
- 3 Ой пішов милий,
 Хата від хати,
 Не знайшов чепця,
 Не йде до хати.
- 4 Ой пішов же він
 Та й у корчомку.
 «День добрий, люди,
 Дайте помочі.
- 5 На мир вам буде
 Кварта горілки,
 Чи не знайшли ви
 Чепчика жінки?»

У КИЄВІ НА БАЗАРІ

Allegro

ЗШ

1

The piano introduction consists of four measures. The right hand plays a series of chords and eighth-note patterns, while the left hand plays a simple eighth-note bass line.

5

У Ки- є- ві на ба- за- рі жі-н- ки му- жів про- да- ва- ли.

The first vocal line spans four measures. The melody is in the right hand, with lyrics underneath. The piano accompaniment continues in the left and right hands.

9

Ой так, до ла- ду, Ой так бу- де лад- но.

The second vocal line spans four measures. The melody continues in the right hand with lyrics. The piano accompaniment is in the left and right hands.

13

Ой так до ла- ду, Ой так бу- де лад- но.

The third vocal line spans four measures, ending with a double bar line. The melody is in the right hand with lyrics. The piano accompaniment is in the left and right hands.

- 1 У Києві на базарі
 Жінки мужів продавали.
 Ой так до ладу,
 Ой так буде ладно. (2)
- 2 А як буде до ладу,
 То я свого поведу.
 Ой так...
- 3 Взяла його нагнуздала
 До терниці прив'язала
 Ой так...
- 4 Чи мені його продати,
 Чи за коні проміняти?
 Ой так...
- 5 Мені з кіньми не возиться,
 Мені з грішми не носитьсья.
 Ой так...
- 6 Мені з грішми не носитьсья
 Мені милий знадобиться.
 Ой так...

Слова: Павловський, *Український пісенник*. ч. 468.

Мелодія: З.Ш.

[пор. *Жартівливі пісні*: 472]

ОЙ БРЕ-МОРЕ-БРЕ

Andante con fuoco (з запалом)

1

1. Ой бре- мо- ре бре сип, шинкар- ко, ще: ёсть у ме- не

2

Meno mosso (повільніше)

та рідний батько, ви- ку- пить мене! Ось і батько йде,

sempre rallentando

гро- шей не несе. От тепер же я, та шинкаро- ко,

ten.

3 Гаїо (весело)

за- сів у тебе! 3 Ось і ми- ла йде, гро- ши- ки несе.

ten.

poco rall.

От тепер же я та шинкаро- ко, пі- ду од те- бе.

Перегра перед 3

Співати як:

1	1	Ой бре-море-бре,
Сип, шинкарко, ще.
Єсть у мене та рідний батько,
Викупить мене!
2	2	Ось і батько йде,
Грошей не несе.
От тепер же я, та шинкарочко,
Засів у тебе!
3	1	Ой бре-море-бре,
Сип, шинкарко, ще.
Єсть у мене та рідна мати,
Викупить мене!
4	2	Ось і мати йде,
Грошей не несе.
От тепер же я, та шинкарочко,
Засів у тебе!
5	1	Ой бре-море-бре,
Сип, шинкарко, ще.
Єсть у мене та мила-чорнобрива,
Викупить мене!

6 3 Ось і мила йде,
 Й грошики несе.
 От тепер же я, та шинкарочко,
 Піду від тебе.

ЧАС ДОДОМУ, ЧАС

Moderato

Час додому час, час і по-

ра... Час і по- ра. Буде ме- не ма- ти би- ти

та ні- ко- му бо- ро- ни- ти. Час до- до- му час, час, час, час, час додо- му

час!

- 1 Час додому, час,
Час і пора!
Час і пора!
Буде мене мати бити,
Та нікому боронити,—
Час додому, час, час, час, час,
Час додому, час!
- 2 Додому іду,
Як риба пливу,
Як риба пливу.
Сім кіп хлопців чередою,
В цимбалочки тнуть, тнуть, тнуть, тнуть,
В цимбалочки тнуть.
- 3 Комарі гудуть,
Спати не дають,
Спати не дають.
Ой уткну я головоньку
У ячмінну соломоньку,
Нехай ніжки тнуть, тнуть, тнуть, тнуть,
Нехай ніжки тнуть.

ЩИГЛИК ОЖЕНИВСЯ

Allegretto

First system of the musical score. The vocal line (treble clef) begins with a whole rest, followed by a half note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The piano accompaniment (grand staff) features a 2/4 time signature. The right hand plays chords, and the left hand plays a rhythmic pattern. A glissando is indicated on the right hand, starting from the 8th fret. The lyrics "Щиглик о-же-" are written below the vocal line.

Second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "нив- ся, щиглик утра- тив- ся; О- же- нився, у- тратив- ся". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern, featuring triplets in the right hand.

Third system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "та й жінки не ма- є." followed by a double bar line. The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern, featuring triplets in the right hand.

Fourth system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "2" followed by a double bar line. The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern, featuring a glissando on the right hand starting from the 8th fret.

- 1 Щиглик оженився,
Щиглик утратився,
Оженився, утратився,
Та й жінки не має.
- 2 Взяв собі синичку,
Горобця сестричку –
Славную, вдатную,
Хорошую птичку.
- 3 Дружко-соловейко
Щебече раненько,
Зозуленька за свашечку,
Та й все хорошененько.
- 4 Іде гиндик з току,
Наївся пшениці,
Сидить дрофа коло печі,
Пече паляниці.
- 5 Горобці-музики
На той час підпили,
А ворони – старі жони
Каравай місили.
- 6 А перепеличка
Хату замітає,
Сидить сова за столом,
Скоса поглядає.
- 7 А деркач рохмалий,
Він устає рано,
Узяв сову з-за стола
Та й за двері прямо.
- 8 Сороки-приданки
Скачуть поверх лавки:
«Бідна ж наша головонька,
Немає кибалки!»
- 9 А куличок сивий
Кибалочку шиє,
Кибалочка з куличком
На весіллячко разком.
- 10 Кибалочка з куличком
На весіллячко разком:
«Скорій, скорій, ристячком,
Ти свашкою, я дружком!»

- 11 Чаєчка-підласа,
 На весілля ласа,
 Біжить, кричить, вигукає, –
 То й потіха наша.
- 12 А джміль із бджолою
 Підпоїли чаплю:
 «Тут буду ночувати,
 Додому не втраплю!»
- 13 Лебедик біленький
 Іде помаленьку:
 «Поспішайся, лебедику,
 Бо вже нераненько!»
- 14 А орел-староста,
 В нього думка проста,
 Заняв гуси із подвір'я
 Та й на Дунай просто.

[текст: *Ліра - Сурма*: 448-9.]

ПОПАДЯ

1 Жу-ри-ла-ся по-па-дя сво-є-ю бі-до-ю Го-ре мені

1. 2.
в сві-ті жити, що піп з боро-до-ю. до-ю. 2. Просяють мене

на хрести-ни, просять мене сіс-ти, як погляну на бо-ро-ду,

1. 2.
не хочеться й іс-ти й іс-ти

[Для зручності ми реконструювали вокальну партію, якої у Штокалка немає]

- 1 Журилася попадає своєю бідомою:
«Горе мені в світі жити, що піп з бородою.
- 2 Просять мене на хрестини, просять мене сісти,
Як погляну на бороду, не хочеться й їсти!
- 3 Просять мене на весілля, просять мене пити,
Подивлюся на бороду, аж не можу жити».
- 4 Надумалась попадає на діло велике,
Запрягає коні в бричку, їде до владики.
- 5 Приїхала до владики, стала на порозі,
Обілляли попадаю дрібненькії сльози.
- 6 «Гей, отчику, владику, буду вас просити,
Позволити всім попам борода голити.
- 7 Бо як гляну на отця, стає мені нудно:
Гей, що піп з бородов, любити го трудно».
- 8 Засміявся владику на таку билицю,
Бере її за рученьку, веде у світлицю.
- 9 «Подивися, невісто, в мене за столами:
Скільки в мене попів є, то всі з бородами.
- 10 Яка в мене борода, чесна і велика.
Як би не ця борода, не був би владику».

[У рукописі Штокалко подав тільки перші три стрічки. Дальший текст подано на підставі Klymasz, *Ukrainian Folksongs from the Prairies*: 75].

ОЙ ПОКИ Я ВАСИЛИНА ЛЮБИЛА

Швиденько

Швиденько

Ой по-ки я Ва-си-ли-на лю-би-ла Ой по-ти я в че-ревичках

1 ЗШ

Ой поки я Василина любила,
Ой поти я в черевичках ходила.

ЛЯШОК

Жваво

ЗШ.

1. хав ляшок моркв'я-ний,

а кінь бу-ря-ко-вий Шапка в ньо-го з о-гір-ка,

1. 2.
Контуш ло-пу-хо-вий пу-хо-вий.

Їхав ляшок морков'яний,
 А кінь буряковий,
 Шапка в нього з огірка,
 Контуш лопуховий;
 І шabelька з петрушки,
 Пихва із фасолі,
 Пістолята з качана,
 Кулі з бараболі.

[П. Чубинський, *Труды этнографическо-статистической экспедиции въ Западно-русскій край*. т. V, Спб. 1874, №№ 1161-2; М. Драгоманов, *Нові українські пісні про громадські справи*. Женева 1881, с. 11-12.]

СОЛОВЕЙКО

(Колись, дівчино мила)

(пародія)

Moderato

ЗШ

First system of the musical score. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in 2/4 time and has a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are: "Ко- лись, дів- чи- но ми- ла, а був це чуд- ний". The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand.

Second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics: "час! Я- кась не- чис- та си- ла тов- кла по пар- ках". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern.

Third system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics: "нас По го- рах і по до- лах, по я- мах і по". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern.

Fourth system of the musical score. The vocal line concludes with the lyrics: "ро- вах А со- ло- вей- ко тьо- х- ка- в, все тьо- х, тьо- х". The piano accompaniment concludes with the same rhythmic pattern.

Музична партитура для фортепіано, міжурок 17-18. Значок "Тьох." знаходиться над першою нотою в верхньому регістрі. Міжурок 17 позначений під першою нотою в нижньому регістрі.

Allegretto

Музична партитура для фортепіано, міжурок 1-4. Темпозначення "Allegretto" вказане над першою нотою. Міжурок 1 позначений під першою нотою в нижньому регістрі.

Музична партитура для фортепіано, міжурок 5-8. Міжурок 5 позначений під першою нотою в нижньому регістрі. Міжурок 8 позначений над першою нотою в верхньому регістрі.

Музична партитура для фортепіано, міжурок 9-10. Значок "D.C." знаходиться над першою нотою в верхньому регістрі. Міжурок 9 позначений під першою нотою в нижньому регістрі.

- 1 Було колись, дівчино,
А був це чудний час!
Якось нечиста сила
Товкла по парках нас.
По горах і по долах,
По ямах і по ровах.
А соловейко тьохкав,
Все тьох, тьох, тьох.
- 2 І був би я дівчину
По віки так кохав,
Та тут не соловейко,
А бузько ніс свій впхав.
І з того то кохання
Зробилось повивання.
А соловейко тьохкав,
Все тьох, тьох, тьох.
- 3 І десь мале взялося,
Поганий був кінець.
Плачу я аліменти,
З дівчини спав вінець.
Таке то в нас кохання,
Прокляте сподівання!
Маленький соловейко
Пищить все е..., е..., е...
4. І зоря мерехтіла,
І бахор верещав.
В устах пипка тремтіла
І жах мене збирав.
Три рочки вже минає,
Маленьке підростає.
А соловейко втих,
Бо вже нема дурних!

ЗАСТІЛЬНІ ПІСНІ

КРИШТАЛЕВА ЧАРА

Мірно

Як за-ся-дем, браття, коло ча-ри, як засядем, браття,
то най і-дуть турки а та-та-ри, а я навіть у-хом

при ме-ду, Кришталева чар-ка, сріб-на-я креш,
не ве-ду.

пити, чи не пи-ти — все й ум-реш

- 1 Як засядем, браття, коло чари,
Як засядем, браття, при меду,
То най ідуть турки а татари,
А я навіть ухом не веду.

Приспів:

Кришталева чарка, срібная креш,
Пити, чи не пити — все й умреш!

- 2 На тім світі не дадуть горілки,
Ані пива-меду, ні вина,
Смоли трошки та тії дощівки —
Пиймо ж, браття, пиймо все до дна!

Приспів...

- 3 Як засіли наші коло чаші –
 Петро, Павло, Хведір, Миколай,
 Як смикнули тії шпагатівки,
 То вони забули і про рай!
 Приспів...
- 4 А як прийде, браття, костомаха,
 А як прийде, браття, із косов,
 Я їй скажу: «Будь здорова, свахо, –
 Випий, кумцю люба, ізо мнов!» –
 Приспів...

Д. Ревуцький, *Золоті ключі*, 3: 61-2. – бурсацька.

[Пор. *Пісні літературного походження*: 247-8. Оригінальний варіант можна найти в кн. Федькович. (1985): 234-6].

ГЕЙ, ХЛОПЦІ МОЛОДЦІ

Гей! Хлоп-ці мо- лод-ці, ко- за- ки, ви- п'ємо

1

ми усі го- ріл- ки Ха, ха, ха! Тарбомбомбом! Тарбомбомбом! Тарбомбомбом!

7

Нали- вай! Тарбомбомбом, тарбомбомбом, всю до дна випивай! Гей!

13

Гей! Всю до дна, всю до дна ви- пи- вай!

19

Тарбомбомбом, тарбомбомбом,

25

This system contains measures 25 through 30. The vocal line begins in measure 25 with a whole rest, followed by a melodic phrase in measures 26-30. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes in the right hand and a steady bass line in the left hand. A fermata is placed over the final chord of the piano part in measure 30.

Тарбомбомбом, нали- вай! Тарбомбомбом, тарбомбомбом! Всю до дна випи- вай!

31

This system contains measures 31 through 36. The vocal line continues with the lyrics "Тарбомбомбом, нали- вай! Тарбомбомбом, тарбомбомбом! Всю до дна випи- вай!". The piano accompaniment maintains the same rhythmic pattern as the previous system.

Гей! Гей! Всю до дна, всю до дна ви- пи-

37

This system contains measures 37 through 42. The vocal line includes the lyrics "Гей! Гей! Всю до дна, всю до дна ви- пи-". The piano accompaniment continues with the established rhythmic pattern.

вай!

43

This system contains measures 43 and 44. The vocal line concludes with the word "вай!". The piano accompaniment ends with a final chord in measure 44.

слова: А. Півень, *Весела бандура*. 109
музика: ЗШ. 25.XII.1941

- 1 Гей, хлопці, молодці, козаки,
Вип'ємо ми усі горілки, ха-ха-ха!
Тарбомбомбом, тарбомбомбом,
Тарбомбомбом, наливай!
Тарбомбомбом, тарбомбомбом,
Тарбомбомбом, всю до дна випивай!
Гей, гей! всю до дна випивай.
- 2 Чом горілки не п'ють, як добра!
Чом дівчини не любить, як мила!
- 3 Гей, щоб доля од нас не втекла,
Щоб дівчина молода любила!
- 4 Як вино і горілку будем п'ють,
Усі добре за одно будем жить.
- 5 Гей ну, хлопці, добре всі станем п'ють,
Ось горілка і вино – гріх тужить!
- 6 Гей, кубанці, молодці, козаки!
Нуте, вип'єм іще раз горілки!
- 7 Гей ну, хлопці, козаки, громада!
Вип'єм разом ми чарки всі до дна.
- 8 Щиро будем ми усі в світі жить,
І горілку та вино добре п'ють.
- 9 Вип'єм, доля щоб від нас не втекла,
Щоб дівчина молода любила.
- 10 Журба-лихо! Геть від нас в чужий край!
Буде жизнь наша без вас, як той рай!

[Від сьомої стрічки текст доповнено за американським виданням *Веселої бандури*: 44]

ТАНЦЮВАЛЬНІ ПІСНІ

ОЙ ПРОДАЛА ДІВЧИНОНЬКА СЕРЦЕ

[ЧУМАК]

Allegretto

Ой про- да- ла дів- чи- нонька сер- це, та ку- пи- ла

ко- за- ку сі- дель- це, сі- дельце за сер- це ку-

Повторяє бандура

пи- ла бо ко- за- ка вір- но лю- би- ла.

1 Ой продала дівчинонька серце
Та купила козаку сидельце,
Сидельце за серце купила,
Бо козака вірно любила.

2 Ой продала дівчинонька курку
Та купила козакові люльку,
Люльку за курку купила,
Бо козака вірно любила.

- 3 Ой продала дівчинонька юбку,
 Та купила козакові губку,
 Губку козакові купила,
 Бо козака вірно любила.
- 4 Ой продала дівчинонька гребінь,
 Та купила козакові кремінь,
 Кремінь за гребінь купила,
 Бо козака вірно любила.
- 5 Ой продала дівчинонька сало,
 Та купила козаку кресало,
 Кресало за сало купила,
 Бо козака вірно любила.
- 6 Ой продала дівчинонька душу,
 Та купила тютюну папушу,
 Папушу за душу купила,
 Бо козака вірно любила.

ОЙ ДИВИСЯ, ДЯДЬКУ

(КОЗАЧОК)

Слова народні
Мел. ЗШ. Пригра за Масляником

Allegro

1. 2.

The first system of musical notation for the song 'Ой дивися, дядьку'. It consists of a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Allegro'. The system includes a first ending bracket labeled '1.' and a second ending bracket labeled '2.'.

The second system of musical notation. It continues the vocal and piano parts. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The system includes a first ending bracket labeled '1.' and a second ending bracket labeled '2.'. The lyrics 'Ой дивися' are written under the vocal line.

The third system of musical notation. It continues the vocal and piano parts. The lyrics 'дядь- ку, що дядина ро- бить: Усі кури порі- за- ла, тільки півень' are written under the vocal line. The system includes a first ending bracket labeled '1.' and a second ending bracket labeled '2.'.

The fourth system of musical notation. It continues the vocal and piano parts. The lyrics 'ХО- дить.' are written under the vocal line. The system includes a first ending bracket labeled '1.' and a second ending bracket labeled '2.'.

- 1 Ой дивися, дядьку,
Що дядина робить:
Усі кури порізала,
Тільки півень ходить.

- 2 Я в середу родилася,
Тепер мені горе;
Полюбила я старого,
Бородою коле.

- 3 Закувала зозуленька
Сидячи на свеклі.
Хто не любить чужих жінок,
Буде душа в пеклі.

- 4 Мати доню питалася,
Чому хата хиталася.
Тому хата хиталася,
Бо корова чухралася.

- 5 Недавно я оженився,
Буде рік на Петра.
Прийшов дідько з ланцюгами,
Взяв жінку до пекла.

- 6 Недавно я оженився,
Буде рік в Петрівку.
Заберу я діток в торбу,
Піду на мандрівку.

- 7 Ой вийду я за село,
Стану я на горбі.
Подивлюся позад себе,
Чи всі діти в торбі.

- 8 Подивився позад себе,
Почав рахувати,
Нарахував двадцять п'ять,
Кінця не видати!

ОЙ ГРАЙ ТА ДО ЛАДУ

(КОЗАЧОК)

Allegro

1.

2.

Ой грай та до ла-ду, а я в батька штани вкраду

1.

2.

та то-бі їх по-да-ру-ю, щоб грав мені ве-се-лу-ю. ве-се-лу-ю.

Ой грай та до ладу,
А я в батька штани вкраду
Та тобі їх подарую,
Щоб грав мені веселую.

ЧОБОТИ

Allegretto 1

The first system of musical notation for 'ЧОБОТИ' is in 2/4 time. It features a single melodic line on a five-line staff, which is mostly empty, suggesting a key signature of one sharp (F#) and a common key signature of one flat (Bb). The bass line consists of six measures of eighth-note pairs, starting with a finger number '1'.

The second system continues the piece. The melodic line now contains six measures of music, including eighth and sixteenth notes, with a key signature change to one sharp (F#). The bass line continues with eighth-note pairs, starting with a finger number '7'.

The third system includes a vocal line with lyrics. The lyrics are: 'Чи це ті-і чо-бо-ти, що зять дав, а за ті-і чо-бо-ти дочку взяв?'. The musical notation is in 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The bass line continues with eighth-note pairs, starting with a finger number '13'.

Приспів

The chorus section, labeled 'Приспів', is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a vocal line with lyrics: 'чо-боти, чо-боти, ви мо-ї, на-ро-били кло-поту ви мені!'. The musical notation includes eighth and sixteenth notes. The bass line continues with eighth-note pairs, starting with a finger number '19'.

3

Ой чоботи, чо- бо- ти із бичка, чом діла не ро- би- те, як очка?

25

1. 2. 4 Варіант приспіву:

Ой чоботи, чо- боти ви мо- ї, Чом діла не ро- бите ви мені? Чоб, чоб, чо- боти

31

ви мо- ї, наро- били кло- по- ту ви ме- ні!

37

- 1 Чи ж це тії чоботи, що зять дав,
А за тії чоботи дочку взяв?
Чоботи, чоботи ви мої!
Наробили клопоту ви мені!
- 2 Ой чоботи, чоботи із бичка,
Чом діла не робите, як дочка?
Ой чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви мені?
- 3 Повішу я чоботи на дрючку,
Чи не підуть шмаття прати на річку?
Чоботи, чоботи ви мої!
Наробили клопоту ви мені!.

- 4 На річку йшла – чоботи скрипали (рипали)
 А з річки йшла – чоботи хлипали.
 Чоботи, чоботи ви мої!
 Вийняли серденько ви мені!
- 5 На річку йшла в чоботях із прачем,
 А з річки йшла в чоботях із плачем.
 Чоботи, чоботи ви мої!
 Наробили клопоту ви мені!
- 6 Ой чоботи, чоботи на крючку,
 Не сварися ти мені за дочку.
 Чоботи, чоботи ви мої!
 Наробили клопоту ви мені!
- 7 Повішу я чоботи на кілок,
 Сама піду молоденька у танок.
 Чоботи, чоботи ви мої!
 Наробили клопоту ви мені!

Варіант приспіву:

Губ, чоб, чоботи ви мої,
Наробили клопоту ви мені!

Мелодія 2 і 3 – це вільна обробка мелодії кобзаря Гончаренка, 1 і 4 – це інші варіанти.

ПІСНІ ЛІТЕРАТУНОГО ПОХОДЖЕННЯ

ПОВІЙ, ВІТРЕ, НА ВКРАЇНУ

Поволі

Повій, ві-тре, на Вкра-ї-ну, де по-ки-нув

1

This system contains the first five measures of the song. The vocal line is in 2/4 time, starting with a whole rest in the first measure. The piano accompaniment features a descending eighth-note scale in the right hand and a steady bass line in the left hand.

я дів-чи ну, де по-ки-нув ка-рі о-чі,

6

This system contains measures 6 through 10. The vocal line continues with eighth and quarter notes. The piano accompaniment maintains its harmonic support with chords and moving lines.

по-вій, вітре, о-півно-чі. Де по-ки-нув ка-рі

11

This system contains measures 11 through 15. The vocal line includes a melisma on the word 'ка-рі' marked with an 8va (octave up) symbol. The piano accompaniment continues with a consistent rhythmic pattern.

о-чі, по-вій, вітре, о-півно-чі.

16

This system contains measures 16 through 20, ending with a double bar line. The vocal line concludes with a half note. The piano accompaniment provides a final harmonic resolution.

- 1 Повій, вітре, на Вкраїну,
 Де покинув я дівчину,
 Де покинув карі очі,
 Повій, вітре, опівночі.

- 2 Між горами там долина,
 В тій долині є хатина,
 А в хатині дівчинонька,
 Дівчинонька-голубонька.

- 3 Повій, вітре, до схід сонця,
 До схід сонця, край віконця.
 Край віконця постіль біла,
 Постіль біла, дівка мила.

- 4 Нахилися нишком-тишком
 Над рум'яним, білим личком.
 Над тим личком нахилися,
 Чи спить мила – подивися.

- 5 Чи спить вона? Чи збудилась?
 Спитай її, з ким любилась.
 З ким любилась і кохалась,
 І кохати присягалась.

- 6 Як заб'ється їй серденько,
 Як здихне вона важенько,
 Я заплачуть карі очі,—
 Вертай, вітре, опівночі.

- 7 Коли ж мила позабула
 Та другого пригорнула,
 То розвійся подоліні,
 Не вертайся з України.

- 8 Вітер віє, вітер віє,
 Серце в'яне, серце мліє.
 Вітер віє, не вертає,
 Серце з жалю замирає.

С.В. Руданський

[Текст: *Пісні літературного походження. 227-8.*]

БАРКАРОЛЯ

слова: Ю. Федькович
музика: ЗШ. (зима 1941)

1

Сон-це за-хо-дить
А гондо-льє-ре

7

Лі-до ле-лі-є, у хви-лях мо-ря ля-гу-на мрі-є
краший А-пол-ля, про-ва-дить бар-ку до-лі на

13

мо-ре. О се-нью-рі-на, чи

19

ти не чу-єш? Чи бід-ним Мар-

ком мо- же жар- ту- єш? Ко- ли жар-

25

ту- єш, то хоч спо- гля- ни, як вірний Мар- ко в мо- рі по-

31.

та- не.

37

Сонце заходить, Лідо леліє,
У сріблі луни лягуна мріє,
А гондольєре, кращий Аполля,
Пустився барков долів на море...

«О, де ж ти правиш? О, де гадаєш?
Дожів чертоги чого минаєш?»
«Що мені дожи? Що їх коруна?
Поуз Ріяльти – там моя дума!...»

«О сеніора, чи ти не чуєш,
Чи вбогим Марком уже гордуєш?
Ах, сли гордуєш, то хоть спогляни,
Як вірний Марко в море потане!»

Аж тут втворюєсь стиха віконце,
А в нім являєсь красна, як сонце:
«О саро міо! Де ж так барився?
Чи не на зорю де задивився?»

«О не, мадонна! Зорі сіяли,
Доки у твої не заглядали,
У твої очі, кращі від зорі,
Кращі жемчуга, глибші дна моря».

...Місяць заходить, море леліє,
Порожнов барков по фалях віє.
Де ж молод Марко, що нехав барку?
Чи в сеніори, чи на дні моря?...

[за вид.: Юрій Федькович, *Поетичні твори, прозові твори, драматичні твори, листи*.
(Київ: Наукова думка, 1985): 211]

ПРО КОЗАКА МАМАЯ

G-dur

Eroico

Слова і муз. ЗШ.

- 1 Ой у полі Баришполі,
Посеред риночку, гей!
Там гуляє Козак Мамай,
П'є мед горілочку.
- 2 Ой п'є же все та гуляє
Та посеред шляху.
Аж над'їздить пан Бжезінський,
З ротою гузарів.
- 3 Гей, як крикне пан Бжезінський
По місту цілому:
«Гей, з дороги, ти нетяго,
Мені, пану твому».
- 4 Гей, як вхопить Козак Мамай
У жменю шаблюку.
«Зроблю тобі, мосці пане,
З душею розлуку».
- 5 Та й не вспів ще пан Бжезінський
Два слова сказати.
Стала його головонька
За тілом шукати.
- 6 У Києві, в Санджареві,
Дзвони задзвонили,
Хвалилися ляшки-панки
Що Мамая вбили.
- 7 Ой не вам же, ляшки-панки,
З Мамасм гуляти,
Та ще ж бо вам Козак Мамай
Дасть про себе знати.
- 8 Ой сів Козак на коника,
Вдарив острогами,
За ним, за ним воріженьки
З голими шаблями.

Кальне, 18.XI.1941

[Раніший варіант тексту:]

- 1 Ой у полі Баришполі,
Посеред риночку, гей!
Там гуляє Козак Мамай,
П'є мед горілочку.

- 2 Ой п'є же все та гуляє
Та посеред шляху.
Аж надходить пан Бжезінський,
За ним гурма ляхів.
- 3 Гей, як крикне пан Бжезінський
По ринку цілому:
«Гей, з дороги, вражий сину,
Мені, пану твому».
- 4 ~~Не вспів Козак, не вспів Мамай~~
~~Кварти допивати,~~
~~Як став його пан Бжезінський~~
~~Канчуком міряти.~~
[у рукописі ця стрічка перекреслена]
- 5 Гей, як вхопить Козак Мамай
У жменю шаблюку.
«Зроблю тобі, клятий ляше,
З душею розлуку».
- 6 Ой не вспів же пан Бжезінський
Два слова сказати.
Стала його головонька
За тілом шукати.
- 7 То не ясний соколонько
Крізь хмару злітає;
Ой то ж Мамай вражих ляхів
Сам один рубає.
- 8 ~~Ой там стали-вражі-ляхи~~
~~За Мамаєм-гнати;~~
~~Битим-шляхом, чистим-полем,~~
~~Темними-гаями.~~
[у рукописі ця стрічка перекреслена й замінена таким текстом:]
- 8 Ой сів Мамай на коника,
Вдарив острогами,
За ним, за ним воріженьки
З голими шаблями.
- 9 «Ой не вам же, кляті ляхи,
Мене здоганяти,
Та ще ж бо вам Козак Мамай
Дасть про себе знати!»

ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ТВОРИ

Зіновій Штокалко
Фотографія з 1939 р.

ІМПРОМПІТЮ

First system of the musical score. It consists of a grand staff with a treble and bass clef. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The first measure is marked with a forte *f* dynamic. The second measure is marked with a piano *p* dynamic. The third measure is marked with a *rall.* (rallentando) instruction. The fourth measure is marked with an *a tempo* instruction. The system ends with a double bar line and a fermata over the final note.

Second system of the musical score. It continues the grand staff from the first system. The first measure has a fermata over the final note. The second measure has a *rall.* instruction. The third measure has a *a tempo* instruction. The system ends with a double bar line and a fermata over the final note.

Third system of the musical score. It continues the grand staff. The first measure has a *rall.* instruction. The second measure has a *a tempo* instruction. The system ends with a double bar line and a fermata over the final note.

Fourth system of the musical score. It continues the grand staff. The first measure has a *rall.* instruction. The second measure has a *a tempo* instruction. The system ends with a double bar line and a fermata over the final note.

Fifth system of the musical score. It continues the grand staff. The first measure has a *rall.* instruction. The second measure has a *a tempo* instruction. The system ends with a double bar line and a fermata over the final note.

21

System 1: Measures 21-24. Treble clef, key of D major. Measure 21: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 22: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 23: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 24: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4.

25

Facile

System 2: Measures 25-28. Treble clef, key of D major. Measure 25: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 26: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 27: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 28: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4.

29

System 3: Measures 29-32. Treble clef, key of D major. Measure 29: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 30: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 31: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 32: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4.

33

System 4: Measures 33-36. Treble clef, key of D major. Measure 33: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 34: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 35: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 36: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4.

37

System 5: Measures 37-40. Treble clef, key of D major. Measure 37: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 38: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 39: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4. Measure 40: Chords D4-F#4-A4 and D4-F#4-A4.

41

8va

System 41-44: Treble and bass staves. Treble staff has chords and eighth-note patterns. Bass staff has sustained chords. An 8va marking is above the final measure.

45

System 45-48: Treble and bass staves. Treble staff has chords and eighth-note patterns. Bass staff has sustained chords.

49

8va

System 49-52: Treble and bass staves. Treble staff has chords and eighth-note patterns. Bass staff has sustained chords. An 8va marking is above the final measure.

53

8va

System 53-56: Treble and bass staves. Treble staff has chords and eighth-note patterns. Bass staff has sustained chords. An 8va marking is above the first measure of the treble staff.

57

System 57-60: Treble and bass staves. Treble staff has chords and eighth-note patterns. Bass staff has sustained chords. The system ends with a double bar line.

ТАНКОВА МЕЛОДІЯ

Allegretto

1 2 2 - - 3 2 2 3 - - 3ш.

2 3 - -

5

Львів 25.VI.1941

ПІСНІ НЕВІДОМОГО ПОХОДЖЕННЯ

БУЛО ЛІТО

Moderato

Бу- ло лі- то, бу- ло лі- то, та й стала зи- ма...

Як не бу- ло пригодонь- ки, гей, гей, та й досі не- ма.

- 1 Було літо, було літо,
Та й стала зима...
Як не було пригодоньки,
Гей, гей, та й досі нема.
- 2 Була ж йому пригодонька,
З Криму ідучи,
В чистім полі край дороги,
Гей, гей, воли пасучи.
- 3 Заслаб чумак-чумаченько,
Заслаб та й лежить,
Ніхто ж його не питає,
Гей, гей, що в його болить.
- 4 Болять руки, болять ноги,
Болить голова...
Лишаються дрібні діти,
Гей, гей, жінка молода.
- 5 «Отамане-хазяїне,
Пожалій мене,
Іскинь свою сіру свиту,
Гей, гей, та накрій мене!

6 Отамане-хазяїне,
Мабуть я умру, –
Зроби мені, хазяїне,
Гей, гей, з клен-дерева труну!»

7 «Ніде тобі, чумаченьку,
Клен-дерева взять,
Будеш же ти, чумаченьку,
Гей, гей, в сосновій лежать!»

8 А в неділю рано-вранці
Та й вдарили в дзвін...
Це по тому чумакові,
Гей, гей, що їхав на Дін.

9 В понеділок рано-вранці
Тай вдарили в два...
Це ж по тому чумакові,
Гей, гей, що тепер нема!

[текст: *Ліра - Сурма*: 47]

ДОВОЛІ ПЛАКАТИ

Marziale

mf До- во- лі пла- ка- ти, ри- да-

1

ти, хи- ли- ти го- лови в яр- мі. Зід-

5

ха- ти, до- лю про- кли- на- ти і

9

13

Доволі плакати, ридати,
Хилити голови в ярмі.
Зідхати, долю проклинати
І [...]

[У Штокалковому рукописі подано лиш частину тексту, а в інших джерелах його не вдалося знайти.]

ОЙ ЛИШКО Ж МЕНІ

Andante rhapsodique appassionato

Ой ли- хо ме- ні тяжке, десь бі- ся- ка у- че- пивсь

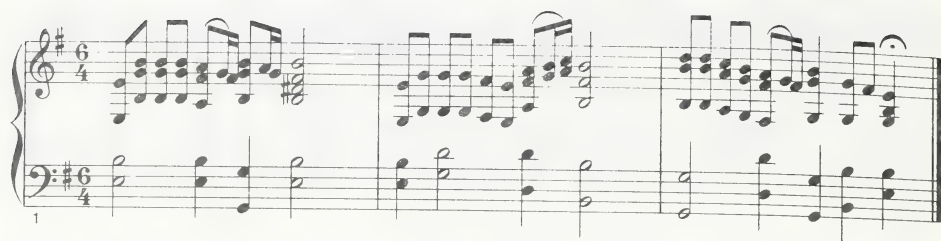
У- лю- бив- ся в чор- но- о- ку, та й леда- що із- робивсь.

- 1 – Ой лишко ж мені!
– Цить, серденько, мовчи!
Було не любить тобі,
А тепер хоч гвалт кричи!
- 2 Тепер мені не до скоку,
Десь бісяка причепивсь:
Полюбив я чорнооку
Та й ледащо зробивсь!
- 3 Ані б їв, ані б пив,
Сам один межи людьми.
Карі очі, як дві свічки,
Печуть-ріжуть під грудьми!
- 4 Ой очі, карі очі,
Не дивіться та на всіх!
Нема мені дня, ні ночі,
А вам тільки на сміх!
- 5 Ой очі, карі очі,
Нема мені з вас потіх!
Через вас піду на мари,
А вам буде тяжкий гріх!

- 6 Почекайте ж лишень,
 Як до розуму вернусь.
 Прийде на вас тяжкий день,
 Тоді я з вас посміюсь.

[текст: С. Тобілевич, *Українські народні пісні в записах Софії Тобілевич*: 338-9.]

ОЙ НА ГОРІ СНІЖОК

ПРО МОРОЗЕНКА

Moderato

pp Ой Моро- зе,

Моро- зен- ку, ти славний ко- за- че! *mf* За тобо- ю,

pp Моро- зен- ком, Укра- ї- на пла- че.

[У рукописі немає тексту під нотами.]

Ой Морозе, Морозенку, ти славний козаچه!

За тобою, Морозенком, Україна плаче.

Не так тая Україна, як те горде військо...

Заплакала Морозиха, ідучи на місто.

«Годі, годі, Морозихо, по сині тужити;

Ходім з нами, козаками, меду-вина пити!»

«Чогось мені, милі браття, мед-вино не п'ється:

Ой десь то мій Морозенко да вже з турком б'ється!»

От з-за гори, із-за кручі горде військо виступає,

Посамперед Морозенко сивим конем виграє.

Склонив же він головоньку своєму коню на гривоньку:

«Бідна ж моя головонька, це чужая сторононька!»»

А в нашого Морозенка червона стрічка,

Де проїде Морозенко – кровава річка.

За річкою, за лиманом покопані шанці...

Взяли, взяли Морозенка в неділеньку вранці.

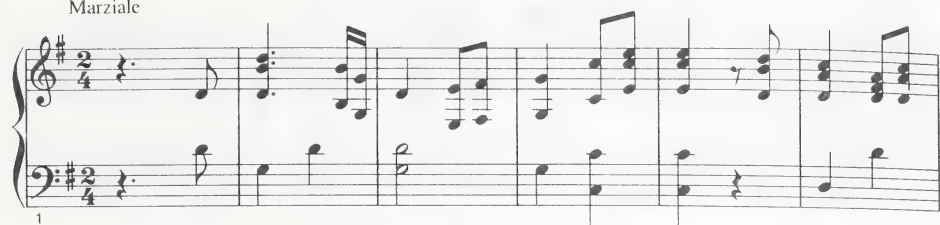
Посадили Морозенка на тесовім столці,

Зняли, зняли з Морозенка з черешів червонці.
Посадили Морозенка на жовтім пісочку,
Зняли, зняли з Морозенком кроваву сорочку.
Вони ж його ані били, ні в чверті рубали,
Тільки з його, молодого, живцем серце взяли.

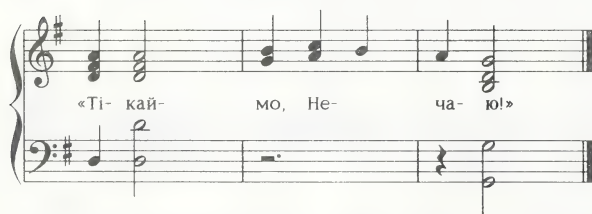
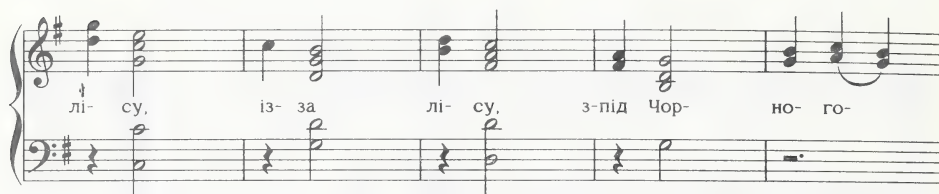
[текст: *Історичні пісні*: 245.]

СОКІЛЬСЬКИЙ МАРШ

Marziale

НЕЧАЙ

- 1 Ой із-за гори, ой із-за лиману, із-за зеленого гаю.
Гей! Крикнули славні козаченьки: Утікаймо, Нечаю!

[Дальші слова див. у розділі козацьких пісень. У рукописі під нотами слів не подано.]

СТОЇТЬ ЯВІР НАД ВОДОЮ

[У четвертому такті Штокалко не подав ніяких басків].

- 1 Стоїть явір над водою,
В воду похилився;
На козака пригодонька:
Козак зажурився.
- 2 Не хилися, явороньку,
Ще ти зелененький;
Не журися, козаченьку,
Ще ти молоденький!
- 3 Не рад явір хилитися –
Вода корінь миє!
Не рад козак журитися –
Так серденько ние!
- 4 Ой поїхав з України
Козак молоденький, –
Оріхове сіделечко
Ще й кінь вороненький.
- 5 Ой поїхав на чужину
Та там і загинув,
Свою рідну Україну
Навіки покинув.

- 6 Звелів собі насипати
 Високу могилу,
 Звелів собі посадити
 Червону калину.
- 7 «Будуть пташки прилітати,
 Калиноньку їсти,
 Будуть мені приносити
 З України вісті».

[текст: Н.Г. Полякова, *Козацькі пісні*: 110-11.]

У СУСІДА ХАТА БІЛА

Andante cantabile

1 У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила,
А у мене ні хатинки,
Нема щастя, нема жінки.

2 Є у мене сусідонька –
Люба, мила дівчинонька,
Та не знаю, що робить,
Бо боюсь туди ходить.

3 Сідлай, хлопче, вороного,
А собі бери другого
Та поїдем погуляєм,
У сусіда побуваєм!

4 «Будь здорова, сусідонько,
Люба, мила дівчинонько,
Ой яка ж ти гарнесенька,
Як сніжечок білесенька!»

5 «Годі, годі жартувати,
Ось іде і стара мати!»
«Ой здорова будь, матусю,
Я приїхав по Ганнусю!

6 Ой здорова будь, матусю,
Я приїхав по Ганнусю,
Хочу бути тобі ріднею,
Ти будь ненькою моєю!»

[текст: З. Василенко та М. Гордійчук, *Українські народні пісні*: 1, 226]

ЗІЙДУ НА ГОРУ

Adagio espressivo con tristezza

Зійду на го-ру, гля-ну на мо-ре, са-ма я ба-чу, що мені го-ре.

Са-ма я ба-чу, чо-го я пла-чу, вже я ми-ло-го більш не поба-чу.

Перегра

p *pp*

[Басова партія в сьомому й восьмому тактах реконструйована].

- 1 «Ой ти, дівчино, зарученая,
Чого ж ти ходиш засмученая?»
«Ой ходжу, ходжу, засмученая,
Що не за тебе зарученая!»
- 2 «Ой ти, дівчино, словами блудиш,
Сама не знаєш, кого ти любиш!»
«Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тільки не знаю, з ким жити маю!»
- 3 Ой знаю, знаю, із ким кохаюсь,
Тільки не знаю, з ким ізвінчаюсь.
Вийду на поле, гляну на море –
Сама я бачу, що мені горе.

- 4 Сама я бачу, чого я плачу:
Свого милого в вічі не бачу.
Буду стояти на тім камені,
Поки не прийде милий до мене!
- 5 Буду терпіти велику муку,
Поки не скаже: „Дай, серце, руку!”
Вийду на поле, на ту мураву,
Де я з миленьким мала забаву.
- 6 З різного цвіту вінки сплітала,
Біленьким личеньком всіх чарувала.
Ти присягався передо мною
Буть моїм мужем, а я – жоною.
- 7 Нешира була присяга твоя,
Тепер не мій ти, а я не твоя!
Буду казати світу цілому,
Щоб він не вірив ніде й нікому.
- 8 Бо я самая тєє зазнала,
Коли невірного вірно кохала...
Кого любила, той – за дверима,
Кого не знала – мужем назвала!»
- 9 «Ой ти, дівчино-чарівниченько,
Причарувала моє серденько!»
«Якби ж ти так знав з сіней до хати,
Як я умію всіх чарувати!
- 10 У мене чароньки – чорнії брівоньки,
Моя принада – сама молода;
У мене чароньки завжди готові –
Білеє личенько і чорні брови!»

[Хоч є деякі відхилення в мелодії цієї пісні від мелодії «Ой ти, дівчино, зарученая», слова подані Штокалком, збігаються з її дальшими стрічками й тому подасмо їх з тої пісні за З. Василенком та М. Гордійчуком, «Українські народні пісні в двох книгах». 1: 310-1.]

КОЛО МЛИНА

Соло

Хор

Ко- ло млина, коло броду, диктумдиктумдиктумдиктум,

диктумдиктумдиктумдиктум диктумдиктумдиктумдиктум диктумдиктумдиктумдиктум

1

п'ють голуби зимну воду, диктумдиктумдиктумдиктум.

диктумдиктумдиктумдиктум диктумдиктумдиктумдиктум

4

- 1 Коло млина, коло броду
П'ють голуби зимну воду.
- 2 Напилися та й злетіли,
Крилоньками злопотіли.
- 3 Біда тому, що ся любить,
Як ніч, як день, серце тужить.
- 4 Біда тому козакові
В чистім полі край дороги.

- 5 На конику вже їжджає,
 З стремен ноги не виймає.
- 6 З стремен ноги не виймає,
 До милої доїжджає.
- 7 «Чи спиш, мила, чи думаєш?
 Чи про тебе гадку маєш?»
- 8 «Ой не сплю я, не думаю,
 Бо о тобі гадку маю».

КУЧЕРЯВА КАТЕРИНА

М. Лисенко

Легко, бадьоро

Музична партитура першого системного уривка. Вона складається з двох голосів (сопрано та альт) і фортепіано (три части: правий і лівий руки). Ключова сигнатура: один діз (F#) та 2/4 ритм. Темп і настрій: Легко, бадьоро. Лірика: Ку- че- ря- ва Ка- те- ри- на чіп- ля- ла- ся до Мар- ти- на:.

Легко, бадьоро

Музична партитура другого системного уривка. Вона складається з двох голосів (сопрано та альт) і фортепіано (три части: правий і лівий руки). Ключова сигнатура: один діз (F#) та 2/4 ритм. Темп і настрій: Легко, бадьоро. Лірика: Ку- че- ря- ва Ка- те- ри- на чіп- ля- ла- ся до Мар- ти- на:.

«Ой Мар-ти-не, до-бро-ді-ю, сва-тай ме-не у не-ді-лю».

9

«Ой Мар-ти-не, до-бро-ді-ю,
«Ой Мар-ти-не, сва-тай ме-не у не-ді-лю».

13

17

- 1 Кучерява Катерина
 Чіплялася до Мартина:
 «Ой Мартине, добродію,
 Сватай мене у неділю».
- 2 «Катерино, люба, мила,
 Сватав тебе б, так не сила.
 Не до жартів, до любови –
 В Катерини чорні брови».
- 3 В Катерини кудрі в'ються,
 А за неї хлопці б'ються.
 Бідолашному Мартину
 Обірвали всю чуприну.
- 4 Як би ж тая Катерина
 Та ще трошки приробила,
 Оженився б я із нею
 Так була б повік моєю.

ТА ТУМАН ЯРОМ КОТИТЬСЯ

М. Лисенко

Жваво

Та туман я ром ко титься. гу лять хлопцям

хо- четь- ся Ой го- ре, горе не беда, гу- лять хлопцям

1. хо- четь- ся. 2. хо- четь- ся.

9

- 1 Та туман яром котиться,
 Гулять хлопцям хочеться.
 Ой горе, горе не біда,
 Гулять хлопцям хочеться.
- 2 Та гуляй, парню молодий,
 Доки не зазнав біди.
 Ой горе, ...
- 3 Дівка плаче, ридас,
 Вона волі не має.
 Ой горе, ...
- 4 В саду вишенька цвіте,
 Козак до дівчини йде.
 Ой горе, ...
- 5 В саду вишня зацвіла,
 Дівка парня поняла.
 Ой горе, ...

ДУДОЧКА

мел. Гончаренка

CTPOÏ

СТРОЇ, ВЖИВАНІ В ЦІЙ ЗБІРЦІ

I. C-dur

Підставовий стрій C-dur. Однак не кінцеве він мусить звучати C-dur. Ми тільки для полегшення писання приймаємо, що перший приструнок – це с. В дійсності бандуру достроюємо до свого голосу і найчастіше перший приструнок (с) настроюємо до камертону, як g. Там, де маємо до діла з гуртком бандуристів, які грають, співають разом, там обов'язково строїмо перший приструнок до g камертону. Пишемо тоді в G-dur або C-dur, як тут, зі зазначенням, що цієї нотації не треба брати дослівно.

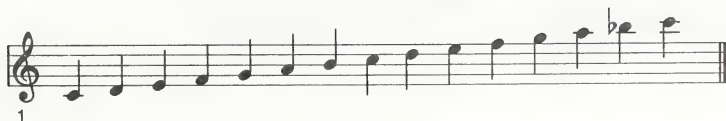
Також тональність даліших строїв не треба вважати абсолютною, тільки умовною.

II. F-dur «Косий» (b₁, b₂)

Дальше без змін, баси без змін.

III. «Кубанський» (b₂)

Дальше без змін, баси без змін.

IV «Почаївський» d-moll (b₁, cis₂, b₂)

Дальше без змін, баси без змін.

V. G-dur (fis1, fis2)

Дальше без змін, басы без змін.

VI. «Жалібний» a-moll (gis1)

Дальше без змін, басы без змін.

ЛЕБІЙСЬКІ СТРОЇ:

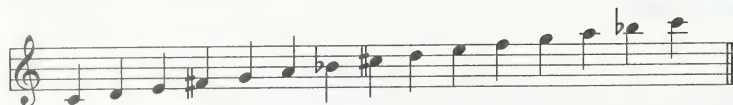
VII Лебійське а (gis1, dis2, fis2)

Дальше без змін, бас с опустити на h.

VIII. Лебійське g (fis1, b1, cis2, b2)

Дальше без змін, басы без змін.

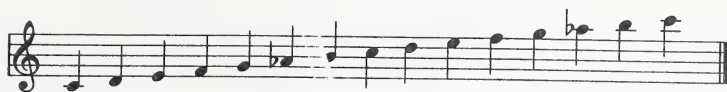
IX. Лебійське d (cis1, gis1)

Дальше без змін, басы без змін.

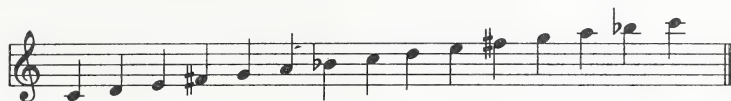

Х. Лебійське f (as₁, as₂)

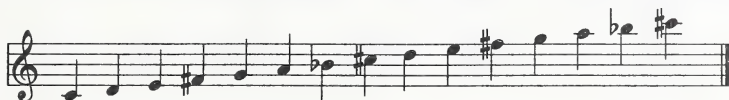
Дальше без змін, баси без змін.

ХІ. до «Хоми і Яреми» (лебійське g: fis₁, b₁, fis₂, b₂)

Дальше без змін, баси без змін.

ХІІ. до «Кисіля» (лебійське g: fis₁, b₁, cis₂, fis₂, b₂, cis₃)

Дальше без змін, баси без змін.

ПОКАЖЧИКИ

БІБЛІОГРАФІЯ

Антонович, Володимир та Михайло Драгоманов.

Историческія пѣсни малорускаго народа съ объясненіями. Том перший. Київ, 1874.
Березовський, І.П., М.С. Родіна та В.Г. Хоменко (упор.).

Историчні пісні. Київ: Видавництво Академії наук Української РСР, 1961.

Бодянський, Осип та Федір Бодянський (зібр.).

Українські народні пісні в записах Осипа та Федора Бодянських. Київ: «Наукова думка», 1978.

Бойко, В.Г. та А.Ф. Омельченко (упор.).

Пісні літературного походження. Київ: «Наукова думка», 1978.

Василенко, З. та М. Гордійчук (упор.).

Українські народні пісні в двох книгах. Київ: «Мистецтво», 1955.

Визволенням братам. ? : ?

Гордійчук, М.М., А.М. Кінько та М.П. Стельмах (упор.).

Українські народні ліричні пісні. Київ: Видавництво Академії наук Української РСР, 1958.

Грушевська, Катерина.

Українські народні думи. Том перший корпусу. [Харків]: Державне видавництво України, 1927.

Дей, О.І., М.Г. Марченко та А.І. Гуменюк (упор.).

Жартівливі пісні родинно-побутові. Київ: «Наукова думка», 1967.

Драгоманов, Михайло.

Політичні пісні українського народу XVIII-XIX ст. Женева: Н. Georg, 1883-85.

Етнографічна комісія НТШ.

Матеріали до українсько-руської етнології. (1899-1916); *Матеріали до української етнології.* (1917-28); *Матеріали до етнології й антропології.* (1929-) Львів.

Етнографічна комісія УАН.

Етнографічний вісник. Київ, 1925-30.

Записки Юго-западнаго отдѣла императорскаго Русскаго географическаго общества. Київ, 1874-5.

Кащенко, А(н)дріян.

Оповідання про славне військо запорозьське низове. [Берлін] Катеринослав - Ляйпціг: Українське видавництво в Катеринославі, 1923.

Кирдан, Борис (ред.).

Украинские народные думы. Москва: Главная редакция восточной литературы издательства «Наука», 1972.

Klymasz, Robert B. (coll.).

Ukrainian Folksongs from the Prairies. Edmonton: CIUS, 1992.

Колесса, Філярет.

Мелодії українських народних дум. Київ: «Наукова думка», 1969.

Українська усна словесність. Едмонтон: Канадський інститут українських студій, 1983.

Конощенко [Грабенко], Андрій.

Украински писни зъ нотами. Сотні I–III. Одеса, 1900–07.

Лисенко, Микола.

Збірник народних українських пісень. Київ, 1886-97.

Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень у виконанні кобзаря Вересая. Редакція, передмова та примітки М. Гордійчука. Видання друге. Київ: «Музична Україна», 1978.

Ліра - Сурма. Великий збірник українських пісень.

Нью-Йорк: «Сурма», 1956.

пор.: А. Хвиля, *Українська народня пісня.*

Лятошинський, Борис.

П'ять обробок українських народних пісень. Київ: «Мистецтво».

М.К.

Українська пісня. ??:?

Інститут українського фольклору АН УРСР, Управління в справах мистецтва при РНК УРСР.

Народна творчість. Київ, 1939-41.

Основа.

Санкт-Петербург, 1861-62.

Павловський.

Український пісенник. ??:?

Pauli Żegota, Ignacy.

Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. 2 тт. Львів, 1839-40.

Пачовський, Михайло.

Народні думи. 1 і 2 част. Львів: Руске педагогічне товариство, 1901-3.

Півень, Арсен.

Весела бандура. Москва, 1907; Джерзі-Сіті: «Свобода», б.р.

Поліщук, К.

Збірка найкращих українських пісень з нотами. Київ, 1913.

Полякова, Надія (упор.).

Козацькі пісні. Українські народні пісні. Київ: «Музична Україна», 1991.

Ревуцький, Дмитро.

Золоті ключі. Київ: «Мистецтво», 1964.

Тобілевич, Софія.

Українські народні пісні в записах Софії Тобілевич. Київ: «Наукова думка», 1982.

Федькович, Юрій.

Поетичні твори, прозові твори, драматичні твори, листи. Київ: «Наукова думка», 1985.

Хвиля, Андрій.

Українська народна пісня. Київ: Державне літературне видавництво, 1931.

пор.: *Ліра - Сурма.*

Хмілевська, О. М. (упор.).

Українські народні пісні. Пісні суспільно-побутові. Київ: «Музична Україна», 1967.

Чикаленко.

300 найкращих українських пісень. ??:?

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК

А вже три дні, три неділі	105
Байда	63
Баркароля	305
Біду собі купила	244
Була в багача	232
Було літо	319
Вийди, Грицю, на улицу	167
В місяці липні	248
Воркувала горличка	201
Гей, у мене був коняка	99
Гей, хлопці молодці	287
Гомін, гомін по діброві	88
Грицю, Грицю	242
Дворянка	48
Дженьджура.....	180
Дівка-бранка	57
Дівка в сінях стояла	234
Добрий вечір тобі, зелена діброво	119
Доволі плакати	321
Дудочка	342
Дума про Козака Голоту	11
Дума про Олексія Поповича	15
Є у мене мужичок	182
Зійду на гору	333
Імпromptю	313
Йшли корови із діброви	185
Казав мені батько	237
Кисіль	39
Козаченько впився	77
Козаченьку, куди йдеш?	91
Колискова	213
Коло млина	335
Кришталева чара	285
Кучерява Катерина	337
Летів орел	86
Ляшок	278
Максим козак Залізник	128
На смерть Тараса Шевченка	73
Не жур мене, мати	69
Нечай	328
Ой бре-море-бре	267
Ой вийду я на гору	223
Ой вирву я з рожі квітку	220
Ой гай, мати	82
Ой гей	145
Ой грай та й до ладу (Козачок)	297
Ой дивися, дядьку (Козачок)	295

Ой запив козак	187
Ой і зійди, зійди	191
Ой і зрада, карі очі, зрада	206
Ой і не стелися	189
Ой колись була	78
Ой кряче, кряче	80
Ой кум до куми залицявся	227
Ой лишко ж мені	322
Ой лопнув обруч	240
Ой на горі жито	112
Ой на горі сніжок лежить	324
Ой на горі сосна	157
Ой наступила та чорна хмара	153
Ой не гараз запорожці	98
Ой не пугай, пугаченьку	116
Ой не спав я нічку	151
Ой не спиться й не лежиться	163
Ой не шуми, луже	193
Ой пила, пила	264
Ой пише москаль	71
Ой під гаєм зелененьким	195
Ой піду я лугом	218
Ой повіяв буйний вітер	140
Ой поки я	277
Ой продала дівчинонька серце (Чумак)	293
Ой спав пугач	96
Ой ти гарний Семене	239
Ой ти, дівчино, заручена	196
Ой у Києві та на городищі	202
Ой у лузі та ще й при березі	93
Ой умер та козаченько	115
Ой у полі вишня	90
Ой у полі вогонь горить	107
Ой у полі жито	208
Ой у полі, край дороги	172
Ой у полі та й у Баришполі	204
Ой у полі тихий вітер віє	174
Ой учора орав	176
Ой що ж бо то та й за ворон	149
Ох, у неділеньку рано пораненько	61
Повій, вітре, на Україну	303
По дорозі жук	262
Попада	275
Приїхали три козаки	183
Про Бондарівну	133
Про Гонту	126
Про Данилишина і Біласа	137
Про Козака Мамаю	308
Про Лебеденка	121

Про Морозенка	325
Про Нечая	102
Про Правду	29
Про Саву Чалого	66
Про смерть козака	108
Про Страшний Суд	34
Про Хому та Ярему	43
Птичка невеличка по полю літає	165
Ревуть води	84
Сирітка	32
Сокільський марш	327
Соловейко (пародія)	280
Стоїть дуб зелений	170
Стоїть явір над водою	329
Та болять ручки	143
Там на ставі	178
Та нема гірш нікому	221
Танкова мелодія	316
Та спасибі	246
Татарський напад	55
Та туман яром котиться	340
Та щука-риба в морі	110
Тече річка невеличка	198
Ти сказала: Прийди, прийди	260
Три діди	250
У Києві на базарі	265
У Києві на ринку	159
У сусіда хата біла	331
Хата моя рублена	169
Час додому	270
Чи ти, ненько, чула	217
Чи я, мамцю, не доріс	230
Чоботи	298
Шумить, гуде та дібровонька	113
Щиглик оженився	272
Яром, хлопці, яром	123

ЗМІСТ

Від упорядника	3
Думи	9
Дума про Козака Голоту	11
Дума про Олексія Поповича	15
Канти	27
Про Правду	29
Сирітка	32
Про Страшний Суд	34
Кобзарські пісні	37
Кисіль	39
Про Хому та Ярему	43
Дворянка	48
Історичні пісні	53
Татарський напад	55
Дівка-бранка	57
Ох, у неділеньку рано пораненько	61
Байда	63
Про Саву Чалого	66
Не жур мене, мати	69
Ой пише москаль	71
На смерть Тараса Шевченка	73
Козацькі пісні	75
Козаченько впився	77
Ой колись була	78
Ой кряче, кряче	80
Ой гай, мати	82
Ревуть води	84
Летів орел	86
Гомін, гомін по діброві	88
Ой у полі вишня	90
Козаченьку, куди йдеш?	91
Ой у лузі та ще й при березі	93
Ой спав пугач	96
Ой не гараз запорожці	98
Гей, у мене був коняка	99
Про Нечая	102
А вже три дні, три неділі	105
Ой у полі вогонь горить	107
Про смерть козака	108
Та шука-риба в морі	110
Ой на горі жито	112
Шумить, гуде та дібровонька	113
Ой умер та козаченько	115
Ой не пугай, пугаченьку	116
Гайдамацькі пісні	117
Добрий вечір тобі, зелена діброво	119
Про Лебеденка	121

Яром, хлопці, яром	123
Про Гонту	126
Максим козак Залізник	128
Пісня про панщину	131
Про Бондарівну	133
Політичні пісні	135
Про Данилишина і Біласа	137
Ой повіяв буйний вітер	140
Чумацькі пісні	141
Та болять ручки	143
Ой гей	145
Бурлацькі пісні	147
Ой що ж бо то та й за ворон	149
Ой не спав я нічку	151
Ой наступила та чорна хмара	153
Баяди	155
Ой на горі сосна	157
У Києві на ринку	159
Пісні про кохання	161
Ой не спиться й не лежиться	163
Птичка невеличка по полю літає	165
Вийди, Грицю, на улицу	167
Хата моя рублена	169
Стоїть дуб зелений	170
Ой у полі, край дороги	172
Ой у полі тихий вітер віє	174
Ой учора орав	176
Там на ставі	178
Дженьджура	180
Є у мене мужичок	182
Приїхали три козаки	183
Йшли корови із діброви	185
Ой запив козак	187
Ой і не стелися	189
Ой і зійди, зійди	191
Ой не шуми, луже	193
Ой під гаєм зелененьким	195
Ой ти, дівчино, заручена	196
Тече річка невеличка	198
Воркувала горличка	201
Ой у Києві та на городищі	202
Ой у полі та й у Баришполі	204
Ой і зрада, карі очі, зрада	206
Ой у полі жито	208
Колискова пісня	211
Колискова	213
Побутові	215
Чи ти, ненько, чула	217
Ой піду я лугом	218

Ой вирву я з рожі квітку	220
Та нема гірш нікому	221
Ой вийду я на гору	223
Жартівливі	225
Ой кум до куми залицявся	227
Чи я, мамцю, не доріс	230
Була в багача	232
Дівка в сінях стояла	234
Казав мені батько	237
Ой ти гарний Семене	239
Ой лопнув обруч	240
Грицю, Грицю	242
Біду собі купила	244
Та спасибі	246
В місяці липні	248
Три діди	250
Ти сказала: Прийди, прийди	260
По дорозі жук	262
Ой пила, пила	264
У Києві на базарі	265
Ой бре-море-бре	267
Час додому	270
Щиглик оженився	272
Попада	275
Ой поки я	277
Ляшок	278
Соловейко (пародія)	280
Застільні пісні	283
Кришталева чара	285
Гей, хлопці молодці	287
Танцювальні пісні	291
Ой продала дівчинонька серце (Чумак)	293
Ой дивися, дядьку (Козачок)	295
Ой грай та й до ладу (Козачок)	297
Чоботи	298
Пісні літературного походження	301
Повій, вітре, на Україну	303
Баркароля	305
Про Козака Мамая	308
Інструментальні твори	311
Імпromptю	313
Танкова мелодія	316
Пісні невідомого походження	317
Було літо	319
Доволі плакати	321
Ой лишко ж мені	322
Ой на горі сніжок лежить	324
Про Морозенка	325
Сокільський марш	327

Нечай	328
Стоїть явір над водою	329
У сусіда хата біла	331
Зійду на гору	333
Коло млина	335
Кучерява Катерина	337
Та туман яром котиться	340
Дудочка	342
Строї	343
Строї, вживані в цій збірці	345
C-dur	345
F-dur «Косий»	345
«Кубанський»	345
«Почаївський»	345
G-dur	346
«Жалібний»	346
Лебійські строї	346
Лебійське a	346
Лебійське g	346
Лебійське d	346
Лебійське f	347
до «Хоми і Яреми»	347
до «Киселя»	347
Показчики	349
Бібліографія	351
Абетковий показчик	353
Зміст	356

